

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
ARKEOLOJİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANADOLU'DA MEDUSA BEZEMELİ SİKKELER

Kübra BULUT

DANIŞMAN
Doç. Dr. Onur GÜLBAY

2023

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
ARKEOLOJİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANADOLU'DA MEDUSA BEZEMELİ SİKKELER

Kübra BULUT

Danışman
Doç. Dr. Onur GÜLBAY

2023

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Anadolu’da Medusa Bezemeli Sikkeler” adlı çalışmanın, tarafımdan akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım akademik eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10/11/2023

Kübra BULUT

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Aanadolu’da Medusa Bezemeli Sikkeler

Kübra Bulut

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Arkeoloji Programı

Medusa, mitolojik hikayelerde ve sanat eserlerinde sıkça rastlanan, etkileyici ve karmaşık bir figürdür. Medusa, antik Yunan mitolojisinin zengin bir parçası olup hem mitolojik kökeni hem de görsel temsilleriyle ilgi çekmektedir. Bu çalışmada, Medusa etimolojisi, ikonografisi, mitolojisi, mimari üzerindeki betimlemeleri, seramik üzerindeki tasvirleri, heykeltraşlık eserleri, mozaik üzerindeki figürleri ve sikkeler üzerindeki betimlemeleri gibi çeşitli konulara odaklanarak, Medusa’nın geniş bir analizini yapmayı amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada, Medusa figürünün etimolojisini, mitolojisini, görsel temsillerini ayrıntılı bir şekilde inceleyerek, Medusa'nın kültürel önemini ve evrimini anlamamıza katkı sağlamayı hedeflemekteyiz.

Sonuç olarak, bu çalışma Medusa'nın etimolojik kökenlerini, mitolojik hikayelerini, görsel temsillerini ve sanatsal yönlerini ele alan geniş bir araştırmasını sunmaktadır. Medusa'nın farklı sanat formlarında nasıl betimlendiğini ve bu betimlemelerin nasıl bir anlam taşıdığını anlamamıza, Medusa figürünün kültürel önemini daha iyi kavramamıza yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Medusa, etimoloji, ikonografi, mitoloji, mimari, seramik, heykeltraşlık, mozaik, sikke.

ABSTRACT
Master's Thesis
Medusa Coins in Asia Minor
Kübra BULUT

Dokuz Eylul University
Graduate School of Social Sciences
Department of Archeology
Archeology Program

Medusa is a frequently encountered, captivating, and complex figure in mythological stories and artworks. Medusa is a rich component of ancient Greek mythology, drawing attention with both her mythological origins and visual representations. This study aims to conduct a comprehensive analysis of Medusa by focusing on various topics such as Medusa's etymology, iconography, mythology, depictions in architecture, portrayals on ceramics, sculptural works, mosaic figures, and depictions on coins.

In this study, we aim to contribute to our understanding of the cultural significance and evolution of Medusa by examining the etymology, mythology, and visual representations of the Medusa figure in detail.

In conclusion, this study presents an extensive investigation into the etymological origins, mythological stories, visual representations, and artistic aspects of Medusa. Understanding how Medusa is depicted in different art forms and the meaning behind these depictions will help us better comprehend the cultural importance of the Medusa figure.

Keywords: Medusa, Etymology, Iconography, Mythology, Architecture, Ceramics, Mosaic, Coin.

ANADOLU’DA MEDUSA BEZEMELİ SİKKELER

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	xi
EKLER LİSTESİ	xii

GİRİŞ	1
-------	---

BİRİNCİ BÖLÜM MEDUSA’NIN MİTOLOJİSİ

1.1. GORGONLAR VE MEDUSA	3
1.2. YUNAN VE ROMA MİTOLOJİSİNDE MEDUSA	4

İKİNCİ BÖLÜM MEDUSA’NIN İKONOĞRAFİSİ VE ETİMOLOJİSİ

2.1. GORGONLARIN VE MEDUSA’NIN İKONOĞRAFİSİ	6
2.2. GORGONLARIN VE MEDUSA’NIN ETİMOLOJİSİ	7

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ANTİK DÖNEMDE MEDUSA

3.1. ANTİK DÖNEMDE MEDUSA’NIN KULLANIM ALANLARI VE BAZI ÖRNEKLER	9
---	---

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEDUSA’NIN SİKKELERE YANSIMASI

4.1. SİKKENİN İCADI	21
4.2. GORGON MEDUSA’NIN ORTAYA ÇIKIŞI	22
4.3. SİKKELERİN ÜZERİNDE MEDUSA MOTİFİ	23
4.4. SİKKELERDE GORGONLARIN FARKLILIKLARI	24
4.5. MEDUSA SİKKELERİNİN KORKUTMA AMACIYLA PROPAGANDA YAPILMASI	24
4.6. ANTİK ÇAĞ SİKKELERİNDE MEDUSA TİPLEMELERİ	25
4.6.1. TİP 1: Cepheden Bakan Medusa Başı	25
4.6.2. TİP 2: Gemi Güvertesindeki Medusa Başı	26
4.6.3. TİP 3: Diz Çökmüş Perseus’un Medusa’nın Kesik Başını Tutar Biçimde Tasviri	26
4.6.4. TİP 4: Kalkan Üzerindeki Medusa Başı	26
4.6.5. TİP 5: Medusa’nın Kanatlı Başı	27
4.6.6. TİP 6: Minerva Kalkanı Üzerindeki Medusa Başı	27
4.6.7. TİP 7: Perseus’un Medusa’nın Kafasını Kesme Sahnesi	28
4.6.8. TİP 8: Medusa’nın Başının 3/4’lük Duruşu	28
4.6.9. TİP 9: Merkezde Kanatlı Medusa Başı ve Triskeles Tasviri	28
4.6.10. TİP 10: Perseus’un Medusa’nın Kopmuş Başını Tutar Şekilde Betimlenmesi	29
4.6.11. TİP 11: Göğüs Zırhı Üzerindeki Medusa Başı	29
4.6.12. TİP 12: Nadir Sikke Grubu	29
4.7. ANADOLUDA BASILAN MEDUSA SİKKELERİNİN İSTATİĞİ	30
4.7.1. Bölgelere Ayrılan Kentlerde Medusa Sikkeleri	31
4.7.1.1. Bithynia	31
4.7.1.1.1. Bithynion	32
4.7.1.2. Paphlagonia	32
4.7.1.2.1. Amastris	33
4.7.1.2.2. Gangra- Germanikopolis	33
4.7.1.2.3. Sinope	33

4.7.1.3. Pontos	34
4.7.1.3.1. Amisos	35
4.7.1.3.2. Kabeira	35
4.7.1.3.3. Komana	36
4.7.1.3.4. Laodikeia	36
4.7.1.3.5 Pontos Bilinmeyen	36
4.7.1.4. TROAS	36
4.7.1.4.1. Abydos	37
4.7.1.4.2. Alexandreia	37
4.7.1.4.3. Dardanos	38
4.7.1.4.4. Gergis	38
4.7.1.4.5. İlion	38
4.7.1.4.6. Kebren	38
4.7.1.4.7. Troas bilinmeyen	39
4.7.1.5. Mysia	39
4.7.1.5.1. Gabrion	40
4.7.1.5.2. Hadrianotherai	40
4.7.1.5.3. Kyzikos	41
4.7.1.5.4.Kyzikos elektron	41
4.7.1.5.5. Miletopolis	41
4.7.1.5.6. Pergamon	41
4.7.1.5.7. Pergamon bilinmeyen	42
4.7.1.6. Lesbos	42
4.7.1.6.1. Eresos	43
4.7.1.6.2. Methyma	43
4.7.1.7. İonia	43
4.7.1.7.1. Klazomenai	45
4.7.1.7.2. Samos	45
4.7.1.8. Lydia	45
4.7.1.8.1. Blaundos	46
4.7.1.8.2. Daldis	46
4.7.1.8.3 Hierokaisaria	47

4.7.1.8.4. Thyateira	47
4.7.1.9. Phrygia	47
4.7.1.9.1. Diokleia	48
4.7.1.9.2. Dorylaion	48
4.7.1.9.3. Kibyra	49
4.7.1.9.4. Kidyessos	49
4.7.1.9.5. Kotiaion	49
4.7.1.10. Karia	49
4.7.1.10.1. Karia bilinmeyen	50
4.7.1.11. Lykia	50
4.7.1.11.1. Olympos	51
4.7.1.11.2. Phaselis	52
4.7.1.12. Pamphylia	52
4.7.1.12.1. Aspendos	53
4.7.1.13. Psidia	53
4.7.1.13.1. Ariasos	54
4.7.1.13.2. Etenna	54
4.7.1.13.3. Selge	55
4.7.1.14. Lykaonia	55
4.7.1.14.1. Eikonion	56
4.7.1.15. Kappadokia	56
4.7.1.15.1. Mazaka-Eusebeia	57
4.7.1.15.2. Tyana	58
4.7.1.15.3. Kapadokya bilinmeyen	58
4.7.1.16. Kilikia	58
4.7.1.16.1. Aigai	59
4.7.1.16.2. Anemurion	59
4.7.1.16.3. Isaura	60
4.7.1.16.4. Kelenderis	60
4.7.1.16.5. Koropissos	60
4.7.1.16.6. Mallos	60
4.7.1.16.7. Soloi-Pompeipolis	61

4.7.1.16.8.Tarsos	61
4.7.1.16.9 Kilikia bilinmeyen	61
SONUÇ	62
KAYNAKÇA	65
EKLER	

KISALTMALAR

M.Ö. Milattan Önce
M.S. Milattan Sonra

EKLER LİSTESİ

Ek 1: Şekiller Listesi

ek s. 1

Ek 2: Katalog

ek s. 16

GİRİŞ

Medusa, Yunan mitolojisinde önemli bir figürdür. Efsaneye göre, Medusa, Gorgonlar olarak bilinen üç korkunç yaratıktan biridir. Medusa, özgün haliyle güzel bir genç kızdı, ancak Athena'nın tapınağında Poseidon tarafından tecavüze uğradığı için tanrıçanın gazabına uğramıştır Athena, Medusa'yı cezalandırmak için onun saçlarını yılanlara dönüştürdü ve gözlerinin bir bakışıyla ölüme dönüştürebilen korkunç bir yaratığa dönüştürdü. Medusa kelimesinin etimolojisi, kökenini antik Yunan diline dayandırır. "Medusa" kelimesi, Yunanca "medein" fiilinden türetilmiştir, bu da "koruyucu olmak" veya "korumak" anlamına gelir. Bu isim, Medusa'nın gözlerinin bakışıyla insanları koruyucu bir kuvvete dönüştürdüğü mitine atıfta bulunur. Medusa, mitolojide güçlü bir sembolik anlama sahiptir. Gorgon başlığı, savaşta düşmanlarına gözlerini dikerek onları taşla çevirebilen bir silah olarak kullanıldığına inanılırdı. Ayrıca, Medusa'nın saçlarından çıkan yılanlar da ölüm ve korku sembolleridir. Sonuç olarak, Medusa'nın etimolojisi, Yunan mitolojisindeki efsanevi figürün kökenini ve sembolik anlamını açıklamaktadır. Medusa'nın ismi, onun bakışının koruyucu bir kuvvet taşıdığına işaret etmektedir ve bu mitolojik karakter, sanat, edebiyat ve popüler kültürde de sıklıkla temsil edilen bir sembol olmuştur. Medusa'nın ikonografisi, sanat tarihinde ve mitolojik temalı eserlerde onun betimlenmesi ve sembolizmiyle ilgilidir.¹

Medusa'nın ikonografisi, genellikle onun yılan saçları, bakışının öldürücü etkisi ve yüzündeki dehşet verici ifade gibi belirli özelliklere odaklanır. Antik dönemlerden bu yana, Medusa'nın portreleri ve tasvirleri, çeşitli sanat eserlerinde sıkça görülür. Özellikle Yunan ve Roma dönemi heykelleri, seramikleri ve mozaikleri, Medusa'nın ikonografisini şekillendiren önemli kaynaklardır. Bu eserlerde, Medusa genellikle canavar bir yaratık olarak tasvir edilirken, yılan saçları ve keskin dişleriyle dikkat çeker. Ayrıca, büyük gözleri ve dehşet verici ifadesi, Medusa'nın korkunç doğasını vurgulamaktadır. Medusa Orta Çağ ve Rönesans dönemlerinde de betimlenmiştir. Bu dönemlerde Medusa'nın portreleri resimlerde, heykellerde ve mimari süslemelerde kullanıldı. Özellikle Rönesans döneminde, Medusa'nın yılan

¹ Akın Temür, **Grek Sanatında Karışık Yaratıklar**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2009 s.21

saçları, simetrik bir şekilde tasvir edilerek sanatçılar tarafından ustalıkla işlendi. Medusa zaman içinde farklı yorumlamalara ve dönemsel değişimlere tabi tutulduğu görülmektedir. Örneğin, bazı eserlerinde Medusa'nın yüzü trajik bir ifadeyle tasvir edilirken, diğerlerinde daha grotesk ve dehşet verici bir şekilde betimlenmiştir. Ayrıca, Medusa'nın sembolik anlamı da değişebilir; bazen tehlike ve ölüm sembolü olarak görülürken, diğer zamanlarda gücün, cinselliğin ve kadınlığın sembolü aynı zamanda korku, koruma sembolü ve propaganda içinde kullanıldığı görülebilmektedir.²

Medusa motifinin en ünlü kullanımlarından biri, Gorgoneion olarak adlandırılan koruyucu bir sembol olarak Roma İmparatorluğu'nda görülür. Gorgoneion ve Medusa'nın başının kabartma bir tasviri olarak sikkelere ve diğer nesnelere yerleştirildi. Roma sikkelerinde Gorgoneion'un gücünü, koruyucu ve korkutucu bir sembol olarak yansıtmaya amacı taşıdığı düşünülürdü. Medusa'nın sikke üzerindeki betimlemeleri, Roma İmparatorluğu'nun yanı sıra diğer uygarlıklarda da görülebilir. Örneğin, Antik Yunan kolonileri olan Sicilya, Makedonya ve Trakya gibi bölgelerde Medusa'nın sikke tasarımları bulunur. Tüm bunların sonucunda, Medusa ikonografisinde, etimolojisinde, betimlemelerinde ve sikke üzerindeki görünüşlerinde anlatılan yegâne şey Medusa'nın koruyucu gücü, korkutucu doğası ve diğer uygarlıklara tehlikeyi yansıtmaya önemlidir. Buna bağlı olarak Medusa sadece bir şehre ait değil tüm dünyada kullanılan önemli bir mitostur.³

² Bedrettin Cömert, **Mitoloji ve İkonografi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, 1980.s.65.

³ Elma Mujkanovic, **Gorgon Motifs on Archaic Greek Coins**, BA Thesis 15 credits in Classical Archaeology and History, Spring, 2020, ss. 18 – 20.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEDUSA'NIN MİTOLOJİSİ

1.1. GORGONLAR VE MEDUSA

Gorgonların yazılı kaynaklarda elde edilen bilgiler ışığında M.Ö. 1194 – 1184 yıllarında Yunanistan ve Mezopotamya bölgelerinde doğduğu bilinmektedir. Kökenleri Yunan mitolojisine, efsanesine ve folklorüne dayanmaktadır. Hikâyesinin özü büyük ölçüde değişen yaratık türlerindendir. Antik yazar Homeros yeraltı dünyasında tek bir gorgondan bahsetmiştir. Daha sonraki yıllarda ise Yunan şairi Hesiodos gorgonların sayısını üçe çıkartmıştır. Hesiodos'a göre Phorkys ile Keto'nun birleşmesinden doğmuşlardır. Bir diğer deyişle Yunanlılar gorgonları Gaia'nın ürettiği canavarlar olarak görmektedirler.⁴ Gorgonlar olarak bilinen yaratıkların ağızlarında uzun sivri dişler, zehirli yılanlardan oluşan saçlar, derileri yılanlar gibi pullu bir yapıda ve sırtlarında korkunç bir görünüm veren deriden oluşan dikenli kanatlara sahiplerdir. Gorgonlardan sadece Medusa'nın ona bakanları taşa çevirme gücü bulunmaktadır. Gorgonlar ustalikle yay kullanabilmektedirler. Gorgonların kanı dünyanın en tehlikeli zehridir ve öldüklerinde bile büyük bir tehdit oluşturmaktadırlar.⁵

Gorgonlar Yunan Mitolojisinde yeraltı dünyasının dişi canavarları olarak adlandırılmaktadır. "Gorgo" Yunancada "berbat veya korkunç" anlamına gelmektedir. Bu kelime kökeninden ortaya çıkan Gorgonlar, Yunan ve Roma mitolojisinde efsaneleşen "dişi varlıklar" olarak bilinmektedir. Üç kız kardeş olarak bilinen Gorgonlar aslında öz kardeş değillerdir. Yunan ve Roma evreninde sadece üç gorgon olduğu için Zeus bu kişileri kardeş olarak tanıtmıştır. Kardeş olarak bilinen kişilerin isimleri Stheno, Euryale ve Medusa'dır. Bu kardeşlerden sadece Medusa gözlerine bakıldığı takdirde insanları taşa döndürmekle lanetlenen bir ölümlüdür. Diğer iki kız kardeş ise ölümsüz varlıklardır.⁶ Bu yaratıkların en ünlüsü olan Medusa'nın Perseus

⁴ Wilson, Lillian M. "Contributions of Greek art to the Medusa myth." **American Journal of Archaeology**, Cilt: 24, Sayı: 3, 1920, ss. 232-240.

⁵ Wilson, ss. 238- 240.

⁶ Zolotnikova, Olga A. "A Hideous Monster or a Beautiful Maiden? Did the Western Greeks Alter the Concept of Gorgon?" **Philosopher Kings and Tragic Heroes: Essays on Images and Ideas from Western Greece**, edited by Heather L. Reid and Davide Tanasi, Cilt: 1, Parnassos Press – Fonte Aretusa, 2016, ss. 353–370.

efsanesinde de bahsedildiği gibi başının kopmasıyla beraber akan kanların yılanlara dönüşeceği belirtilmektedir. Gorgonların yazılı kaynaklardaki ilk tasvirini Homeros yapmıştır.⁷ Hesiodos ilerleyen zamanlarda mitolojiye katkıda bulunmuş ve yazılı kaynakların varlığını çoğaltmıştır. Hesiodos'un yanı sıra Ovid'te Medusa'yı korkunç bir yaratık izleminden çıkararak çok güzel bir genç kız olarak tasvir etmiştir.⁸ Günümüzde en çok bilinen Medusa Mitolojisi Ovid'in aktarımlarıdır.⁹

1.2. YUNAN VE ROMA MİTOLOJİSİNDE MEDUSA

Mitolojiye göre Medusa ölümlü çok güzel bir genç kız olarak betimlenmektedir. Güzelliğinden dolayı Medusa'ya tanrıçalar kıskançlıkla, tanrılar ise aşkla bakmaktadırlar. Fakat Medusa her şeyden vazgeçerek kendini zekâ ve bilgeliğin vücut bulmuş hali olan Tanrıça Athena'ya adanmıştır.¹⁰ Medusa, Tanrıçaya kendini adadıktan sonra tapınakta yaşamaya başlamıştır. Tapınakta geçen günlerden birinde Medusa'ya delicesine âşık olan Poseidon, Athena'nın tapınağında günlük işlerini yapan Medusa'ya tecavüz etmiştir. Tanrıça Athena kutsal alanına yapılan saygısızlığa tahammül edemeyerek Medusa'yı lanetlediği görülmektedir. Medusa'nın laneti ise bir gorgona dönüşmesidir. Saçlarının yılan dönüşmesi ve her bakana taşla dönüştürmesine neden olan bir lanete mahkûm edilmiştir. Athena, Medusa'yı lanetlemekle kalmamış, onu dünyanın en uzak köşesinde bulunan Hyperborea'ya sürgüne gönderdiği anlatılmaktadır.¹¹

Tanrıça Athena yaşanan olayın üzerinden uzun bir zaman geçmesine karşın hala Medusa'ya olan kızgınlığı ve öfkesi geçmemiştir. Tanrı Zeus'un oğlu, Athena'nın üvey kardeşi olan Perseus'a Medusa'yı öldürmek için bir görev vermiştir. Tanrıça, Medusa'nın yanına giderken üvey kardeşine büyülü bir çanta, başlık, kalkan ve kanatlı sandaletleri alarak gitmesini istemiştir.¹² Perseus Athena'nın emrine uymuş ve Tanrıça, üvey kardeşine şu sözleri söylemiştir. "Medusa ile ilk karşılaştığında ve

⁷ Homeros, **İlyada**. Çev. Ahmet Cevat Emre, Varlık Yayınları, 4. Basım, 1971.s.146.

⁸ Hesiodos, **Theogonia- İşler ve Günler**, Çev. Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat, İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.ss.243,244,261,283.

⁹ Ovid. "Metamorphoses." Kitap: 4, Brookes More, Boston, Cornhill Publishing Co. (1922). s.706.

¹⁰ Wilson, Lillian M. "Contributions Of Greek Art To The Medusa Myth." **American Journal Of Archaeology** Cilt: 24, Sayı: 3, 1920, ss. 232-240.

¹¹ Zolotnikova, ss. 360, 361.

¹² Ogden, Daniel. "Perseus", **Routledge**, 2008, ss. 4,5,6,7.

sonrasında sakın ha! Bakma, eğer bakarsan taşa dönüşürsün.” demiştir. Bu sebeple kendisine verdiği kalkanı ayna gibi kullanmasını ve kalkandan yansıyan yansıma ile Medusa’nın kafasını kesmesini söylemiştir. Kahraman Perseus üvey ablasının verdiği görevi layığıyla yerine getirmiştir. Poseidon’un tecavüzüne uğrayan Medusa o sıralarda Poseidon’un çocuklarına hamileymiş. Medusa’nın ölümü esnasında bu iki yarı tanrının doğuşu gerçekleşmiştir. Medusa’dan doğan bu iki yarı tanrı ise Pegasos ve Khrysaor olduğu bilinmektedir.¹³

Hesiodos mitolojik anlatımlarında Perseus’un, Medusa’nın kafasını kestiği zaman doğan çocuklarından bahsetmiştir. Bir çocuğu elinde altın kılıçla doğmuş, diğeri ise deniz kıyısında Medusa’nın yere akan kanından doğduğu söylenmektedir. Medusa’nın ölümünden sonra ise Perseus, Medusa’nın kafasını ve yüzülen derisini Tanrıça Athena’ya teslim etmiştir. Athena kalkanına medusa’nın kafasını eklemiştir. Medusa’nın yüzülen derisi ile atribütü olan aegis’i yaptığı bilinmektedir. Aynı zamanda Medusa’dan dökülen kandamlarının çok önemli olduğu anlatılmıştır. İlk damlanın zehir, diğer damlanın ise panzehir olduğu bilinmektedir. Tanrıça Athena bu kanları Kral Erichthonius’a hediye etmiştir.¹⁴

Marjorie Garber ve Nancy J. Vickers’in 2001 tarihli *The Medusa Reader* isimli kitabının girişinde yazdığı gibi “Mitolojide ve onun yeniden anlatımlarının, uzun tarihi boyunca en ilgi çekici yanı Medusa’nın kendi içinde yansıtılan ikili yanıdır. ” Medusa bir yandan canavar diğer bir yandan ise farklı bakış açısıyla güzellik, bir yanda hastalık diğer bir yanda ise tedavi, bir yanda zehir bir yandan ise panzehir olarak yorumlanmaktadır. Bunun yanı sıra kendini bilmez insanları taşa çevirebilen saçları yılanlardan oluşan bir kadın ya da inatçı, karşı konulamaz olan her şeyin temsilcisi olarak görülmektedir.¹⁵

¹³ Ogden, ss. 4,5.

¹⁴ Ogden.ss. 6,7.

¹⁵ Reid Goldsborough, **Medusa Coins: They’ll Transform you**. The Celator, 2014, 18.

İKİNCİ BÖLÜM

MEDUSA’NIN İKONOĞRAFİSİ VE ETİMOLOJİSİ

2.1. GORGONLARIN VE MEDUSA’NIN İKONOĞRAFİSİ

Phorkys’le kardeşi ketonun birleşmesiyle gorgonların doğduğu bilinmektedir. Gorgonlar Stheno, Euryale ve Medusa olarak adlandırılmaktadır. Mitolojiye ve ikonografiye göre gorgon figürü yılan saçlı, yaban domuzu dişli, tunçtan eli bulunan, altından kanatları olan, yaratıklar olarak tasvir edildiği bilinmektedir.¹⁶Gorgonların tasvirlerinin tablolar ve başka sanat dalları üzerindeki betimlenmesi ise Perseus’un ölümlü olan Medusa’nın kafasını kestiği sahnedir. Diğer bir betimleme ise Stheno ve Euryale’nin Perseus’u kovaladığı sahne olarak ikonografide yer almaktadır.¹⁷ Medusa ikonografik açıdan Mezopotamya’daki karışık yaratık Humbaba ile ilişkilendirilmektedir. Belki de Medusa ve Perseus mitinin buradan geldiği düşünülmektedir.¹⁸

Gorgon diğer bir adıyla Medusa derinlemesine Pre-ikonografik olarak bakıldığında İlyada’da Herakles’in kalkanında, Perseus’ta, baykuşta, Gorgonların yaşadığı ada olarak bilinen Hyberborea vb. gibi öğeler ile ilişkilendirilmektedir. Gorgon aslında bir şehre bağlı mit olarak değil de tüm dünya üzerinde farklı unsurları bulunan köken mit olduğu düşünülmektedir. Aslında bir köken mitosudur. Genel bir sembol olarak kullanılmıştır.¹⁹Aslında gorgonların üç kız kardeş olmadığı Gorgon dediğimiz kavramın Medusa’dan ibaret olduğu düşünülmektedir. Bu durum Yunanların dişi tanrıçaları yaratırken üçlü gruplarla yarattığı bir tür durumdur. Üçlemenin sonucu olarak Gorgonlar, Graeae ve Horae olduğu görülmektedir. Gorgon’un gerçekte Medusa olduğu görülmektedir. Özellikle yansıtılan figürün Medusa’nın kafası olduğu düşünülmektedir.²⁰

¹⁶ Cömert, 1980.s.65.

¹⁷ Cömert, ss.18,243,244.

¹⁸ Buğra Kızılbuga, “Antik Dönemde Gorgoneion” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Lisans Tezi, İzmir, 2018.s. 8.

¹⁹ Mujkanovic, 2020, ss. 18 – 19.

²⁰ Mujkanovic, 2020, ss.13 – 14.

2.2. GORGONLARIN VE MEDUSA’NIN ETİMOLOJİSİ

Gorgonların kökeninin ilk kez Antik Yunan dininde ortaya çıktığı düşünülse de, daha eski uygarlıkların bu tipten olanın ortaya çıkmasındaki etkileri göz ardı edilemez. Bunun nedeninin M.Ö. 7. yy.’da ve daha eski zamanlarda Gorgonlardan ya da Medusa’dan bahsedilişidir.²¹Gorgon’un asıl temelini ise ticaret ağıyla Mezopotamya ve Asur üzerinden geldiği düşünülmektedir. Medusa Mısır’da tanrı Bes’e benzetilmekte, fakat Mısır dinine bakıldığında Medusa ve Gorgonlar ile ilgili bir benzerlik görülmemektedir.²² Anadolu ve Mezopotamya’ya bakıldığında ise Humbaba ile benzer özellikler göstermektedir. Fiziki görünüş olarak iri burun, geniş ağız, patlak göz, sivri dişlere sahip bir figür görülmektedir.²³Humbaba’yla ilk kez Gılgamesh destanında karşılaşmıştır. Gılgamesh ve arkadaşı arasında karışık yaratık olarak addedilen Humbaba’nın tasvir edilişi bir kabartmada gösterilmektedir. Kabartmanın tarihi M.Ö. 2. binin ilk yarısına tarihlenmektedir.²⁴ Bu kabartma üzerinde Perseus ve Medusa mitine örnek olacak bir sahne geçmektedir. Sahnede Gılgamesh, bir ayağıyla Humbaba’nın dizine basarken eliyle yaratığın kolunu tutmaktadır. Enkidu’nun ise yaratığın arkasında durarak boynunu silah yardımıyla, kestiği sahne betimlenmiştir.²⁵ Bunun dışında M.Ö. 7.yy’a ait silindir bir mühür üzerinde ise Humbaba ve Gılgamesh’in bir tasviri bulunmaktadır. Tasvirde Gılgamesh Humbaba’nın önünde elinde orak tutar bir biçimde durmaktadır. Humbaba’nın dizlerinin üzerinde Gılgamesh’a yakalanmış şekilde tasvir edildiği görülmektedir. Eserlerin üzerlerindeki örneklerden yola çıkarak Medusa ve Perseus mitinin çıkış noktasının burası olduğu düşünülmektedir.²⁶

Gorgonlar Yunan dünyasında çok farklı alanlarda tasvir edilmişlerdir. Genel olarak kötü güçlerden korunmak amacıyla kullanılmışlardır. Antik dünyanın nazar boncuğu olarak adlandırılmaktadırlar. Perseus mitolojisinde Medusa’nın başı kötü ve

²¹ Kızılbuğa, ss. 6 – 10.

²² Hopkins, Clark. “Assyrian Elements In The Perseusgorgon Story.”, *Aja*, Cilt: 38, Sayı: 3, 1934, ss. 344-345.

²³ Payne, Humfry. *Necrocorinthia: A Study Of Corinthian Art In The Archaic Period*, Oxford, 1931. s.79.

²⁴ Hopkins 1934, s. 349; Howe, Thalia Phillis. “The Origin And Function Of The Gorgon-Head.”, *Aja*, Cilt: 58, Sayı: 3, 1954, s.217.

²⁵ Temür, 2009, s.21

²⁶ Kızılbuğa, ss. 6 – 7.

ölümcül güçlere karşı kullanılmıştır. Doğaüstü korkunç bakışlarıyla kötü niyetli güçlerden insanı korunması istenmiştir.²⁷

Antik dönemde korku duyulan batıl inançlardan korunmak amacıyla gorgon veya gözler kullanılmıştır. Günümüzde ise kötü güçlerden korunmak amacıyla göz ve nazar boncuklarının kullanıldığı görülmektedir. Antik dönemde kötü güçlerden korunmak amacıyla verilen objenin üzerinde abartılı şekilde verilen çok büyük ağız, dışarı sarkmış dil, pörtlek gözler, sivri dişler ve saçları yılanlardan oluşan bir kadın başı şeklinde tasvir edilmiştir.²⁸

²⁷ Temür Akın ve BozkurKoç. “The Superstitious Mystery Behind The Eye: The Symbol Of Eye And The Way That The Evil Eye Bead Is Reflected In Turkish Society From The Ancient History To The Present.” **TOD**, Yıl I, Sayı XVIII, 2014, ss.12.

²⁸ Hopkins 1934, 347; James Boardman, **The Greeks Overseas: Their Early Colonies And Trade**, Thames And Hudson, 1999.ss. 54-73.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANTİK DÖNEMDE MEDUSA

3.1. ANTİK DÖNEMDE MEDUSA’NIN KULLANIM ALANLARI VE BAZI ÖRNEKLER

Antik dönemde Medusa figürünün koruyucu bir gücü olduğuna inanılmaktadır. Medusa apotropeik bir figür olarak görülmektedir.²⁹ Günümüz dünyasında Medusa kavramının yerine nazar boncuğu ve nazar kavramı kullanılmaktadır. Nazar dediğimiz olgu olumsuz ve negatif enerjilerden korunmak amacıyla kullanılmıştır. Antik dönemlerde Medusa’nın grotesk şekilde yapılmış başlıkları görülmektedir. Bunun amacı kötülüğü kötülükle uzaklaştırma düşüncesinin var olmasından kaynaklanmaktadır. Medusa figürünün koruyucu gücüne sığınan insanlar, onu bulundukları alanları kötülükten ve uğursuzluktan koruması amacıyla kullanmışlardır. Antik dönemlerde Medusa başının kullanıldığı yerlerin çoğunluğu kutsal alanlar ve anıtsal yapılardır. Bu yapılarda Medusa’nın plastik açıdan kabartmaları, mozaikleri ve resimlerinin tasvirleri bulunmaktadır.³⁰ Arkeolojide Medusa’nın çok farklı alanlarda kullanıldığı görülmektedir. Özellikle mimari, seramik ve plastik sanatlarda Medusa figürüne sıklıkla rastlanmaktadır. Bu örneklerden kronolojik olarak aşağıda verilmiş şekildedir.³¹

Didyma Apollon Tapınağı M.Ö. 7. yy.’ında inşa edilmeye başlanmıştır. M.S. 2. yy.’a kadar ise inşası devam etmiştir fakat tamamlanamamıştır. Tapınak Dipteros planlı pronaos’u bulunan ve ilk sütun sırasının columnae caele kabartmalı sütun tamburları olduğu bilinmektedir. Dipteros planı M.Ö. 550 – 540’larda Didyma Apollon tapınağında kullanıldığı bilinmektedir. Apollon’a ait olan bu tapınak aslında bir kült merkeziydi. Kutsal alanın kazıları sırasında iki adet köşe bloğu ortaya çıkarılmıştır. Bu iki blok Medusa başı kabartmasına sahip olduğu görülmektedir.

²⁹ Kötülüğü uzaklaştırdığına inanılan nesneleri ifade eden kavramdır. Kötü büyüü etkisiz kılmak, kötü ruhlardan ve şeytandan korunmak için kullanılan, onları geri döndürdüğüne inanılan işaret, yazı, şekil ve benzeri tılsımlı araçları tanımlayan kavramdır.

³⁰ Vernant, Jean-Pierre. **Mortals and immortals: Collected essays**. Princeton University Press, 1991. ss. 111-138.

³¹ Bilge Yılmaz Kolancı, “Anadolu’da Roma İmparatorluk Dönemi Mimari Bloklarında Medusa Bezemesi.” Pamukkale Üniversitesi, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Denizli, Sayı 40, 2020, s.84

Blokta Medusa figürü dörder adet kanada sahip ve kanatlarını her bir köşe kenarına doğru açar şekilde tasvir edilmektedir. Medusa'nın bulunduğu bloğun büyük ihtimalle arşitrav bloğu olduğunu düşünülmektedir. Fakat Didyma Apollon tapınağında arşitrav bloğu kısmının olmadığı bilinmektedir. Tapınağa yakın antik kentlerde yapılan kazılara göre eş değer aynı tarihli diğer tapınaklarda bulunan terracotta parçaları eşleştirilerek Didyma Apollon tapınağında da arşitrav friz bölümünün olduğu düşünülmektedir.³² (Şekil 1)

Miğferli bir baş şeklinde yapılmış pişmiş toprak aryballos M.Ö. 600 – 575 yılları arası Arkaik Döneme tarihlendirilmektedir. Eserin boyu 7.01 cm'dir. Aryballos Doğu Yunan izlerini taşımaktadır, kalıp yapımıdır. Eser muhtemelen bir parfüm kabı olarak kullanılmaktaydı. Aryballos'un gövde kısmı miğferden ve baştan oluşmaktadır. Eserin üzerinde boya ve kazımayla motif ve desenler işlenmiştir. Alın bölgesindeki metop kısmında belirgin bir şekilde Medusa başı görülmektedir. Medusa'nın başı büyük, daha çok stilize bir şekilde yapılmıştır. Medusa büyük bir ağza, yılan şekilli saçlara, büyük gözlere sahiptir. Miğferin boşluklarından askerin koyu gözleri ve koyu renge sahip bıyığı görülmektedir.³³ (Şekil 2)

Medusa figürlü antefix bloğu M.Ö. 6. yy.'a tarihlenmektedir. Eserin boyutları 14 cm x 14,9 cm'dir. Figürde baş kısmı görülmektedir. M.Ö. 6. yy.'da kullanılan Medusa figüründe gözler büyük, kaşlar birbirine yakın, yüz çehresi buruşuk, ağız açık, köpek dişleri dışarıya doğru çıkık, dil dışarıda, büyük burun görülmektedir. Bu tür antefixlerin özellikle İtalya ve Sicilya'da yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu dönemde Medusa sırttan yüz tarzıyla bir canavar olarak betimlenmektedir. Medusa'nın bu betimleme tarzıyla kötülüğü uzak tutmak için yapıldığı düşünülmektedir. Antefix'in gücünü arttırmak için pişmiş toprağa parlak boyanın eklendiği görülmektedir. Bu parçada birden çok renk kullanılmıştır. Antefix'in üzerindeki renklerin beyaz, siyah ve kırmızı olduğu görülmektedir.³⁴ (Şekil 3)

Korfu Artemis Tapınağı alınlığı kireçtaşından yapılmıştır. Alınlığın tarihi M.Ö. 580'e tarihlendirilmektedir. Alınlık boyutları 3,15 m x 22,16 m'dir. Alınlığın tam

³² Suat Ateşlier, **Aydın ve Çevresi Antik Kentleri**, Aydın Güzel Hisar, Yapı Kredi Yayınları, (Ed.) Filiz Özdem, İstanbul, 2016, ss. 60 – 62.

³³ James C Hoppin, ve Albert Eugene Gallatin, **Corpus Vasorum Antiquorum**, USA 1, Hoppin And Gallatin Collections, MA: Harvard University Press, Gallatin Pl.33.4, 1826, s.81.

³⁴ Richter, Gisele M.A. "Recent Accession of the Classical Department: Bronzes, Terracotas, Glass, Jewelry." **Bulletin of the Metropolitan Museum of Art**, 1928, Cilt: 23, Sayı: 3, s. 82.

ortasında Medusa yer almaktadır. Figürün her iki yanında Perseus'un Medusa'yı öldürdüğü an kanından doğan çocukları Pegasos ve Khrysaor bulunmaktadır. Bununla beraber çocukların sağ ve sol yanlarında iki leoparında varlığı görülmektedir. Bunun sebebi ise Medusa'nın doğa ile birleşiminin yansıtılmasıdır. Alınlığın sağdaki köşe kısmında bulunan grupta, Tanrı Zeus'un elinde bulunan şimşek demetiyle Titanları öldürmesi tasvir edilmiştir. Soldaki köşe kısmında ise, bir figürün, mızraklı bir figür tarafından tehdit edildiği betimlenmektedir. Burada anlatılmak istenen hikâye ise Priamos'un altar başında öldürülmesi konusudur.³⁵ (Şekil 4)

Medusa figürlü pişmiş toprak kylix; siena bardağı M.Ö. 575 yılına tarihlendirilmektedir. Eserin yüksekliği 13 cm., çapı ise 24,5 cm'dir. Pişmiş topraktan yapılmıştır. Bezemelerde siyah figür kullanılmıştır. Kabın iç yüzünde Gorgon Medusa görülmektedir. Medusa tam merkezde bir dizi yerde, diğer diziyse yere basar şekilde betimlenmektedir. Kanatları ve yüzü gorgon olduğunu belli etmektedir. Kabın dış yüzünde ön tarafında Troilos ve Polyksena'yı takip eden Akhilleus, arka kısmında ise atlılar yer almaktadır. Resimleri yapan C Ressamı adını Korinth vazo resim stiline üzerindeki güçlü etkisinden aldığı bilinmektedir. Ressam, alan ve genişlik açısından özellikle siena bardağını tercih etmiştir. C Ressamı, Troilos hikâyesinde özellikle bu anı almıştır. Akhilleus'un, Troilos ve Polyksena'nın peşlerinden koşmasını anlatmak için kullanılmıştır.³⁶ (Şekil 5)

Medusa başlı pişmiş toprak stand M.Ö. 570 yılına tarihlenmektedir. Pişmiş topraktan yapılmıştır. Bezemeler siyah figür olarak kullanılmıştır. Eserin boyutu 5,7 cm. yüksekliğine sahip, çapı ise 9 cm'dir. Standın çömlekçisi olarak Ergotimos tarafından yapılmıştır. Ressamı olarak ise Kleitias imzalanmıştır. Arkaik dönemdeki sanatta yüz kısmen dairesel bir forma sahip olduğundan sık sık kullanılmaktadır. Standın üzerinde yazıt olarak "Ergotimos yaptı," ve "Kleitas boyadı." yazmaktadır. Standın görünen yüzünde Gorgon Medusa yüzü yer almaktadır. Medusa yüzü Arkaik Dönemde betimlenen korkunç yüz formuna uymaktadır. Medusa başının yüzü dolgun, burnu ve gözleri çok büyük, kulaklar büyük ölçekli, kaşlar yay gibi, ağız açık ve dil

³⁵ James Boardman, **Yunan Heykeli: Arkaik dönem**, Çeviri: Yaşar Ersoy, Homer Kitapevi, İstanbul, 2001. s. 187.

³⁶ Beazley, John D. "The Troilos Cup.", **Metropolitan Museum Studies**, 1934 – 1936, Cilt: 5, Sayı: 1, Figs. 1- 3, ss. 93, 96, 101.

dışarıda, dişler sivri bir biçimde ağız dışında, sakalları varmış gibi bir görünüme sahiptir.³⁷ (Şekil 6)

Pişmiş toprak kylix şarap kadehi M.Ö. 530 yılına tarihlendirilmektedir. Pişmiş topraktan yapılmıştır. Bezemesinde siyah figür kullanılmıştır. Yüksekliği 15,9 cm., çapı ise 38.1 cm'dir. Kabın üzerinde Nikosthenes tarafından "Nikosthenes beni yaptı" şeklinde çömlekçi imzası görülmektedir. Kabın iç yüzünde Medusa başı yer almaktadır. Arkaik tipte Medusa görülmektedir. Yüz dolgun, gözler, kulaklar ve burun büyük, ağız açık ve dişler görünür bir biçimde, dil dışarıdadır. Kabın dış yüzeyinin ön kısmında iki göz arasında şarap ve eğlence tanrısı Dionysos'a bağlı Satyr ve Menadlar tasvir edilmektedir. Arka yüzde ise iki göz arasında savaş arabaları ve iki insan bulunmaktadır. Kabı yapan Nikosthenes M.Ö. 530'dan, 6. yy.'ın sonuna kadar Atina'nın önde gelen seramik ustalarından biri olduğu bilinmektedir. Şimdiye kadar ele geçmiş ve korunmuş Attika vazolarının neredeyse hepsi Etrüsk pazarı için yapıldığı düşünülmektedir.³⁸ (Şekil 7)

Medusa başlı çatı kapama kiremidi M.Ö. 5. yy.'ın ikinci yarısına tarihlendirilmektedir. Antefix pişmiş topraktan yapılmıştır. Boyutları 19,4 cm. yüksekliğe sahip, 27,3 cm genişliğe sahip bir eserdir. Antefix olarak Medusa başı Arkaik Dönemde çok daha korkunç ve şiddet içerirken sonraki dönemlerde Medusa başları daha sakin bir biçimde yapıldığı görülmektedir. Antefixin tam ortasında Medusa başı yer almaktadır. Dolgun yüz, küçük kulaklar, büyük gözler, hilal kaşlar, çıkık yanaklar, büyük burun, dolgun dudaklar hafif aralık, köpek dişleri görünen bir biçimde ağız tasvir edilmiştir. Medusa başının saçları tam ortadan ikiye ayrık sağ ve sola dalgalı bir biçimde indiği görülmektedir. Sağ ve sol kulağın altından iki yılan çıkar biçimde tasvir edilmiş, yılanlar sağ ve sola bakar biçimde görülmektedir. Antefix'in yüzünde beyaz astar izleri görülmektedir. Saçlarının bir zamanlar parlak sarı olduğu kalan boya izlerinden belli olmaktadır. Gözlerinin iris kısmı mavi ya da siyaha boyanmış bir biçimde izlerinden belli olmaktadır. Bu eser şu anda Getty Museum'da bulunmaktadır. Kökeni Güney İtalya Tarantine'dir.³⁹ (Şekil 8)

³⁷ Gisele M.A Richter, "A Stand By Kleitias An Athenian Jug.", **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of Art**, 1931, Cilt: 26, Sayı: 12, Figs 1 – 3, ss. 289 – 291.

³⁸ Gisele M.A. Richter, "Department Of Classical Art Accessions Of 1914: Athenian Vases.", **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of Art**, 1915, Cilt: 10, Sayı: 5, Fig. 3, ss.98 – 99.

³⁹ Margaret E. Dinney, "Greek Terracottas.", **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of Art**, Cilt: 18 Sayı: 9, 1923, s. 215.

Medusa figürlü lekythos M.Ö. 500 yıllarına aittir. Lekythos'un boyutu 24.5 cm.dir. Lekythos'un beyaz zemin üzeri siyah figür tekniğinde boyandığı görülmektedir. Eserde sanatçı Diosphos'un imzası yer almaktadır. Lekythos'un beyaz zemininin merkezinde Perseus'un Medusa'nın başını kestiği ve başıyla birlikte uçup gittiği bir sahne betimlenmiştir. (Şekil 9) Medusa'nın boynundan ise Pegasus'un doğuşu tasvir edilmiştir. (Şekil 10) Perseus ve at geleneksel siyah figür tekniğinde gösterilirken Gorgon Medusa yeni geliştirilen kırmızı figür tekniğinde gösterilmiştir.⁴⁰

Kremna'da bulunan K4 No'lu tavan kasedinin kare biçiminde ve oldukça tahrip olduğu görülmektedir. Tavan kasedi 0.35x0.35 boyutlarında tam bir karedir. Tavan kasedinin panosunun içerisinde ion kymationu, köşelerinde akhantus yaprakları, tam merkezde ise Medusa başı görülmektedir. İon kymationun derin bir şekilde işlenmiştir.⁴¹ (Şekil 11)

Pişmiş toprak pelike eser M.Ö. 450-440 yılına aittir. Pişmiş topraktan yapılmıştır. Bezemeler kırmızı figür kullanılarak yapılmıştır. Pelike'nin boyutu 47.8 cm. yüksekliğinde, 34.3 cm. çapındadır. Seramik üzerinde bulunan bir yazıtta Polygnotos'a atfedildiği yazmaktadır. Pelike'nin ön yüzünde uyuyan Medusa'nın kafasını kesmek için hazırlanan Perseus ve diğer tarafında ise Athena görülmektedir. Arka yüzünde ise iki kadın figür arasında Polypeithes görülmektedir. Pelike'nin üzerinde Polydektes'in Medusa'nın başını almak için Perseus'u gönderdiği sahne bezeme betimlenmiştir. M.Ö. 5. yy. ortalarında Gorgon Medusa başının hikâyesi Attika sanatında çok popüler bir hale gelmiştir. Perseus uyuyan Medusa'nın kafasını kesmek üzereyken tereddüt etmeden Athena'ya bakar vaziyette tasvir edilmiştir. Bu eserdeki Medusa yansıması alışılmadık bir şekildedir. Çünkü buradaki Medusa bezemesi benzerlerinin aksine güzel bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Buradaki diğer önemli bir özellik ise eserde kolaylıkla görülmese de Perseus'un başını çevreleyen özel bir ışın dizisinin olmasıdır. Bu ışın dizisi gücü ve kudreti yansıtmaktadır. Ön yüzde bulunan hareket ve ayrıntılarla karşılaştırıldığında arka taraf hareketsiz ve sade kalmaktadır. Arka yüzde standart sunum kaplarını tutan iki kadın ve aralarında kralın varlığı görülmektedir. Bu eseri imzalayan Polygnotos Atina'da oldukça yaygın bir

⁴⁰ Fairbanks, Arthur. "Athenian Lekythoi With Outline Drawing In Glaze Varnish On A White Ground.", **New York Mcmillan Puplichers Ltd**, Vol 1, s.4.

⁴¹ Metin, Hüseyin. Çidem, Mustafa. "Kremna'dan Bezemeli Tavan Kasedi Örnekleri.", **Amisos**, Haziran 2020, 5. Cilt, 8. Sayı, s. 80.

isimdir. Antik kaynaklarda Atina ve Delphi’de büyük ölçekli duvar resimleri yapan Thasoslu Polygnotos ile ilişkilendirildiği düşünülmektedir. Pelike’nin ön ve arka yüzünde kırmızı figür ile çok ince bir şekilde yapılan işçilikler görülmektedir.⁴² (Şekil 12)

Getty Müzesi’nden Medusa kabartmalı ostotek, Perugia’da bulunan mezar içerisinde kuzey Etrüsk işçiliğine dair urneler görülmektedir. Bu urnelerden biri Cheiusi’den bir örnektir. M.Ö. 4. yy. sonu ve M.Ö. 3. yy.’ın başına tarihlendirilmektedir. Bu örnek pamuk taşından yapılmıştır. Urne’nin kapağı üzerinde bir kadın heykelciği bulunmaktadır. Heykelcik Geç Klasik- Erken Helenistik Döneme ait özellikler taşımaktadır. Heykelciğin başı kopuk şekilde günümüze ulaşmıştır. Kadın figürü kline üzerine yatar şekilde tasvir edilmiş, figürün üzerinde himation üzeri manto görülmektedir. Mantonun etekleri kıvrımlı şekilde ve mantonun boyun kısmında işleme yapıldığı görülmektedir. Manto sol omuzdan aşağıya doğru atılmış şekilde durmaktadır. Manto üzerinde bir rozet bulunmaktadır. Rozetin sabitlenmek amacıyla tutturulduğu görülmektedir. İğneli rozetin üzerinde ise kalkan motifi ve kalkanın üzerinde ise Medusa başı yer almaktadır Aynı zamanda ostotek’in merkezinde de Medusa kabartması yer almaktadır. Başın sağ ve sol tarafında Eros bulunmaktadır. Erosların birinin elinde ok, diğerinin elinde ise yay bulunmaktadır. Tam merkezde bulunan Medusa başının yüzü dolgun, yanakları çıkık, burun ve çene büyük, ortalama büyüklükte dudaklara sahip, kulaklar büyük, kaşlar yay şeklinde, gözler ise badem şekildedir. Şakakların sağ ve sol kısmından saçlarının içinden iki adet kanadın çıktığı görülmektedir. Saçlar yılan şeklinde tasvir edilmiştir. İki büyük yılan sağ ve sol yanlardan çıkıp başın üzerinde birleşir biçimde durmaktadır. Yılanlar birbirinin içinden geçerek düğüm olmuş şekilde tasvir edildiği görülmektedir. Düğüm şeklinde olan yılanlar birbirine bakar şekilde tasvir edilmiştir.⁴³ (Şekil 13)

Medusa Başlı Pişmiş Toprak Amphora M.Ö. 4. yy.’ın sonları, M.Ö. 3. yy.’ın başlarına tarihlendirilmektedir. Boyutları ise 78.1 cm. yüksekliğe, 44 cm. çapa sahip olduğu görülmektedir. Amphora’nın her iki kulpu dekoratif bir Eros figüründen oluşmaktadır. Şişkin karnının tam merkezinde Medusa başı görülmektedir. Medusa başının yüzü dolgun, yanaklar çıkık, burun büyük, gözler küçük, dudaklar çizgi

⁴² Maclerie J. Milne, “Perseus And Medusa On An Attic Vase.”, **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of The Art**, 1946, Cilt: 4, Sayı: 5, ss. 126 – 130.

⁴³ Del Chiaro, Mario A., ss. 54 – 56.

şeklinde ve kapalı çene hattı ise şişkin olarak görülmektedir. Medusa'nın saçları ortadan ikiye ayrılmış bir biçimde tasvir edilmiştir. Şakakların tam hizası saçlarının arasından iki kanat çıkmaktadır. Medusa'nın başının üzerinde antitetik bir biçimde birbirine bakan iki yılan görülmektedir. Yılanların kuyrukları boynun altından birbirine düğümlü bir şekilde tasvir edilmiştir. Eser bir mezarda bulunmuştur.⁴⁴(Şekil 14)

Medusa başı Getty Müzesi envanterine satın alma yoluyla eklenmiştir. M.Ö. 3. yy.'a tarihlendirilen eser Etrüsk tipindedir. Baş günümüze etkileyici bir biçimde korunarak gelmiştir. Ana malzeme çok gözenekli volkan tüfüdür. Medusa başı geniş bir yüz çehresiyle etkileyici bir görünümüne sahiptir. Eser derin gözlere, geniş bir burna, dolgun ve hafif aralanmış bir ağza, çıkık elmacık kemiklerine, dalgalı saçlara sahiptir. Saçların üzerinde taç formunda bir nesne görülmektedir. Saçların içinde yüzün altına ve boyun kısmına doğru yılan figürü betimlenmektedir. Bu yılan figürünün çene altı boyun kısmında düğüm şeklinde tasvir edildiği görülmektedir. Medusa'nın şakaklarının hemen dış taraflarında iki kanat betimlenmiştir. Medusa başının bir Etrüsk yapısının kemerli bölümüne ait olduğu anlaşılmaktadır.⁴⁵ (Şekil 15)

Getty Müzesi'nden Medusa başlı ostotek Voltera'da volkanik tuf taşından yapılmıştır. Eser M.Ö. 2. yy.'a aittir. Ostotek'in üzerinde bulunan Medusa başı merkezde yer almaktadır. Sağ ve solunda ise akanthus yaprakları görülmektedir. Ostotek'in sağ ve sol üst köşelerinde ise rozet şeklinde çiçek motifleri işlendiği görülmektedir. Medusa başının dolgun yüz hatları, çökük gözleri, geniş bir burnu, küçük ve kapalı dudakları, çıkık elmacık kemikleri, küçük kulakları, geniş bir çenesi görülmektedir. Saçları yılan şeklinde ve kıvrımlı şekilde tasvir edilmiştir. Sağ ve sol şakak çizgisinde iki adet kanat motifinin varlığı görülmektedir.⁴⁶ (Şekil 16)

K8 No'lu tavan kasedi 1 metre yüksekliğe, 0,90 m uzunluğa sahiptir. Kasedin sağ kısmında birbirine benzeyen dört adet çerçeve bulunmaktadır. Çerçevelerin orta

⁴⁴ Gisele M.A. Richter, "Handbook Of The Classical Collection.", **The Metropolitan Museum Art**, 1917, Fig 108, s. 171.

⁴⁵ Del Chiaro, Mario A. "A Monumental Etruscan Medusa Head.", **The J. Paul Getty Museum Journal**, J. Paul Gettytrust, Cilt: 9, 1981, ss. 53 – 58.

⁴⁶ Del Chiaro, Mario A, s. 55.

kısımda baklava deseni çerçevesi içerisinde Medusa başı yer almaktadır. Kasedin sol kısmı ile sağ kısmının aynı olduğu düşünülmektedir.⁴⁷ (Şekil 17)

Medusa'lı lahit parçası lahit parçası Tokat müzesinde bulunmaktadır. Eser Roma Dönemine tarihlendirilmektedir. Kireç taşından yapılmıştır. Lahit dikdörtgen formlu alt kısmı bir kaide üzerinde oturmaktadır. Lahitin ön kısmında tam merkezde bir Medusa başı ve Medusa başının tam altında ise bir girland motifi görülmektedir. Bu parça birkaç yerinden kırılmıştır. Lahitin arka kısmı ise işlenmemiştir.⁴⁸ (Şekil 18)

Lahit parçası Sivas müzesinde bulunmaktadır. Lahit parçası Roma Dönemine tarihlendirilmiştir. Eserin uzunluğu 120 cm, genişliği ise 57 cm olarak bilinmektedir. Lahitin üzerinde çıplak olarak tasvir edilen bir tanrı sola doğru hamle yapar vaziyette görülmektedir. Tanrının sol elinde bir çelenk görülmekte ve çelengin tam ortasında bir yazıt görülmektedir. Sağ tarafta bulunan çelengin içerisinde ise bir adet Medusa başının varlığı görülmektedir.⁴⁹ (Şekil 19)

Isaura Bölgesi'nde bulunan Medusa başına sahip kabartmalı blok Ömeroğlu köyü'nde Sait Bilge'ye ait olan mülkün bahçe kısmında ele geçirilmiştir. Kabartmalı bloğun tarihi M.S. 96 – 180 yıllarına ait olduğu bilinmektedir. Blok yerel kireçtaşından yapılmış olup, alt kısmı düz, üst tarafı ise yuvarlak olarak yapılmıştır. Bloğu ön yüzünde yüksek kabartma olacak biçimde Medusa başının işlendiği görülmektedir. Baş cepheden yapılmıştır. Figürün saçları iri dalgalar halinde ortadan ikiye ayrılmış bir biçimde betimlenmiştir. Saçların arasından iki yılan iner biçimde tasvir edilmiştir. Yılanlar boynun altından birbirinin içine dolanmış bir düğüm biçiminde görülmektedir. Medusa'nın yüz hattı geniş ve yuvarlak bir biçimde, dudaklar dolgun ve kapalı, nazobial çizgiler geniş ve yüzeysel bir şekilde, kaşların ise yay formunda işlendiği görülmektedir. Medusa başları özellikle mezar ile ilişkilendirilmektedir. Başın koruyucu bir anlamı olduğu düşünülmektedir. Mezarlıkların yanı sıra büyük tapınak ve benzeri yerlerde Medusa başlarının kullanıldığı görülmektedir. Medusa

⁴⁷ Metin, H. Çidem, M. s. 81.

⁴⁸ Kaymakçı, Salih. "Antik Çağda Kelkit Vadisindeki İnanç ve Tapınımlar Kültürleri.", **TÜBA – AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi**, 15. Sayı, 2014, s.89.

⁴⁹ Kaymakçı, s.89.

başının kullanıldığı bloktan yola çıkarak alanda, büyük bir yapının varlığı düşünülmektedir.⁵⁰ (Şekil 20)

Laodikeia’da Traian Nymphaeumu Medusa figürü, kazı öncesi yayınlarında “Güney Nymphaeumu” olarak tanımlanan bu yer, kazılarla ortaya çıkan heykel ve yazıtlardan dolayı “Traian Nymphaeumu” adını almıştır. Nymphaeum M.S. 113-114 tarihlerinde yapılmıştır. Nymphaeum doğu-batı ekseninde, ön cephesi güney kısma bakan meydandadır. Nymphaeum’ un dış kısmı dikdörtgen olup, iç kısmı ise at nalı biçiminde apsidal bir şekle sahiptir. Yapının ana taşıyıcı kolonları farklı traverten malzemelerden yapılmıştır. Traian Nymphaeum’ unun apsidal havuzu sütunlu bir galeri ile çevrelemektedir. (Şekil 21) Sütunlu galeri podyumlu, içte sekiz adet Attika-İon kaideli plaster sütun ve çıkıntılı mermerler ile iki adet granitten oluşmaktadır. Attika-İon kaideli sütunlardan iki adedi kompozit, altı adedi ise korinth başlığına sahiptir. Sütunların friz bölümünün üzerinde geison-sima bloğu bulunmaktadır. Geison-sima bloğunun üzerinde yarım daire formundaki beşik çatılı tonoz cephe görülmektedir. Apsidal Havuzun derinliği 1.7 m dir. Havuzun tabanı farklı boyutlardaki traverten bloklarla yapılmıştır. Nymphaeum’ un apsidal havuz tabanında Traian ve Dacialı esirden oluşan 2,84 m yüksekliğe sahip heykel grubu bulunmaktadır. Heykel grubunun anlatmak istediği düşünce Traian’ ın halkına gücünü kuvvetini kent için getirdiği zenginlikleri sunmak amacıyla yapılmış görsel bir propagandadır. Heykel grubu ana cephede bulunan plasterlerin orta bölümü olan merkezde ve yan su kanallarının hemen önünde iki sütun arasına gelecek şekilde bilinçli olarak konduğu düşünülmektedir. Bu da Zeus’tan aldığı gücü yansıtmaktadır. Göğüs üzerinde işlenen Medusa başı Athena’dan gelen yardımlarla kazandığı savaşa yönelik bir betimlemedir. Karın kısmında antitetik şekilde duran griphonlar ise tanrı Apollon’dan gelen gücü yansıtmaktadır. İki griphon aralarında hydria durur ve su testisine birer pençeleri koyar biçimde gösterilmektedir. Hydria’nın ağız bölümüne dalgalara benzeyen kazımaların yapıldığı görülmektedir. Bu gösterilen figürler imparatorun su üzerindeki yetki ve gücünü ifade etmektedir. Hydria kaidesinin iki yanında bulunan haşhaş bitkisi ve hemen altında zeminde iki yana yaprakları olan sarmal filiz dalları yapılmıştır. Bu ve

⁵⁰ Baldıran, Asuman.Gider, Zeliha. “Mimari Bloklar Işığında Isaura Bölgesinin Mimari Uygulamaları.”,**Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 20, 2008, ss. 122–124.

diğer figürler kentin bolluk, bereket ve zenginlik içerisinde yaşadığını göstermek amacıyla yapılmıştır. Bu halka verilen ana mesaj olarak görülmektedir.⁵¹ (Şekil 22)

Sinop'ta bulunan Medusa figürlü konsollu geison – sima bloğu, blok yerel kumtaşından yapılmıştır. Blok Roma Dönemi Geç Antoninler, Erken Severuslar Dönemine tarihlendirilmektedir. Blok ölçüleri 71cm uzunluk, 50 cm genişlik, 68 cm yükseklik ölçülerindedir. Konsolun bezemelerinde anthemion, inci – boncuk dizileri, akanthus yaprakları görülmektedir. Medusa figürü, konsollu bloğun köşesinde yer almaktadır. Medusa dolgun yanaklı, köşeli çene hattlı, yay kaşlı, çizgi gözlere sahip bir şekilde tasvir edilmiştir.⁵² (Şekil 23)

Neopolis antik kentinde üç mezar üzerinde Medusa betimlemesine rastlanmıştır. Lahit M.S. 212 yılına tarihlenmektedir. Lahit kapaklarının akroterli kısımlarında sade bir kalkan görülmektedir. Üç numaralı lahitin üçgen alınlıklı ve akroterli bir şekilde yapıldığı görülmektedir. Kapağın üzerinde dolgun yüz hatlarına sahip bir Medusa figürü görülmektedir. Dolgun yüz hatlarının yanı sıra iri gözler ve iri bir burun yapısına da sahip olduğu görülmektedir. Medusa figürünün saçları dalgalı bir şekilde ortadan ikiye ayrılmış bir biçimde tasvir edilmiştir. Lahitten her iki üçgen köşesinde akroter bulunmaktadır. Medusa figürü lahdin sağ ve sol üçgen alınlığının tam ortasında yapılmıştır. Medusa figürünün bulunduğu yerin altı ve çevresi çukurlaştırılarak figürün açığa çıkması ve yüksekte kalması sağlanmıştır.⁵³ (Şekil 24)

Neopolis antik kentinde On altı numaralı lahit Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmiştir. On altı numaralı lahitten mezar kapağında Medusa figürünün işlendiği görülmektedir. Medusa figürünün lahit kapağının sağ üçgen alınlık bölümünde tasvir edildiği görülmektedir. (Şekil 25) İkonografik olarak bakıldığında mezarlarda Medusa figürünün olmasının sebebi, Medusa'nın ölü kültü ile bağlantılı olmasıdır. Bunun yanı sıra Medusa başının mezarlarda kullanılmasının amacı lahitleri

⁵¹ Şimşek, Celal. “2015 yılında Laodikeia’da yapılan çalışmalar”, **Journal Of Archaeology& Art**, Arkeoloji ve Sanat, Eylül – Aralık 2017, Sayı: 156, ss. 140-141, 143-144.

⁵² Yıldırım, Nazlı. “Sinope Mimari Bezemeleri: Kymation, Anthemion, Yaprak ve İnci – Boncuklar.”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi**, 1.47,2020, s. 131.

⁵³ Özer, Elif. Taşkiran, Murat. “Silyon Çevresinde Tespit Edilen Mimari Plastik Buluntuların Değerlendirilmesi.” **Yüzey Araştırmaları Işığında Silyon Çevresi**, Silyon Çalışmaları I, Ege Yayınları, İstanbul, 2020, ss. 103 – 117.

mezar hırsızlarından korunmaktır. Medusa başının eserleri kötü ruhlardan korunmak amacıyla da işlendiği düşünülmektedir.⁵⁴

Laos Antik Kenti Medusa figürlü heykel parçasının M.S. 2 ve 3. yy'a ait olduğu düşünülmektedir. Heykel parçası boyun ve göğüs kısımları şişkin olarak ele geçmiştir. Heykel muhtemelen bir imparatora aittir. İmparatorun üzerinde bir zırh bulunmaktadır. Sol omuz üzerinden kalın kıvrımlı bir himation görülmektedir. Zırhın tam ortasında bir Medusa başı bulunmaktadır. Bu tarz zırh üzeri Medusa figür örneklerini İmparator Hadrianus ve İmparator Caracalla dönemi zırhlarında görülmektedir.⁵⁵ (Şekil 26)

Silyon çevresinde bulunan lahit kapağı Medusa betimlemesi M.S. 2. yy.'ın sonu 3.yy.'ın başına tarihlendirilmektedir. Diğer kısa yüzünde ise rozet bezemesi işlenmiştir. Medusa kabartmasının olduğu alanda kenet yuvası görülmektedir. Medusa figürünün saçları ortadan ikiye ayrık, yüz hatları dolgun, saç detayları ince işçilikle taranmış yüksek kabartma tekniğinde bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵⁶ (Şekil 27)

Yerebatan Sarnıcı su depolamak amacıyla M.S. 6.yy'da Iustinianus tarafından yaptırılmıştır. Sarnıç Büyük Saray ve etrafına su sağlamak amacıyla kentin anıtsal merkezine yapılmıştır. Yerebatan sarnıcındaki su Hadrianus döneminde yapılan isale hattından geldiği bilinmektedir. Sarnıç 10.000 m² boyutlarında bir alanı kapsamaktadır. Yapının boyutları 140 m uzunluğunda, 65 m genişliğinde ve 80.000 m³ su alabilme kapasitesine sahiptir. Yapının tonozlarını 336 mermer sütunun taşıdığı bilinmektedir. Sütun başlıklarının 98'i Korinth stili formunda, geri kalanlar ise bezemesiz sütun başlıklarıdır. Başlıkların çoğu sarnıç ile aynı döneme aittir. Korinth başlıklarının farklı dönemlere ait olduğu düşünülmektedir. Korinth başlıklarının şehrin farklı noktalarından devşirme olarak geldiği düşünülmektedir. Devşirme olarak getirilen ve sarnıcın en ünlü sütun kaideleri Medusa başlı kabartmalı bloklar olduğu bilinmektedir. Kabartmalı sütun kaidelerinin tarihi M.S. 4. yy.'a tarihlendirilmektedir. Sarnıç içerisinde iki adet Medusa başı görülmektedir. Yapının batı kısmında kalan

⁵⁴ Banu Özdelek, **Neopolis Nekropolü**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2006, ss.15; 25 – 26; 38; 48 – 69; 77 – 78.

⁵⁵ Baldiran, Asuman. "İasos Antik Kenti 2016 Yılı Çalışmaları", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, **Anarsan Sempozyumu**, Özel Sayısı, Ekim 2018, 11. Cilt, 2. Sayı, ss. 851 – 852.

⁵⁶ Özer, Elif. Taşkiran, Murat. "Silyon Çevresinde Tespit Edilen Mimari Plastik Buluntuların Değerlendirilmesi." **Yüzey Araştırmaları Işığında Silyon Çevresi**, Silyon Çalışmaları I, Ege Yayınları, İstanbul, 2020, ss. 103 – 117.

Medusa başı ters şekilde konumlandırılmıştır. (Şekil 28) Yapının doğu kısmında kalan Medusa başı ise yatay olarak konumlandırılmıştır. (Şekil 29) Medusa başlarının tasviri, dolgun yanak ve çene hattı, ağız kısmı kapalı ve çizgi halinde tasvir edilmiş, büyük gözler ve yay gibi kaşlar, saçlar tamamıyla yılan biçiminde ve başın tam ortasından sağ ve sola ayrılır biçimde görülmektedir. Sağ ve sol yanağının saçlarla birleşen kısmında iki yılan figürü göze çarpmaktadır.⁵⁷

Mozaik Milas ilçesinin Ahmet Çavuş mahallesinin kazılarda 6 numaralı mekân olarak adlandırılan yapısında bulunmuştur. Bulunan mekânda mozaiklerin doğu – batı yönünde uzandığı görülmektedir. Mozağin her açıdan tahrip olduğu anlaşılmaktadır. Dış bordürleri tahrip olan mozaikte üç adet pano korunmuştur. Ortadaki pano kare şeklinde ve içinde kalkan deseni görülmektedir. Kalkan motifinin üzerinde iki bölümlü balık dizileri bulunmaktadır. Mozağin beyaz, siyah ve kırmızı renklerinden oluştuğu görülmektedir. Diğer bir pano ise madalyondan oluşmaktadır. Madalyon mozağı kırmızı, beyaz ve mavi tesseralardan yapılmıştır. Merkezdeki dairenin ortasında kıvrımlı hatlardan oluşan tesseralar mevcuttur. Madalyonların merkezine Medusa başı yerleştirilmiştir.⁵⁸ (Şekil 30)

⁵⁷“Yerebatan sarnıcı Müzesi Restorasyon ve Uygulama işi”, 2022. s. 7.

⁵⁸ Abuzer Kızıl ve H. Özyurt Özcan, “Milas Ahmet Çavuş Mahallesi’nden Çıkan Mozaikler.”, **Journal Of Mosaic Research**, Cilt: 3, 2009, s. 26.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEDUSA’NIN SİKKELERE YANSIMASI

4.1. SİKKENİN İCADI

Yaygın inanışa göre sikke; savaş giderleri, kamu çalışanlarının ücretlerinin ödenmesi, kamu harcamaları ve vergilerin toplanması gibi zorunluluktan dolayı ortaya çıkmıştır. Diğer bir düşünce ise günlük ihtiyaçlar için kullanılan bir basit değiş-tokuş aracının olmamasından kaynaklanmıştır. Standart bir ödeme aracı olarak kullanımı için icat edildiği düşünülmektedir.⁵⁹

Sikkeler ilk kez basıldıktan sonra günlük yaşamdaki pratik kullanımlarından dolayı hızlıca yayılmıştır. İlk sikkelerin basımı Lidyalılar tarafından yapılmıştır. Bulunan ilk sikkeler MÖ 7. yy.’ın ikinci yarısına tarihlendirilmektedir. İlk basılan sikkeler elektron alaşımından basılmıştır. Elektron aslında altın ve gümüş madeninin karışımıdır. Elektron alaşımı Sardeis yakınlarındaki Tmolos Dağı’ndan doğan Paktolos Irmağı’nın içerisinde doğal olarak bulunmuştur. Bu sebeple ilk sikkeleri elektron olarak basmışlardır. Lidya krallığını yok eden Persler Lidya sikkelerini 30 yıl boyunca basmaya devam etmiştir. Fakat daha sonrasında kendi tiplerini basmışlardır. Daha sonra elektron sikkeler bırakılarak altın ve gümüş metalinden sikkeler basılmıştır. Bu ilk sikkelerin üzerine lejantlar, farklı simge ve monogramlar bölgelerin önemli sembolleri, liderler, krallar ön yüze basılırken, arka yüzde ise quadratum incusum yer almaktadır. Klasik döneme geçişle birlikte liderler krallar vb. ön yüzde kalmaya devam etmiş arka yüzde ise tanrılar, tanrıçalar, kahramanlar ve personifikasyonların varlığı görülmeye başlanmıştır. Bunlardan birkaçı Athena, Apollon, Herakles ve Gorgonlardır. Diğer bir adıyla Medusa’nın varlığı ilk defa sikkeler üzerinde Arkaik Çağla beraber görülmeye başlamıştır.⁶⁰

Araştırmada asıl merak edilen konu Medusa’nın sikkelere neden basıldığıdır? Üçkardeş olarak antik kaynaklarda anlatırlar ve kendilerine bakan kişileri taşla dönüştürmesiyle ünlü tek bir Gorgon vardır. Gorgon olarak bilinen yaratıkların en

⁵⁹ Oğuz Tekin, **Yapı Kredi Koleksiyonu Grek ve Roma Sikkeleri**, Yapı Kredi A.Ş., İstanbul, 1994, s. 25.

⁶⁰ Tekin, 1994, ss. 27 – 30.

ünlüsüye Medusa'dır. Mitolojide Medusa'nın öldürülmesiyle ilişkili efsaneler bulunmaktadır. Özellikle yapılan incelemede, Medusalı sikke tipinin Amisos (Samsun)'da çok meşhur olduğu anlaşılmaktadır. Medusa sikkelerde genel olarak tüm vücuduyla değil sadece baş ya da mask biçiminde betimlenmiştir.⁶¹

4.2. GORGON MEDUSA'NIN ORTAYA ÇIKIŞI

Gorgon dediğimiz kavram aslında karmaşıklığın bir ürünü olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Medusa ilk önce sadece bir baş olarak görülmektedir. Gorgon başı korkuyu ve karmaşıklığı yansıttığı biliniyordu. Daha sonra bu başa bir vücut yaratılmıştır. Aslında gorgon ya da diğer bir ismiyle Medusa başı ilkel bir kültürel yaratım ürünü olarak kaostan oluşmuş ve korkunun kendisi olacak şekilde yaratılmıştır. Medusa'nın apotropeik bir yaratım olduğu düşünülmektedir. İnsan ve hayvan özelliklerinin karışımından oluşmaktadır. Gorgonların ortaya çıkması ilk olarak maske tiplerleriyle başlar. Daha sonrasında ise farklı yerlerde bu betimlemeyi kullanarak çoğaltıldığı bilinmektedir. Medusa sadece antik dünyada değil tüm dünyada kullanılmıştır. Aynı zamanda günümüzde de Medusa popüler kültür ürünü olan bir materyal haline gelmiştir. Medusa'nın maske olarak ortaya çıkması korkunun ve dehşetin biçim bulması ve bunun dinin doğal bir ögesi olmasıyla birlikte anlatılmaktadır.⁶² Gorgonları anlamaya yönelik başka bir yaklaşım ise Phobos korkunun kişiselleştirilmesiyle arasındaki benzerliktir. Kader, panik, kargaşa vb. duygular Gorgon kafasının yaratımına bir başka açıdan bakış olarak görülmektedir. Phobos ve Gorgon'un ayırım noktası ise Medusa'nın yılanlarıdır. Medusa'nın diğer bir çıkış noktası ise Minos'un doğa tanrıçası olarak görülen karışık yaratıdır. Bu yaratık farklı şekillerde betimlenmiştir. Bunlar Gorgon ile yılan, dağ ve kedi, güvercin ve kuş olarak anılmaktadır. Tanrıça çeşitli kültürlerde farklı adlandırılrsa da temsillerinde değişiklikler görülse de bunun aslında tek bir kişi olduğu düşünülmektedir. Gorgon'un tek başına bir sembol olmak yerine yılan tanrıçası, olduğu tahmin edilmektedir. Minos kültürü dışındaki yerlerde ise Medusa'nın çok farklı yorumlara sahip olduğu

⁶¹ Tekin, 1994, ss. 30 – 34.

⁶² Elma Mujkanovic, **Gorgon Motifs on Archaic Greek Coins**, BA Thesis 15 credits in Classical Archaeology and History, Spring, 2020, ss. 15 – 17.

bilinmektedir. Yılan tanrıça güçlü bir tanrıçadır. Kahramanların onu bir canavar olarak gördüğü ve katledilecek bir varlık olmadığı, dişi varlıkların gücünü yüceltmek ve arttırmak için kullanıldığı görülmektedir.⁶³

4.3. SIKKELERİN ÜZERİNDE MEDUSA MOTİFİ

Sikkeler Arkaik Çağ'dan itibaren hem para işlevi amacıyla kullanılmış hem de para amacının dışında kullanıldığı düşünülmektedir. Sikkeler ödeme ve adak ürünü olarak kullanmanın yanı sıra büyümlü nesneler olarak bilinen muska olarak da kullanılmıştır. Taşın yanı sıra bronzun da kötü güçleri kovma etkisi olduğu görülmektedir. Bu sebeple sikkelerde hem maddi açıdan hem de ruhani açıdan bronzun kullanıldığı görülmektedir. Roma Dönemi'nde kullanılan sikkelerde açılan deliklerin tılsım ya da muska amacıyla açıldığı düşünülmektedir. Bunun sebebinin kötü varlıklardan korunmak amacıyla boyna ya da bileğe bir ip vasıtasıyla takılmasıyla oluşturulmuştur.⁶⁴

Medusa miti tüm Yunan dünyası içinde ve farklı kültürlerde popüler ve yaygındır. Medusa'nın başı neredeyse tüm betimlenmelerinde tam karşıdan verilmiştir. Madeni paralar ile diğer işlenen nesneler üzerindeki tasvirler üzerindeki en büyük farklılığın sanatçıya daha büyük bir alan verilmesi durumunda üzerine yapılan çok sayıda imgenin varlığıdır. Madeni paralarda sadece Medusa'nın işlenmesinin bir diğer sebebi ise sanatçının önem sıralamasında en değerli olan motifleri ve simgeleri işlemeden kaynaklanmaktadır. Medusa'nın olduğu sikkelerde yılanların kullanımın az olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin sikkeyi yapan kişinin yılanlara mı? Yoksa saça mı? daha çok yoğunluk vereceği konusundaki tercihidir. Daha çok sanatçılar yüz ve saça odaklanılmış, çok az sikkede ise yılanların ön planda olduğu görülmektedir.⁶⁵

Yaygın olarak bilinen inanışa göre Medusa başının koruyucu bir amaca hizmet ettiği yönündedir. Gorgon sürüngen özellikleriyle bilinen, çirkin, korkunç, dehşet verici genellikle yarı insan yarı hayvan olarak melez bir varlık korkutucu bir canavardır. Bu canavarın apotropeik güçleriyle bağlantılıdır. Bu tür varlıklar Yunan kültürü ve çeşitli diğer dünya kültürlerinde, insanlardan gelen şiddet korkusu, cinsel

⁶³ Mujkanovic, 2020, ss. 4 – 9.

⁶⁴ Mujkanovic, 2020, ss. 15 – 16.

⁶⁵ Mujkanovic, 2020, s. 6.

saldırılarından korunmak amacıyla sikkeler üzerinde Medusa'nın basıldığı anlaşılmaktadır. Medusa'nın diğer bir bağlantısı ise nazardır. Nazar amacıyla düşünülmesinin sebebi sikkelerde Medusa'nın gözlerinin aşırı büyük ve korkutucu bakışlarının betimlenmesidir. Gorgon gibi Phobos da nazar ile ilgilidir. Kıskançlık ve kem göz ile ilişkilendirilmektedir. Nazar hem ölümlüleri hem de ölümsüz Olimpos'lu tanrıları korkutan bir sembol olarak görülmektedir. Bir diğer düşünce ise Medusa'nın Krallar ve İmparatorlar tarafından propaganda için kullanıldığı yönündedir. Sikkeler aracılığıyla hem halklara hem de düşmanlara gözdağı vermek amacıyla kullanıldıkları düşünülmektedir.⁶⁶

4.4. SİKKELERDE GORGONLARIN FARKLILIKLARI

Makedonya Neopolis'te gorgonların yüz ifadeleri ürkütücü ve korkunç olarak yapılmıştır. Thasos'ta bulunan madeni paralara kıyasla bu ürkütücülüğün neşeli olduğu ileri sürülmektedir. Medusa ya da gorgon olarak tabir edilen karakterlerin yüz ifadelerinde şehirden şehire farklılıkların görüldüğü bilinmektedir. Atina ve Neopolis arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu fark kaşlar ile ilgilidir. Neopolis sikkelerinde kaşlar indirilip, yüzde ve alında kırışıklıklar oluşurken Atina sikkelerinde ise kaşlar yuvarlak ve aralarında hiçbir kırışıklığın olmadığı görülmektedir.⁶⁷

4.5. MEDUSA SİKKELERİNİN KORKUTMA AMACIYLA PROPAGANDA YAPILMASI

Medusa figürünün antik sikkelerdeki kullanımı, çeşitli amaçları taşıyabilirdi. Birincisi, Medusa'nın dehşet verici yüzü ve yılan saçları, bir tür koruyucu sembol olarak işlev görebilirdi. Bu sembol, bir şehir ya da devletin düşmanlarına karşı bir tür gözdağı olarak kullanılabilirdi. Yani, bu sikkeler düşmanlarını caydırmak amacıyla basılmış olabilmektedir. Medusa'nın ürkütücü görüntüsü, bu sikkelerin elden ele dolaşmasına ve düşmanları korkutmasına neden olurdu. Böylece, Medusa sembolü düşmanların şehri veya devleti işgal etme düşüncesiyle karşılaştıklarında bir an önce

⁶⁶ Mujkanovic, 2020, ss. 16 – 18.

⁶⁷ Mujkanovic, 2020, s. 7.

vazgeçmelerini teşvik edebilirdi. Öte yandan, Medusa'nın kullanımı aynı zamanda içerideki toplulukları bir arada tutmak ve birlik bilincini güçlendirmek amacıyla da olabilmektedir. Medusa sembolü, iç tehditlere karşı bir tür koruma sağlama ve birliği pekiştirme amacıyla kullanılabilirdi. Toplumun içindeki huzursuzluk ya da düşmanca gruplara karşı bir uyarı olarak, Medusa sembolü, birlik olma gerekliliğini hatırlatırdı. Bunun ötesinde, Medusa'nın kullanımı, dini ve mitolojik anlamlarla da ilişkilendirilebilirdi. Medusa mitolojik bir figürdür ve bu sembol, tanrılara ya da kutsal güçlere olan bağlılığı vurgulamak için kullanılabilirdi. Mitolojik figürlerin sikkelerdeki kullanımı, toplumun değerlerini ve inançlarını yansıtabilirdi. Sonuç olarak, Medusa'nın sikkelerdeki kullanımı çok çeşitli amaçları taşıyabilirdi, ancak en yaygın olarak düşmanlara karşı bir tür gözdağı ve caydırıcı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Ayrıca, iç toplulukları bir arada tutma ve mitolojik anlamlarla ilişkilendirme gibi başka amaçlar da taşıyabilmektedir.⁶⁸

4.6. ANTİK ÇAĞ SİKKELERİNDE MEDUSA TİPLEMELERİ

4.6.1. TİP 1: Cepheden Bakan Medusa Başı

Medusa başı cepheden verilmiştir. Bu tipleme basılan en eski sikke grubu olarak bilinmektedir. M.Ö. 5. yy'dan M.S. 3. yy'a kadar bu tipte sikke basılmıştır. Bu tipleme Anadolu'da ve Roma'da en çok kullanılan sikke grubu olarak bilinmektedir. Bu grupta en çok kullanılan form Medusa'nın cepheden verilen yüzüdür. Yuvarlak ve oval bir yüz bazı sikkelerde dil dışarıda bazılarında yılanların varlığı görülmektedir. Medusa'nın başının çevresinde saçlar yılan biçiminde kıvrılmış şekilde veya dalgalı olarak tasvir edilmiştir. Tiplemelerin bazılarında Medusa'nın $\frac{3}{4}$ lük duruş sergilediği görülmektedir.⁶⁹ Medusa'nın yüzü hüznü ve kasvetli bir şekilde görülmektedir. Saçları dalgalı olarak tasvir edilmiştir. Medusa başı cepheden bakar şekilde kafasından kanat çıkan bir biçimde görülmektedir. Bu grupta Medusa kaygılı ve endişeli olarak

⁶⁸ Reid Goldsborough, **Medusa Coins: They'll Transform you**. The Celator, 2014, 18.

⁶⁹ SNG, Great Britain, Volume XI, The William Stancomb Collection of coins of the Black Sea region, (Oxford, 2000). ss: 35 – 38.

görülmektedir.⁷⁰ Medusa'nın yüzü sikkenin tam merkezinde yer almakta olup çevresinde noktalı bordür yer almaktadır. Saçların bitiş noktasında iki adet yılan kendi içinde spiral bir daire şeklini aldığı görülmektedir.⁷¹ Saçlarının arasından şakakların gerisinden kanatların varlığı görülmektedir. Medusa'nın yüzünde kaşları kalkık alın bölgesi gergin, gözler büyük ve belirgin, burun küçük, yanaklar dolgun, çene dolgun ve gergin, dudaklar küçük ve gergindir. ⁷² (Kat. No: 1 – 27)

4.6.2. TİP 2: Gemi Güvertesindeki Medusa Başı

Bu sikke tipinde Medusa başı geminin güvertesinde görülmektedir. Bu görülen tipin tayfaları kötülükten korumak için yapıldığı düşünülmektedir.⁷³ (Kat. No: 28)

4.6.3. TİP 3: Diz Çökmüş Perseus'un Medusa'nın Kesik Başını Tutar Biçimde Tasviri

Bu tiplerde Perseus diz çökmüş bir biçimde görülmektedir. Sikke Mysia, Kyzikos'ta basılmıştır. Kaslı bir yapısı vardır. Sağ elinde ise Medusa'nın kesik başı bulunmaktadır. ⁷⁴ (Kat. No: 29- 30)

4.6.4. TİP 4: Kalkan Üzerindeki Medusa Başı

İmparatorların kalkanlarının üzerlerinde Medusa başı görülmektedir. Her imparator farklı dönemlerde kalkanın üzerinde Medusa başının kullanıldığı görülmektedir. Farklı tanrı, tanrıça ve personifikasyonların yanında dizlerinin dibinde

⁷⁰ Sylloge Nummorum Graecorum, **Deutschland**, Sammlung Hans Von Aulock, Cilt: 3: Pisidia, Lycaonia, Cilicia, Galatia, Cappadocia, Cyprus, [etc.]. (Berlin, 1964). ss: 250 – 251.

⁷¹ Crawford, 1974, s: 468.

⁷² Crawford, 1974, s: 467.

⁷³ Ferhan Büyükyörük ve Ahmet Çelik. **Mithrapata ve Aruwâtijesi (Musa Dağı?) Definesi**, Cedrus 7 (2019): ss: 239-265.

⁷⁴ Sylloge Nummorum Graecorum, **France**, **Bibliothèque Nationale, Cabinet des Médailles**, Vol. 5: Mysia. (Paris, 2001).

ya da bacaklarının kıyısında Medusa bezemeli kalkanların olduğu görülmektedir.⁷⁵
(Kat. No: 31- 38)

4.6.5. TİP 5: Medusa'nın Kanatlı Başı

Sikkenin tam ortasında sağ profilden kanatlı Medusa başı görülmektedir. Yuvarlak bir yüze sahiptir. Kilolu bir kadın görünümüne benzer şekilde olduğu görülmektedir. Saçlarının kıvrım kıvrım dalgalara sahip olduğu belli olmaktadır.⁷⁶
(Kat. No: 39) Sikke Roma'da basılmıştır. Noktalı bordür içerisinde Medusa sol profilden verilmiştir. Saçlarının arasında şakaklarının arasından kanatlar çıkar şekilde betimlendiği görülmektedir. Başından boynuna doğru yılanların geldiği görülmektedir. Saçlar dalgalı şekilde betimlenmiştir. Saçların içinden yılanların çıktığı görülmektedir. Bu sikkenin arka yüzünde Bellerophon'tes'in Pegasus'u sürer şekilde tasviri betimlenmiştir. Bellerophon'tes elinde olan mızrağı fırlatır şekilde betimlenmiştir.⁷⁷ (Kat. No: 40) Sikke Bosporos Krallığında basılmıştır. Medusa'nın betimlemesi saçlar dağınık ve dalgalı şekilde şakak kısmından ise kanatların çıktığı görülmektedir. Medusa'nın yüz hatları çok ciddi ve gergin bir biçimde tasvir edildiği görülmektedir. Çatık kaşlar, gergin sıkılı ve birbirine bastırılmış dudaklar, kısık bir şekilde bakan gözler, gerilmiş bir çene hattı göze çarpmaktadır.⁷⁸(Kat No: 41)

4.6.6. TİP 6: Minerva Kalkanı Üzerindeki Medusa Başı

Bu sikke tiplerinde noktalı bordür içerisinde sikkenin tam merkezinde Minerva kalkanı bulunmaktadır. Sikkenin basım yerinin Roma olduğu bilinmektedir. Kalkanın tam ortasında ise Medusa başı betimlenmiştir. Minerva kalkanı sekiz köşeli olarak yapılmış olup, içinde ise balık puluna benzer şekillerin varlığı görülmektedir.

⁷⁵ Crawford, 1974, s:502.

⁷⁶ Andrew Meadows, and Roderick Williams. **Sylloge Nummorum Graecorum, Great Britain XIII, British Academy**, Collection of the Society of Antiquaries, Newcastle Upon Tyne. (Oxford, 2005).

⁷⁷ Crawford, 1974, s: 409.

⁷⁸ SNG, Great Britain, **The William Stancomb Collection of Coins of the Black Sea Region Volume XI**. (Oxford, 2000). 961.

Minerva kalkanının dış kısmında ise lejantların olduğu görülmektedir.⁷⁹ (Kat. No: 42-47)

4.6.7. TİP 7: Perseus'un Medusa'nın Kafasını Kesme Sahnesi

Medusa'nın bu sikke tiplmesi mitolojiden alıntı yapılarak basıldığı anlaşılmaktadır. Sikkelerin Paphlagonia Sinop'ta, Amisos'ta, Kabeira'da, Komana'da v.b. başka kentlerde de basıldığı bilinmektedir. Sikkenin ön yüzünde Athena'nın miğferli hali yansıtılmıştır. Sikke tipinin arka yüzünde ise Perseus ayakta durur biçimde, sağ elinde harpa sol elinde ise Medusa'nın kesik başı yer almaktadır. Sol ayağının hemen yanında ise Medusa'nın kanatlı bedeni yer almaktadır. Sikkenin üzerinde noktalı bordür içerisinde ön ve arka yüzünde çeşitli monogramlar ve çeşitli lejantların varlığı görülmektedir.⁸⁰ (Kat. No: 48- 51)

4.6.8. TİP 8: Medusa'nın Başının 3/4'lük Duruşu

Bu sikke grubunda sekiz kenarı olan bir çerçeve içerisinde ¾ duruş sergileyen bir Medusa başı yer almaktadır. Sikke Paphlagonia, Sinope'de basılmıştır. Çerçeve dışında zeytin yapraklarına benzeyen semboller bulunmaktadır. Çerçeve içerisinde ise Medusa'nın yüzünün çevresinde kuş tüyüne benzeyen objelerin varlığı görülmektedir.⁸¹ (Kat. No: 52)

4.6.9. TİP 9: Merkezde Kanatlı Medusa Başı ve Triskeles Tasviri

Bu sikke tiplmesinde tam merkezde kilolu bir kadın olarak gösterilen kanatlı Medusa başı gösterilmektedir. Sikke Psidia, Apollonia Mordiaem'da basıldığı bilinmektedir. Sefer sırasında basılan bir sikke olduğu da kayıtlarda belirtilmiştir.

⁷⁹ Crawford, 1974, s: 473.

⁸⁰ SNG, Great Britain, **British Museum, Part 1: The Black Sea Volume IX**. (London, 1993). 1534 – 1535.

⁸¹ SNG, Denmark, "The Royal of Coins and Medals", Danish National Museum, Vol. 4: Bosphorus - Lesbos (Parts 18 – 21). (West Milford, NJ, 1982).

Medusa başının çevresinde mısır koçakları ve bacakların olduğu triskeles görülmektedir. Sikkede noktalı bordür ve lejantlar da görülmektedir.⁸² (Kat. No: 53)

4.6.10. TİP 10: Perseus'un Medusa'nın Kopmuş Başını Tutar Şekilde Betimlenmesi

Bu tipte duran Perseus cepheden verilmiştir ve ayakta durur şekilde betimlenmiştir. Başı sağa doğru dönük bir biçimde ayaklarında kanatlı botlar, sağ elinde arpa dalı, sol elinde ise Medusa'nın kesik başı görülmektedir. Bulunan sikkelerde farklı ellerde farklı materyallerin değiştiği görülmektedir. Değişmeyen tek şey Perseus'un Medusa'nın başını tutar biçimde betimlenmesidir.⁸³ (Kat. No: 54- 55)

4.6.11. TİP 11: Göğüs Zırhı Üzerindeki Medusa Başı

Bu sikke grubunda imparatorların tam göğüs zırhının üzerinde Medusa başının olduğu görülmektedir. Farklı dönemlerde farklı imparatorların bu sikkeleri bastığı görülmektedir. Bu sikkeler farklı şehirlerde basılmıştır.⁸⁴ (Kat. No: 56- 69)

4.6.12. TİP 12: Nadir Sikke Grubu

Bu sikke grubunda Anadolu'da bulunan Medusa'nın bit tip içine sokulamayan nadir betimlemeleri görülmektedir. Bu tipte ilk sikkelerden biri Kilikia bölgesinde bulunan Aigeai kentinde ele geçmiştir. Sikkenin arka yüzünde tahılın ortasında bulunan bir Medusa başı görülmektedir. Medusa başı caduceus çelengi içerisinde görülmektedir. Sikkenin üstünde hilal, altında ise bir ton balığı yer almaktadır. Bütün betimlemeler ise bir defne çelengi içerisinde görülmektedir.⁸⁵ (Kat. No: 70) Bulunan üçüncü sikke ise Kappadokia bölgesinden Tyana antik kentinden ele

⁸² Crawford, 1974, s:462.

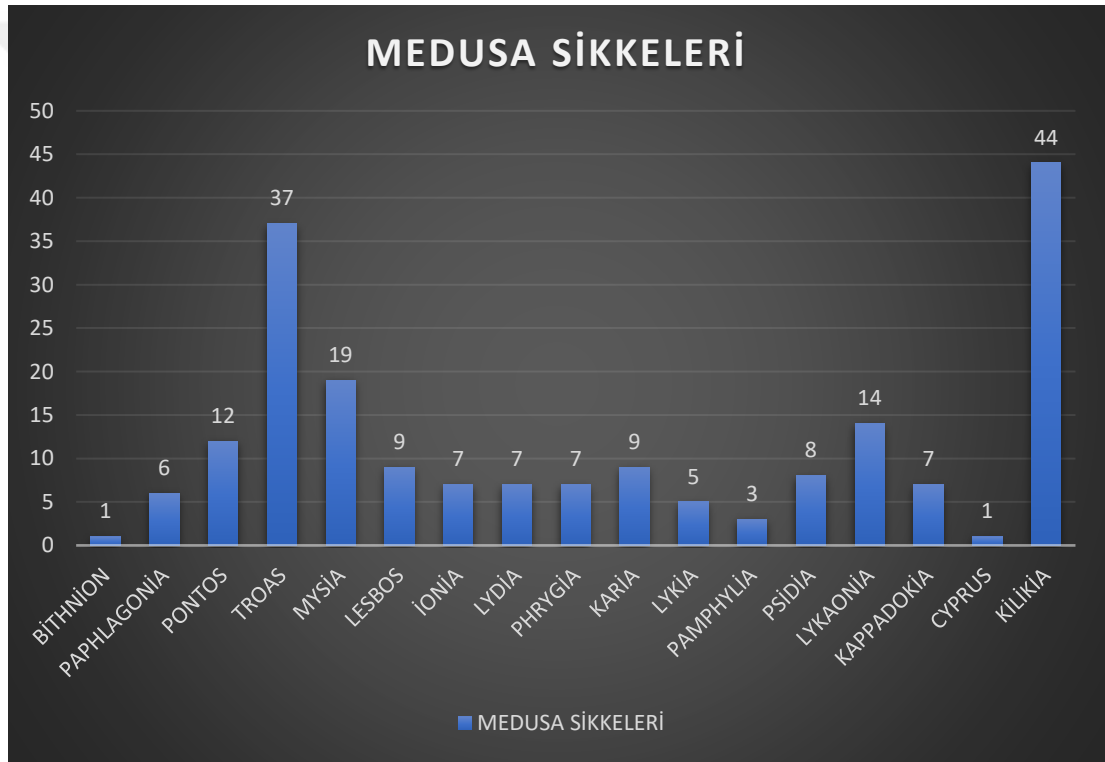
⁸³ SNG, **France, Cabinet des Médailles**, Bibliothèque Nationale, Vol. 2: Cilicia, Paris, 1993.

⁸⁴ Szaivert, W. & C. Daburon. **Sylloge Nummorum Graecorum, Austria, Collection of Franz Leybold, Austrian National Bank**. (Vienna, 2000- 2004).

⁸⁵ Wroth, Warwick, **BMC Greek (Mysia) / Catalogue of the Greek coins of Mysia**, (A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum), London, 1892, s. 40.

geçmiştir. Sikkenin arka yüzünde bir harpa ve harpanın kabza kısmında ise Medusa'nın başının olduğu görülmektedir.⁸⁶ (Kat. No: 71) Bulunan dördüncü sikke Lydia bölgesinden Daldis antik kentinde ele geçirilmiştir. Sikkenin arka yüzünde mitolojide anlatılan Hyperborea adasında bulunan Medusa ve kız kardeşlerinin hyphnos tarafından uyutularak kahraman Perseus'un Medusa'nın kafasını kesme sahnesi görülmektedir. Aynı zamanda sikkenin üzerinde mimari bir yapının da varlığı göze çarpmaktadır.⁸⁷ (Kat. No: 72)

4.7. ANADOLUDA BASILAN MEDUSA SİKKELERİNİN İSTATİĞİ

İstatiksel olarak bakıldığında Anadolu'da Medusa tiplmeli çok sayıda sikke basıldığı görülmektedir. En fazla bilinen tip cepheden verilen Medusa başının olduğu sikke tiplmeleridir. Diğer bir grup ise Medusa başının kalkana ya da göğüs zırhına işlendiği grup olarak bilinmektedir. Arkaik sonu Klasik başı tarihli Medusa

⁸⁶ RPC III (?)

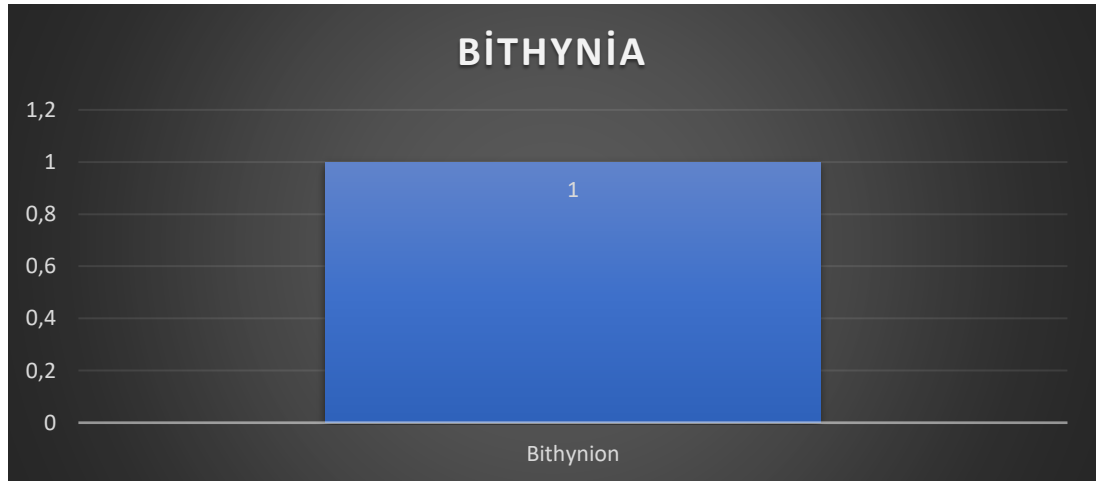
⁸⁷ Burnett A. Amandry M. Ripollès Pere P. Carradice **I. Roman Provincial Coinage, Supplement 2**, 2006, Rpc VII.1, 200.

sikkelerinin çoğunda bu tiplere göze çarpar. Klasik Dönem içerisinde de çok sayıda Medusa sikkelerinin basıldığı görülmektedir. Helenistik Dönem de Medusa tiplmeli sikkelerin basıldığı bilinmektedir. Fakat Medusa tiplemesinin Helenistik Dönemde diğer dönemlere kıyasla daha az kullanıldığı anlaşılmaktadır. Roma Döneminde ise Aynı Arkaik sonu Klasik Dönem başında olduğu gibi Medusa sikkelerinde bir artışın olduğu anlaşılmaktadır.⁸⁸

4.7.1. Bölgelere Ayrılan Kentlerde Medusa Sikkeleri

4.7.1.1. Bithynia

Bithynia bölgesinde toplamda on yedi şehir bulunmaktadır. Bu bölge, antik dönemlerde önemli bir yerleşim yeri olarak bilinmektedir. Antik Bithynion şehri ise bu bithynia bölgesinde olan özel bir antik şehirdir. Bithynion, tarihsel ve arkeolojik açıdan önemli bir yerleşim yeri olmuş ve günümüze kadar ulaşan kalıntıları ve eserleri ile dikkat çektiği görülmektedir. Bithynia bölgesi zengin tarihi ve arkeolojik öneme sahip bir şehir olduğu bilinmektedir. On yedi şehir arasında Bithynion'un özel bir yere sahip olduğunu ve Medusa sikkelerinin bulunmasının bu bölgenin tarihini daha da ilginç kıldığını vurgulanmaktadır.⁸⁹

⁸⁸ Wroth, Warwick, BMC Greek (Mysia) / Catalogue of the Greek coins of Mysia, (A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum), London, 1892

⁸⁹ Cengiz Ü. **Bithynia Bölgesi (M.Ö. 297 – M.Ö. 74)**, Araştırma Projesi, Kırşehir, 2019.

4.7.1.1.1.Bithynion

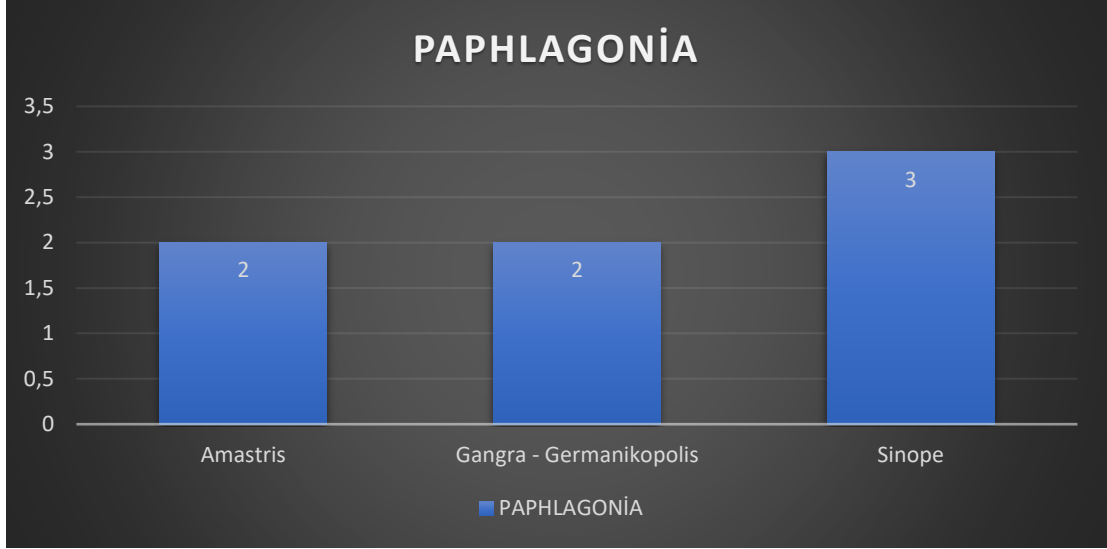
Bu antik kentte Medusa'ya ait bir sikke bulunmuştur. Sikkenin tarihi M.S. 244 – 249 yıllarına ait olduğu bilinmektedir. Sikke betimleme tipiyle kalkan üzerindeki Medusa grubuna aittir.⁹⁰

4.7.1.2. Paphlagonia

Paphlagonia bölgesi, tarihi ve arkeolojik açıdan büyük bir öneme sahip olan on bir şehri barındıran zengin bir coğrafyadır. Bu bölgedeki şehirler, antik dönemden günümüze kadar uzanan derin bir tarihsel mirasa sahiptir. Ancak, bu on bir şehir arasında sadece üçü, özellikle Medusa sikkesiyle bağlantılı bir özelliğe sahiptir. Medusa sikkesi, bu bölgelerdeki tarih ve mitolojiye dair ilginç bir yere sahiptir. Medusa sikkesinin bilinen varlığı, Amastris, Gangra Germanikopolis ve Sinope gibi üç önemli Paphlagonia şehrinde teyit edilmiştir. Bu sikke, antik çağlardan kalma ve tarihçilerin ve arkeologların büyük bir merakla incelediği bir türdür. Medusa, Yunan mitolojisinin önemli bir figürüdür ve bu sikkenin bu bölgede yaygın olarak kullanılması, mitoloji ve kültürel bağlantılarına dair çeşitli teorilerin oluşturulmasına yol açmıştır. Amastris, Gangra Germanikopolis ve Sinope gibi şehirler, Medusa sikkesinin bulunduğu örneklerinin yanı sıra diğer tarihi zenginliklere de ev sahipliği yaparlar. Bu şehirlerin arkeolojik kazıları ve tarih araştırmaları, bölgenin zengin geçmişi ve kültürel mirası hakkında daha fazla bilgi edinmemize yardımcı olur. Aynı zamanda bu şehirler, Medusa sikkesinin bulunmasına dair gizemli bir hikayenin de parçasıdır, bu da bu bölgelerin tarihini daha da ilginç kılar.⁹¹

⁹⁰ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock**. Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, İonia. (Berlin, 1957).

⁹¹ Bazna, Yalçın. **Antik Kaynaklara Göre Paphlagonia**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014.

4.7.1.2.1. Amastris

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö. 85 – 65 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkenin biri Perseus'un Medusa'nın kafasını kesme sahnesini gösteren sikke grubuna girmektedir. Diğeri ise cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.⁹²

4.7.1.2.2. Gangra- Germanikopolis

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkelerin ikisinde tarihi M.S. 197 – 217 yıllarına ait olduğu bilinmektedir. Sikkelerin ikisinin de kalkan üzerindeki Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.⁹³

4.7.1.2.3. Sinope

Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö. 85 – 65 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerden biri cepheden verilen Medusa grubuna

⁹² Wroth, Warwick. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Pontus, Paphlagonia, Bithynia.** (London, 1889), s. 85,9.

⁹³ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock.** Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, İonia. (Berlin, 1957).

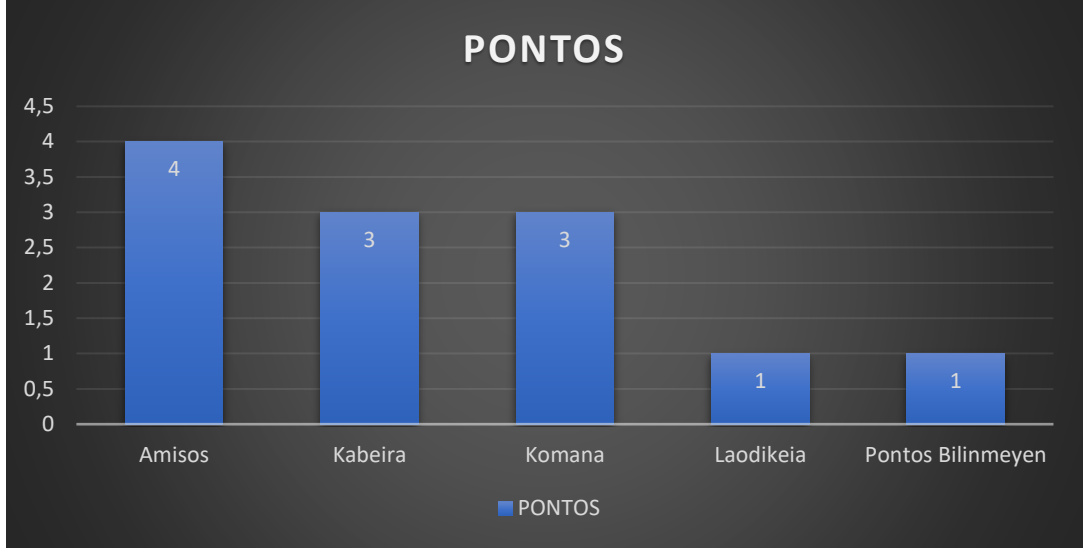
ait olduğu gör÷lmektedir. Diğer iki sikke ise Perseus'un Medusa'nın kafasını kesme sahnesini gösteren sikke grubuna girmektedir.⁹⁴

4.7.1.3. Pontos

Tarihsel bir perspektiften bakıldığında, Pontos bölgesi, antik dönemlerde on dokuz şehirle dikkat çekmektedir. Bu şehirler, bölgenin zengin tarihini ve kültürel mirasını yansıtan önemli merkezlerden oluşuyordu. Aralarında öne çıkan şehirler arasında Amisos, Kabeira, Komana, Laodikeia ve Pontos olarak bilinen antik kentler vardı. Bu şehirler, antik dönemde ticaret, kültür ve siyasi faaliyetlerin merkezi olarak önemli roller üstlenmişlerdir. Amisos, Pontos'un en tanınmış şehirlerinden biriydi. Antik dönemde zengin limanıyla önemli bir ticaret merkezi olarak hizmet verdi. Kabeira ise özellikle dini ritüellerin gerçekleştirildiği bir merkez olarak öne çıktı. Bu şehirlerdeki tapınaklar ve anıtlar, dini inançların ve uygulamaların tarihini aydınlatıcı öneme sahipti. Komana, mistik ve dini bir atmosferiyle bilinirken, Laodikeia ise önemli bir kültürel merkez olarak tanınmıştır. Bu şehirler, antik dönemdeki sanat, bilim ve felsefenin gelişimine katkıda bulunan önemli yerlerdi. Pontos bölgesindeki antik kentler arasında özellikle dikkat çeken bir detay, Medusa sikkelerinin varlığıdır. Bu sikkeler, mitolojik figür Medusa'nın tasvir edildiği nadir eserlerden biridir ve bu bölgenin kültürel bağlamını daha da zenginleştirir. Medusa, Antik Yunan mitolojisinin önemli bir karakteridir ve onun sembollerinin bu bölgelerde kullanılması, farklı mitolojik etkileşimlere ve kültürel alışverişlere işaret edebilir.⁹⁵

⁹⁴ SNG, Denmark, "The Royal of Coins and Medals", **Danish National Museum**, Vol. 4: Bosporus - Lesbos (Parts 18 – 21). (West Milford, NJ, 1982).

⁹⁵ Kınacı Mesut Antikçağda Pontos Bölgesi'nin Tarihsel Coğrafyası. Cedrus: **Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi**, Vol.0, No.3, 2015, Ss.181- 229.

4.7.1.3.1. Amisos

Bu antik kentte Medusa'ya ait dört adet sikke bulunmuştur. Sikkeler kronolojik olarak sıralandığında M.Ö. 130 – 100, M.Ö. 109 – 85, M.S. 197 – 217 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerin grupları kronolojik sırasıyla, M.Ö. 130 – 100 tarihlerine ait sikkenin ön yüzünde Medusa'nın konturmark şeklinde betimlenmesi görülmektedir. M.Ö. 109 – 85 yıllarına ait sikkeler Perseus'un Medusa'nın kafasını kesme sahnesini gösteren gruba girmektedir. M.S. 197 – 217 yıllarına ait sikke ise kalkan üzerinde bulunan Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.⁹⁶

4.7.1.3.2. Kabeira

Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkelerin tarihi M.Ö. 120 – 100, M.Ö. 85 – 65 yıllarına ait olduğu bilinmektedir. M.Ö. 120 – 100 yıllarına ait sikkeler Aegis üzerindeki Medusa başı grubuna girmektedir. M.Ö. 85 – 65 yıllarına ait sikke ise Perseus'un Medusa'nın kafasını kesme sahnesini gösteren gruba girdiği görülmektedir.⁹⁷

⁹⁶ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock. Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, İonia.** (Berlin, 1957).

⁹⁷ Wroth, Warwick. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Pontus, Paphlagonia, Bithynia.** (London, 1889), s. 1246.

4.7.1.3.3. Komana

Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö. 85 – 65 yıllarına tarihlenmektedir. Sikkelerden iki tanesi Aegis üzerindeki Medusa başı grubuna girmektedir. Kalan diğer bir sikke ise Perseus'un Medusa'nın kafasını kesme sahnesini gösteren gruba girdiği görülmektedir.⁹⁸

4.7.1.3.4. Laodikeia

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö. 100 – 0 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke Aegis üzerinde Medusa başı grubuna girmektedir.⁹⁹

4.7.1.3.5 Pontos Bilinmeyen

Bu antik kentte medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö. 169 – 150 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke Perseus'un Medusa'nın Kopmuş Başını Tutar Şekilde Betimlenmesi grubuna girdiği görülmektedir.¹⁰⁰

4.7.1.4. Troas

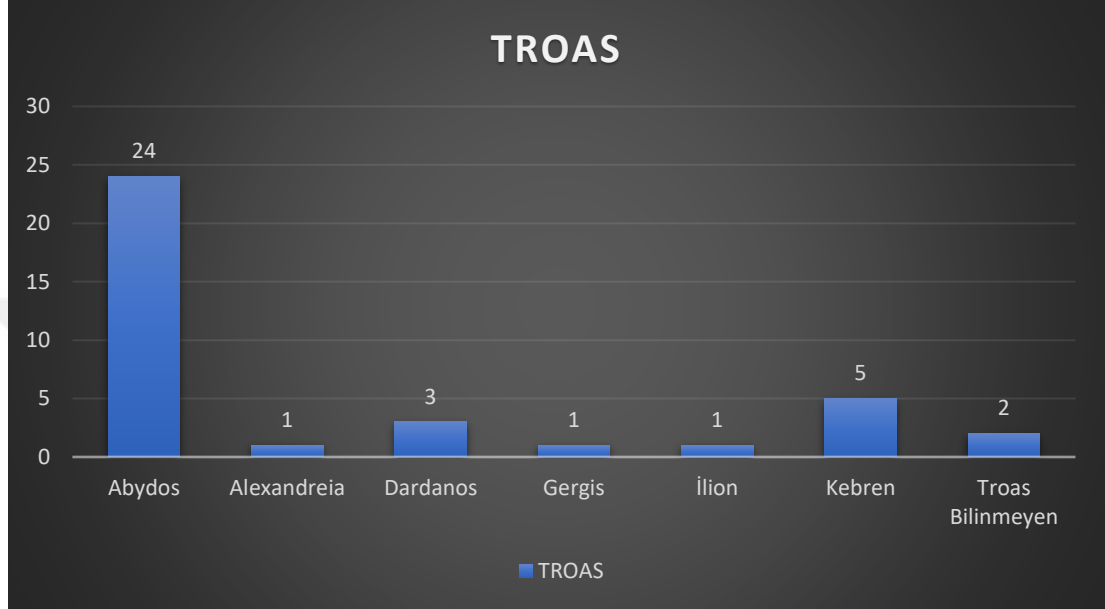
Troas bölgesi, antik dönemde oldukça zengin bir yerleşim yeri olarak bilinir ve bu bölgede toplam yirmi altı şehir bulunmaktadır. Bu şehirler arasında özellikle önemli olan yedi tanesinde Medusa sikkесinin bulunduğu dair bilgilere ulaşılmıştır. Bu yedi şehir Abydos, Alexandreia, Dardanos, Gergis, İlion, Kebren ve Troas (bilinmeyen) olarak görülmektedir. Troas bölgesi, antik dönemde stratejik bir konuma sahipti ve bu nedenle birçok şehir ve yerleşim yeri barındırıyordu. Ancak yalnızca bu yedi şehirde Medusa sikkесinin varlığı kesin olarak bilinmektedir. Medusa sikkесi, mitolojide

⁹⁸ Wroth, Warwick. s. 1262.

⁹⁹ Waddington, Rec. Gaen. s. 114, 3(?)

¹⁰⁰ Wroth, Warwick. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum**, Pontus, Paphlagonia, Bithynia. (London, 1889), s. 6674.

önemli bir sembol olan Medusa'nın yüzünü tasvir eden bir sikkedir. Bu nedenle bu yedi şehir, antik dönemin dini ve kültürel önemini yansıtan bu sikkenin nadir bulunduğu yerler olarak öne çıkmaktadır. Diğer yirmi şehir ise tarih boyunca farklı nedenlerle önemli olduğu bilinmektedir.¹⁰¹

4.7.1.4.1. Abydos

Bu antik kentte Medusa'ya ait yirmi dört adet sikke bulunmuştur. Sikkelerin sırasıyla kronolojik olarak M.Ö. 480 – 450, M.Ö. 470 – 450, M.Ö. 470 – 440, M.Ö. 460 – 430 yıllarına tarihlendirilmektedir. Yirmi dört adet sikkenin tamamı cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁰²

4.7.1.4.2. Alexandreia

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S. 218 – 222 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkenin göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁰³

¹⁰¹ Körpe, Reyhan. (2018). **Troas Bölgesi Antik Kentleri**.

¹⁰² Wroth, Warwick.(London, 1889).

¹⁰³ not in Bellinger: rev. A316.(?)

4.7.1.4.3. Dardanos

Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö. 490 – 440 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bulunan üç sikke de cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir. Burada normal grup betimlemelerinden farklı olarak Medusa başları incus şeklinde verilmiştir.¹⁰⁴

4.7.1.4.4. Gergis

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö. 480 – 450 yıllarına tarihlendirilmektedir. Betimlenen sikkenin cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹⁰⁵

4.7.1.4.5. İlion

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 68-69 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkede Medusa'nın yüzü, sikkenin arka yüzünde konturmark olarak verilmiştir.¹⁰⁶

4.7.1.4.6. Kebren

Bu antik kentte Medusa'ya ait beş adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 450 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bulunan sikkelerin cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹⁰⁷

¹⁰⁴ CNG 100, lot 1441; Roma XIII, lot 221; otherwise unpublished in the standard references(?)

¹⁰⁵ SNG, Great Britain IV, **Fitzwilliam Museum, Leake and General Collections Part 6: Asia Minor: Pontus – Phrygia**. (London, 1965). 4614.

¹⁰⁶ Wroth, W. A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Troas, Aeolis and Lesbos. (London, 1894). 44.

¹⁰⁷ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock. Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, İonia**. (Berlin, 1957). 7619.

4.7.1.4.7. Troas bilinmeyen

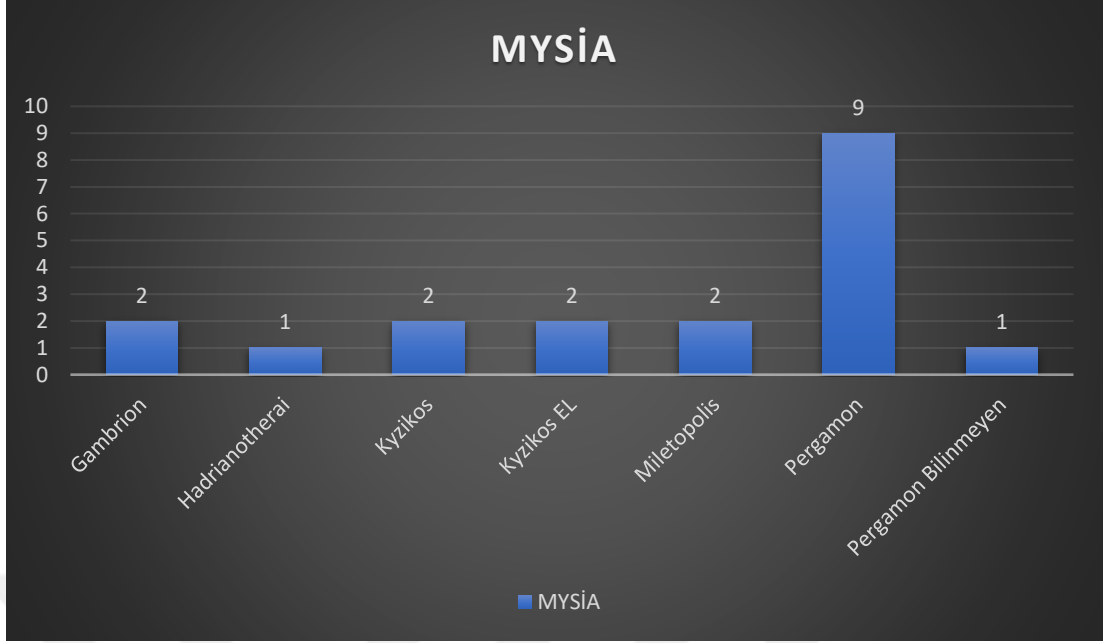
Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 480-420 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bulunan sikkelerin cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹⁰⁸

4.7.1.5. Mysia

Mysia bölgesi, antik dönemde Anadolu'nun batı kıyısında yer alan önemli bir bölgeydi ve tarih boyunca birçok antik şehre ev sahipliği yapmıştır. Bu bölgede otuz antik şehrin varlığına dair izler bulunmaktadır. Ancak, bu şehirlerden sadece yedi tanesinde Medusa sikkelerinin varlığına dair kanıtlar bulunmaktadır. Bu yedi şehir, Gambrion, Hadrianothrai, Kyzikos, Miletopolis, Pergamon ve Pergamon Bilinmeyen'dir. Gambrion, Mysia bölgesindeki antik şehirlerden biridir ve bu şehirde Medusa sikkelerine rastlanmıştır. Hadrianothrai, Mysia'nın diğer bir antik şehri olup Medusa sikkelerinin bulunduğu şehirlerden biridir. Bu şehirdeki sikkeler, tarihi ve kültürel önem taşımaktadır. Kyzikos, Mysia bölgesinin en bilinen antik şehirlerinden biri olduğu bilinmektedir. Medusa sikkelerinin varlığı, bu şehrin tarihi ve arkeolojik zenginliği hakkında daha fazla bilgi sunmaktadır. Miletopolis, Mysia'daki diğer antik şehirlerden biridir ve Medusa sikkeleri bu şehirde bulunmuştur. Bu sikkeler, şehrin tarihini ve kültürünü aydınlatmak için önemli bir araç olabilir. Pergamon, Mysia bölgesinin en tanınmış antik şehirlerinden biridir ve Medusa sikkeleri bu şehirde de bulunmuştur. Pergamon, antik dönemin büyük bir kültürel ve tarihi merkezi olarak kabul edilir. Medusa sikkelerinin bu antik şehirlerde bulunması, bu bölgelerin antik dönemdeki kültürel etkileşimlerini ve ticaret ilişkilerini gösteren önemli kanıtlardan biri olduğu bilinmektedir.¹⁰⁹

¹⁰⁸ CNG Elec. Auc. 174 (10/2007).(?)

¹⁰⁹ Akşar, Ahmet. **Eskiçağ literatüründe Mysia: Coğrafya kentler ve kültürler**. MS thesis. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

4.7.1.5.1. Gabrion

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 400-350 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bulunan sikkeler cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹¹⁰

4.7.1.5.2. Hadrianotherai

Bu antik kentte Medus'aya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 198-217 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkenin göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹¹¹

¹¹⁰ Sylloge Nummorum Graecorum, France, Cabinet des Médailles, Bibliothèque Nationale. Vol. 5: Mysia. (Paris, 2001). The primary reference for Mysia, 2566 coins. (Paris, 1993 - 2001), 938.

¹¹¹ Classical Numismatic Group Electronic Auction 207, lot 296 = Peus 366 (Burstein Collection, 25 October 2000), lot 584 (same obv. die)(?)

4.7.1.5.3. Kyzikos

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 0-100 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke nadir sikkeler grubuna girmektedir. Burada Medusa tahlı üzerinde Medusa başı şeklinde tasvir edilmiştir. ¹¹²

4.7.1.5.4.Kyzikos elektron

Bu antik kentte medusaya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 500-450 yıllarına tarihlendirilmektedir. Cepheden verilen medusa başı grubuna girmektedir. ¹¹³

4.7.1.5.5. Miletopolis

Bu antik kentte medusa'ya ait beş adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 200-0 yıllarına tarihlenmektedir. Sikkelerin cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir. ¹¹⁴

4.7.1.5.6. Pergamon

Bu antik kentte medusaya ait dokuz adet sikke bulunmuştur. Sikkeler kronolojik olarak sıralandığında M.S 198 – 217, M.S 209 – 211, M.S 235- 238 yıllarına tarihlenmiştir. Sikkelerin tümü göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir. ¹¹⁵

¹¹² Wroth, Warwick. **Catalogue of the Imperial Byzantine Coins in the British Museum.** (London, 1908). s 40.

¹¹³ SNG, France, **Cabinet des Médailles, Bibliothèque Nationale.Vol. 5: Mysia. (Paris, 2001). The primary reference for Mysia,** 2566 coins. (Paris, 1993- 2001).

¹¹⁴ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock.**Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, Ionia. (Berlin, 1957). 7413.

¹¹⁵ SNG, Denmark, **The Royal Colletion of Coins and Medals, Danish National Museum.** Part 19: Mysia 1945.

4.7.1.5.7. Pergamon bilinmeyen

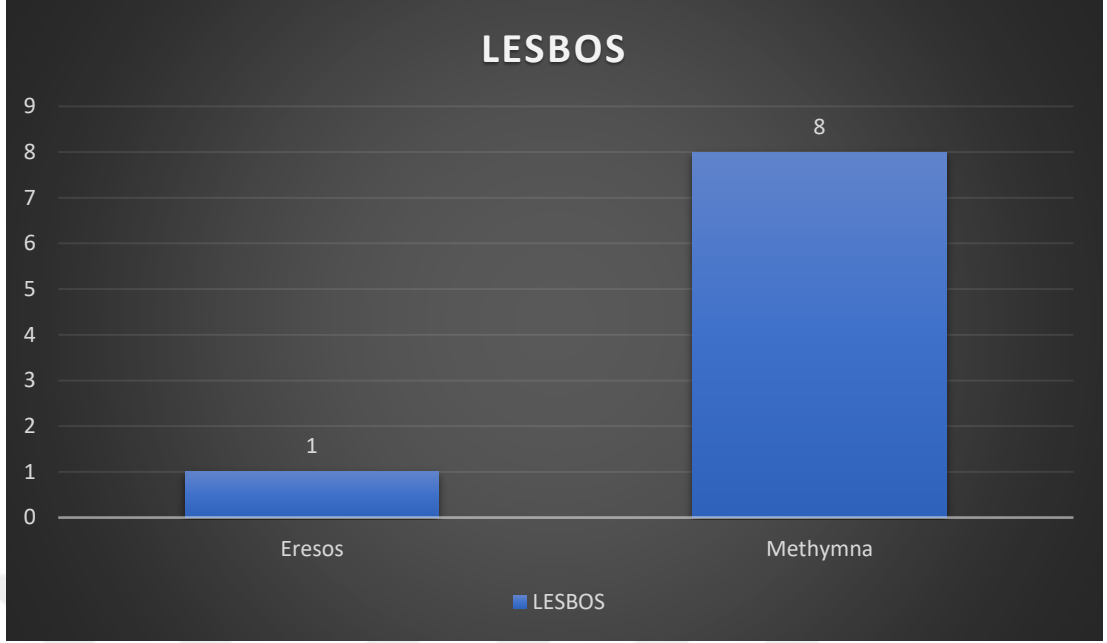
Bu antik kentte medusaya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö 197-160 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke kalkan üzerindeki medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹¹⁶

4.7.1.6. Lesbos

Lesbos bölgesinde on adet antik kent bulunmaktadır. Bu antik kentler arasında, antik dönemden günümüze kalan Medusa sikkelerinin sadece iki şehirde bulunduğu bilinmektedir. Bu iki şehir, Eresos ve Methymna olarak bilinir. Bu esrarengiz sikkeler, tarihi ve arkeolojik açıdan büyük önem taşır ve bu iki şehrin geçmişteki zengin kültürel ve tarihi bağlantılarına ışık tutar. Eresos, Lesbos'un güneybatısında yer alan eski bir şehir olarak bilinir. Medusa sikkeleri burada bulunmuştur ve bu sikkeler, şehrin tarihi zenginliğine ve antik dönemdeki ticaret ilişkilerine işaret eder. Eresos'un tarihçesi, antik dönemden Helenistik döneme kadar uzanır ve şehir, ünlü filozof Theophrastus'un doğum yeri olarak da bilinir. Methymna, diğer bir Medusa sikkesi bulunan antik şehirlerden biridir ve Lesbos adasının kuzeydoğusunda yer alır. Bu sikke, Methymna'nın tarihi boyunca sahip olduğu zengin ticaret ilişkilerini ve sanatsal üretkenliği yansıtır.¹¹⁷

¹¹⁶ Westermarck U. **Das Bildnis des Philetairos von Pergamon: Corpus der Münzprägung**, 1. cilt/Acta Universitatis Stockholmiensis: Stockholm studies in classical archaeology, Almqvist & Wiksell, 1961.

¹¹⁷ Şenol, A. Kaan. "Hellenistik Dönem'de Khios ve Lesbos şarabının Mısır'a İhracatı." **Arkeoloji Dergisi** IX (2007): 103-128.

4.7.1.6.1. Eresos

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö 100-0 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹¹⁸

4.7.1.6.2. Methymna

Bu antik kentte Medusaya ait sekiz adet sikke bulunmuştur. M.Ö 500-450 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹¹⁹

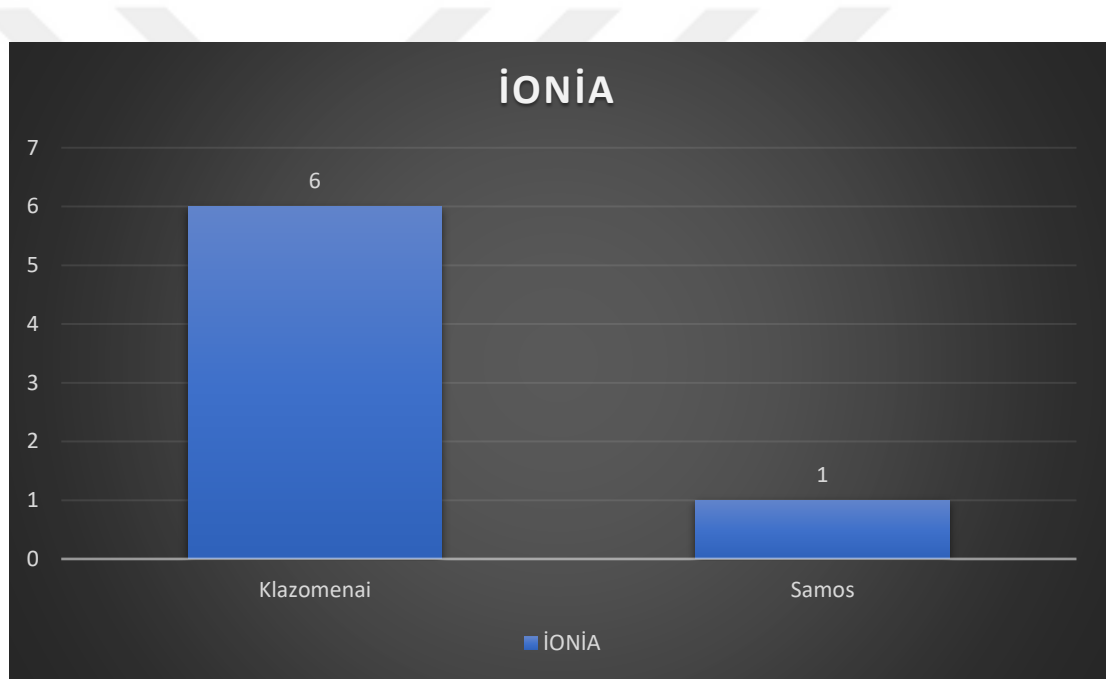
4.7.1.7. İonia

İonia bölgesi, antik dönemde önemli bir coğrafi bölgeydi ve toplamda yirmi altı şehir içeriyordu. Bu şehirler, tarih boyunca farklı kültürlerin etkisi altında kalmış

¹¹⁸ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock**. Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, İonia. (Berlin, 1957). 1736..

¹¹⁹ SNG, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals**, Danish National Museum. Volume 4: Bosphorus – Lesbos (Part 18 – 21). (West Milford, NJ, 1982).

ve önemli tarihi olaylara sahne olmuştur. Ancak, bu yirmi altı şehirden yalnızca ikisinde, antik döneme ait önemli bir iz olarak kabul edilen Medusa sikkesinin bulunduğu bilinmektedir. Bu sikke, mitolojideki Medusa figürünün tasvirini içermekte ve antik dönemdeki sanatsal ifadeyi yansıtmaktadır. Bu iki antik şehir, Klazomenai ve Samos, Medusa sikkesinin bulunduğu nadir bölgelerdir. Klazomenai, tarih boyunca önemli bir denizcilik ve ticaret merkezi olarak öne çıkmıştır. Medusa sikkesinin bu şehirde bulunması, bu bölgenin antik dönemdeki zengin kültürel mirasını vurgulamaktadır. Samos ise, antik dönemde büyük bir ada şehri olarak tanınır ve aynı zamanda ünlü filozof Pythagoras'ın doğduğu yer olarak bilinir. Medusa sikkesinin Samos'ta bulunması, bu adanın zengin tarihi ve kültürel geçmişini yansıtmaktadır.¹²⁰

¹²⁰ Uzunoğlu, Hüseyin. **Arkaik ve klasik dönemlerde ionia bölgesinin politik yapısı**. MS thesis. Akdeniz Üniversitesi, 2012.

4.7.1.7.1. Klazomenai

Bu antik kentte medusaya ait altı adet sikke bulunmuştur. M.Ö 480-400 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹²¹

4.7.1.7.2. Samos

Bu antik kentte medusaya ait bir adet sikke bulunmuştur. M.Ö 360-340 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke kalkan üzerindeki medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹²²

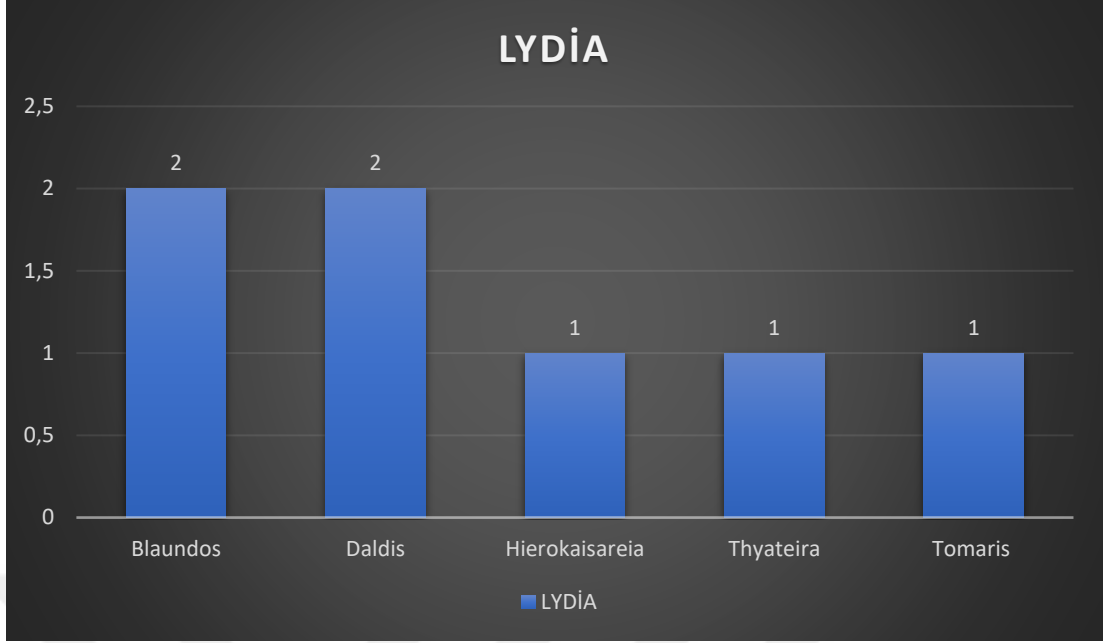
4.7.1.8. Lydia

Lydia bölgesinde toplam otuz dokuz şehir yer almaktadır. Bu bölgedeki antik şehirlerin sayısı oldukça etkileyici olsa da, Medusa sikkesi sadece beş şehirde keşfedilmiştir. Bu özel sikkeye sahip olan antik şehirler, Blaundos, Daldis, Hierokaisareia, Thyateria ve Tomaris olarak belirlenmiştir. Bu şehirler, tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve önemli kültürel izler bırakmışlardır. Blaundos, Lydia bölgesinin tarihî zenginliği ve arkeolojik önemiyle tanınan önemli bir antik şehirdir. Medusa sikkesinin burada bulunması, bölgenin zengin kültürel geçmişine ve bu sikkenin simgesel anlamına işaret edebilir. Daldis, Lydia'daki bir diğer antik şehirdir ve Medusa sikkesinin bulunduğu şehirlerden biridir. Hierokaisareia, Thyateria ve Tomaris, Lydia bölgesindeki diğer Medusa sikkesi bulunan şehirlerdir.¹²³

¹²¹ Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum. Part 22: Ionia 1: (Clazomenae- Ephesus)**. 1946.12.

¹²² A. Meadows, U. Wartenberg (ed.), **Coin Hoards**, volume IX, Greek Hoards (London, 2002), ss. 159-243; pl. 21-41.

¹²³ Sonkaya, Abdullah Kasim. "Lydia bölgesi Hellenistik dönem mezar stelleri." (2019).

4.7.1.8.1. Blaundos

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 198-217 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerin göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹²⁴

4.7.1.8.2. Daldis

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. İkisinin de tarihi M.S 238-244 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bir sikke göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna aittir, diğer sikke ise nadir sikke grubuna aittir. Perseus'un, kardeşleri ile birlikte uyuyan Medusa'nın kafasını kestiği sahne olarak betimlendiği görülmektedir. Sikkenin üzerinde hyphnos ve bir adet mimari yapının varlığı da görülmektedir.¹²⁵

¹²⁴ Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 27: Lydia 1:** (Acrasus - Saïtta). 1947.2929.

¹²⁵ Amandry M, Burnett A, Hostein A, Mairat J, Ripolles Pere P, Butcher Spoerri M, **Roman Provincial Coinage, Supplement 4**, Volumes I, II, III, VII.1 and IX, 2017, P. 201.

4.7.1.8.3 Hierokaisaria

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 177-192 yıllarına tarihlendirilmektedir. Göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹²⁶

4.7.1.8.4. Thyateira

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 200-300 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke Perseus'un Medusa'nın kopmuş başını tutarken betimlendiği gruba aittir.¹²⁷

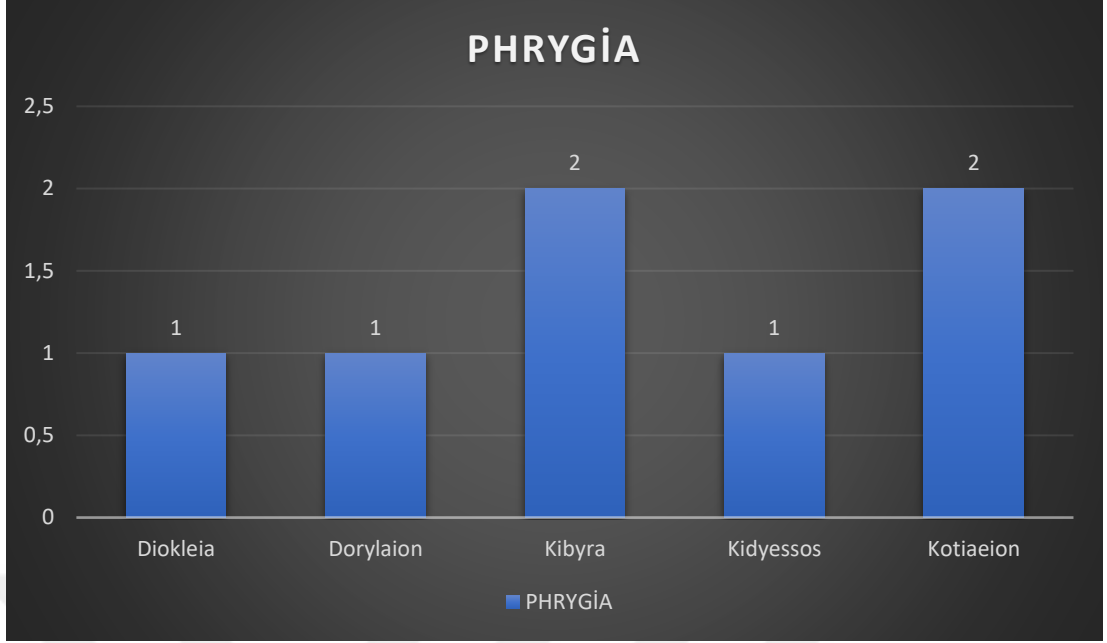
4.7.1.9. Phrygia

Phrygia bölgesi, zengin tarihi ve kültürel mirasıyla dikkat çeken elli altı şehri barındıran bir coğrafyadır. Bu bölgede yer alan bu şehirler arasında, özellikle dikkat çeken birkaç tanesinde Medusa sikkelerinin varlığı göze çarpmaktadır. Toplamda beş antik şehirde bu özel sikkelere rastlanmaktadır. Diokleia, Phrygia'nın bu benzersiz mirasının bir parçası olarak öne çıkan şehirlerden biridir. Tarihi boyunca birçok medeniyetin etkisi altında kalmış ve bu Medusa sikkeleri de bu zenginlik içinde kaynak noktalarından birini temsil eder. Dorylaion, Phrygia'nın tarihî ve kültürel zenginliğine katkıda bulunan bir diğer şehirdir. Kibyra, Kidyessos ve Kotiaion da Phrygia bölgesinin Medusa sikkeleriyle öne çıkan diğer şehirleridir. Bu şehirler, antik dönemlerin izlerini taşıyan yapıları ve arkeolojik kalıntılarıyla büyüleyici yerlerdir. Medusa sikkeleri, bu şehirlerin geçmişine dair çarpıcı birer detay olarak karşımıza çıkar. Phrygia'nın bu beş şehri, Medusa sikkeleri aracılığıyla tarihî geçmişlerini ve bu zengin bölgenin kültürel mirasını aydınlatmaktadır.¹²⁸

¹²⁶ RPC IV.2 From Antoninus Pius to Commodus (AD 138–192): Asia, (Online), (<https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/1271>.)

¹²⁷ SNG, Deutschland, **Sammlung Von Aulock, Vol. 2: Caria, Lydia, Phrygia, Lycia, Pamphylia.** (Berlin, 1962), 3226.

¹²⁸ Akyol, Sedat. **Phrygia Bölgesi'nde Ticaret.** MS thesis. 2006.

4.7.1.9.1. Diokleia

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 218-222 yıllarına tarihlendirilmiştir. Sikke göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹²⁹

4.7.1.9.2.Dorylaion

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 244-249 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹³⁰

¹²⁹ SNG, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum. Part 29: Phrygia 1: (Abbaitis – Eumeneia).** 1948.

¹³⁰ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock, Vol 2: Caria, Lydia, Phrygia, Lycia, Pamphylia.** (Berlin, 1962). 5359

4.7.1.9.3. Kibyra

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö 166-84 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹³¹

4.7.1.9.4. Kidyessos

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 198-217 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹³²

4.7.1.9.5. Kotiaieion

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler kronolojik olarak sıralandığında M.S 244-249, M.S 253-260 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler kalkan üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹³³

4.7.1.10. Karia

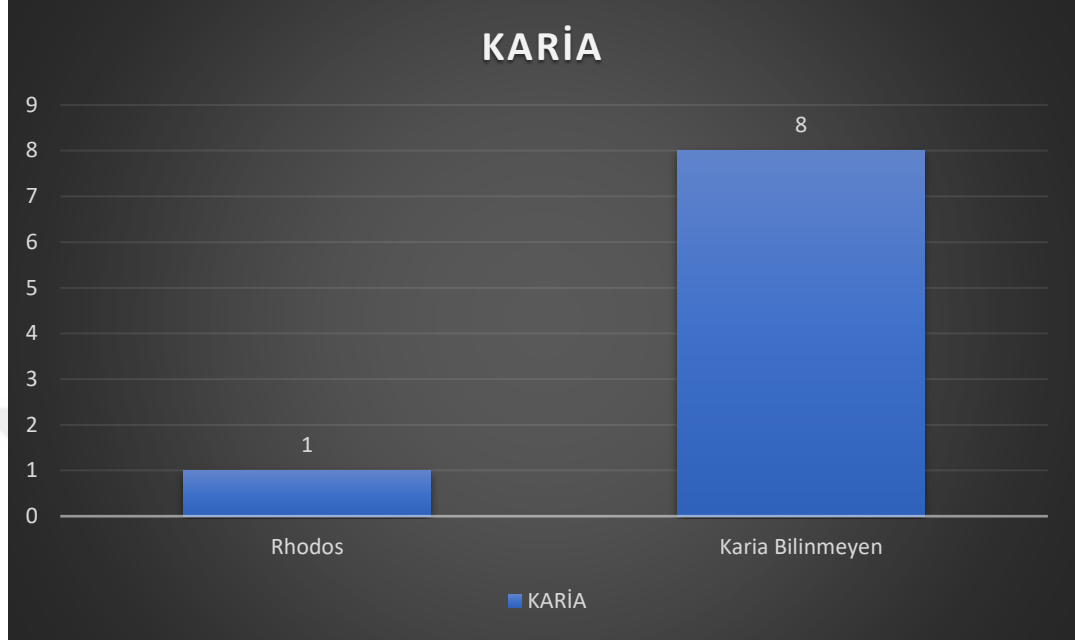
Karia bölgesi, tarih boyunca zengin ve çeşitli kültürel dokusuyla tanınmış bir bölge olmuştur. Bu bölgede elli iki adet antik kent bulunmaktadır, her biri tarih öncesinden günümüze uzanan zengin bir geçmişe sahiptir. Ancak, bu zenginlik içinde sadece iki antik kentte Medusa sikkelerinin varlığı göze çarpmaktadır. Medusa sikkeleri, antik dönemlerde sıkça kullanılan ve büyüleyici bir mitolojik figür olan Medusa'nın portresini taşıyan değerli paralardır. Karia bölgesi, antik dönemde önemli bir uygarlık merkezi olmuş ve birçok büyük uygarlığın etkisi altında kalmıştır. Bu

¹³¹ Head, Barclay. **A Catalogue of Greek Coins in the British Museum, Phrygia**. (London, 1906), s. 149, 96.

¹³² SNG, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 30: Phrygia 2: (Grimenothyrae – Trajanopolis)**. (1948). 308.

¹³³ Hill, G.F. **A Catalogue of Greek Coins in the British Museum, Lycia, Pamphylia, and Pisidia**. (London, 1897), etc. ss. 173, 75.

nedenle, bu bölgedeki tarihi kalıntılar ve zenginlikler, arkeologlar ve tarihçiler için hala büyüğü bir gizem taşımaktadır.¹³⁴

4.7.1.10.1. Karia bilinmeyen

Medusa'ya ait sekiz adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 470-420 ve M.Ö 450-400 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerin cepheden verilen Medusa başı grubuna ait oldukları görülmektedir.¹³⁵

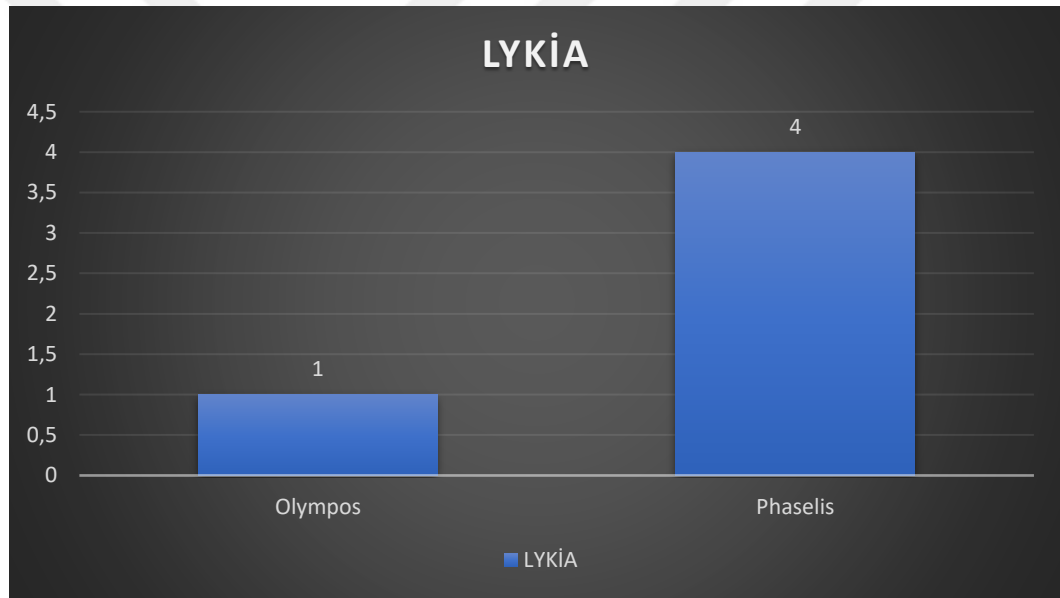
4.7.1.11. Lykia

Lykia bölgesi, antik dönemde pek çok önemli şehir ve yerleşim yeri barındırmıştır. Bu bölgede toplam otuz üç antik kent bulunmaktadır. Ancak, bu antik kentler arasında yalnızca iki tanesinde Medusa sikkelerinin varlığı göze çarpmaktadır. Bu iki şehir, Olympos ve Phalesis olarak bilinmektedir. Olympos, antik dönemde önemli bir liman kenti olarak kabul edilir. Kent hem tarih hem de mitoloji açısından

¹³⁴ AKDURU, Hale Eda. "Antik Çağda ticaret: Karia bölgesinde bir araştırma." **Academic Knowledge** 5.1 (2022): 156-166.

¹³⁵ Gitbud & Naumann 15, lot 256. (?)

zengin bir geçmişe sahiptir. Olympos'ta Medusa figürlerini taşıyan sikkelerin bulunması, bu mitolojik yaratığa olan ilginç bir referans sunar. Medusa, Yunan mitolojisinde saçları yılanlara dönüşen ve bakışlarıyla insanları taşa çeviren bir canavardır. Bu figürlerin Olympos'taki sikkelerde kullanılması, kentin mitolojik bağlantılarını vurgulamaktadır. Phalesis ise Lykia bölgesindeki diğer antik kentlerden biridir ve Medusa sikkelerinin bulunduğu ikinci şehir olarak dikkat çekmektedir. Medusa sikkeleri, antik dönemde para basımında yaygın olarak kullanılan figürlerden biri değildi. Bu nedenle, Olympos ve Phalesis'teki Medusa sikkelerinin özel bir anlam taşıması muhtemeldir. Bu sikkeler, bu iki şehrin mitolojik veya kültürel geçmişiyle ilişkilendirilmiş olabilmektedir.¹³⁶

4.7.1.11.1. Olympos

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 238-244 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke kalkan üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹³⁷

¹³⁶ Tüner, Nihal. **Lykia Yerleşim Coğrafyası'nda Yeni Lokalizasyonlar**. MS thesis. Akdeniz Üniversitesi, 2002.

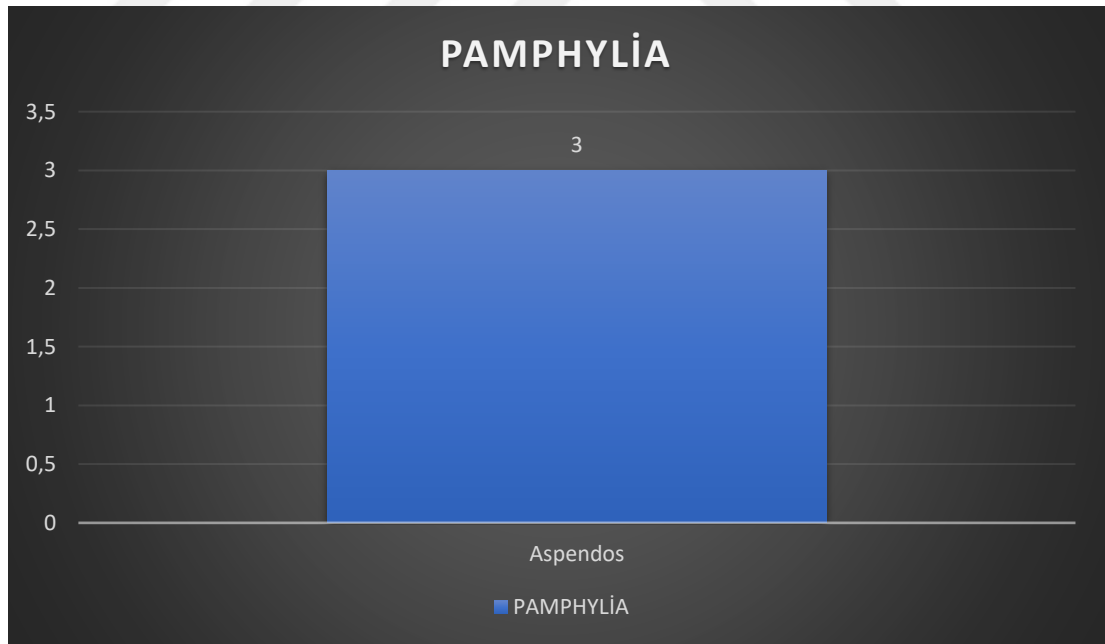
¹³⁷ SNG, Deutschland, **Sammlung Hans Von Aulock, Vol 2: Caria, Lydia, Phrygia, Lycia, Pamphylia**. (Berlin, 1962).

4.7.1.11.2. Phaselis

Bu antik kentte Medusa'ya ait dört adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 411-350 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler gemi güvertesindeki Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹³⁸

4.7.1.12. Pamphylia

Pamphylia bölgesinde, tarih boyunca önemli ve etkileyici yedi antik kent bulunmaktadır. Ancak bu antik kentlerin arasında özellikle dikkat çeken bir ayrıntı vardır: sadece biri, Medusa sikkelerinin varlığı ile öne çıkar. Bu özel şehir, tarihi ve arkeolojik açıdan büyük bir öneme sahiptir ve ismi Aspendos olarak bilinmektedir. Aspendos aynı zamanda Roma dönemine ait etkileyici bir tiyatro binasına ev sahipliği yapar. Bu tiyatro, antik dünyanın en iyi korunmuş tiyatrolarından biri olarak kabul edilir ve hala günümüzde göz kamaştırıcı bir yapı olarak ayakta durmaktadır.¹³⁹

¹³⁸ HeippÂ-Tamer Series 6, unlisted variety (?)

¹³⁹ Ercenk, Giray. "Pamphylia Bölgesi ve Çevresi Eski Yol Sistemi." **Belleten** 56.216 (1992): 361-370.

4.7.1.12.1.Aspendos

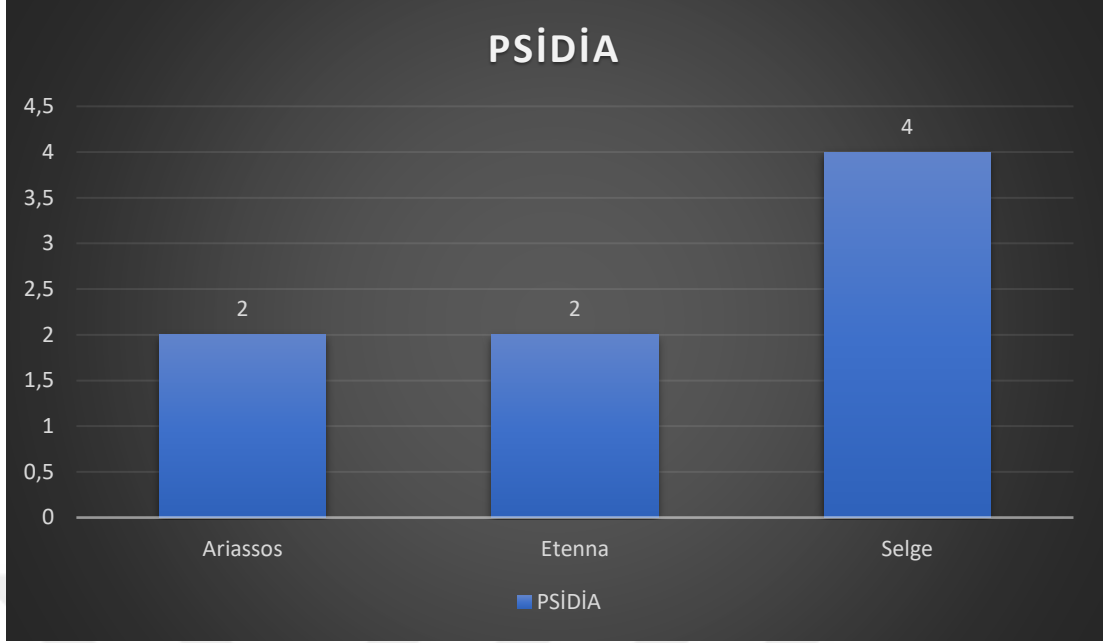
Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 420-360, M.Ö 260-0 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler cepheden verilen Medusa başı grubuna aittir.¹⁴⁰

4.7.1.13. Psidia

Psidia bölgesi, tarihi ve arkeolojik öneme sahip otuz iki antik kente ev sahipliği yapmaktadır. Bu antik kentler, binlerce yıl öncesinin izlerini taşıyan büyüleyici yerlerdir. Ancak bu zengin tarihî miras içerisinde, sadece üç antik kentte Medusa sikkelerinin varlığına dair belirgin izlere rastlanmaktadır. Bu üç şehir Ariassos, Etenna ve Selge'dir. Ariassos, Psidia bölgesindeki bu üç antik kent arasında yer alır ve Medusa sikkelerinin varlığı burada keşfedilmiştir. Ariassos'un tarihi, bu antik yerleşimde yapılan kazılar ve buluntular aracılığıyla daha da aydınlatılmıştır. Medusa sikkeleri, bu kentin geçmişindeki dikkat çekici bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Etenna, Psidia bölgesindeki diğer önemli bir antik kenttir ve burada da Medusa sikkelerinin bulunduğu bilinmektedir. Etenna'nın geçmişi, arkeologlar tarafından gerçekleştirilen çalışmalar sonucu açığa çıkarılmış ve bu sikkeler, bu kentin antik dönemdeki kültürel ve ekonomik bağlantıları hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Son olarak, Psidia bölgesindeki üçüncü kent olan Selge'de de Medusa sikkelerinin bulunduğu dair kanıtlar mevcuttur. Selge'nin antik tarihine dair kazılar ve araştırmalar, bu sikkelerin keşfedilmesiyle daha da zenginleşmiştir. Bu üç antik kent, Psidia bölgesinin tarihî ve kültürel zenginliğini yansıtan önemli örneklerdir. Medusa sikkelerinin bu kentlerde varlığı, antik dönemin inançları, ticareti ve etkileşimleri hakkında önemli birer göstergedir.¹⁴¹

¹⁴⁰ SNG, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 31: Lycia. Pamphylia.** 1955, 4582.

¹⁴¹ KORTHOLT, Bilge HÜRMÜZLÜ, and Öznur ANRIVER. "Antik Kaynaklar, Epigrafik ve Arkeolojik Veriler Işığında Kuzeybatı Pisidia Bölgesi'nin Kültürel Kimliği." **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi** 37 (2016): 27-49.

4.7.1.13.1. Ariassos

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 198-217 yıllarına aittir. Sikkelerin göğüs zırhı üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁴²

4.7.1.13.2. Etenna

Bu antik kentte Medusaya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 300-200 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerim cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu bilinmektedir.¹⁴³

¹⁴² SNG, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 32: Pisidia**. 1956, 427.

¹⁴³ Sylloge Nummorum Graecorum, **Denmark, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 32: Pisidia**. 1956, II 401-2.

4.7.1.13.3.Selge

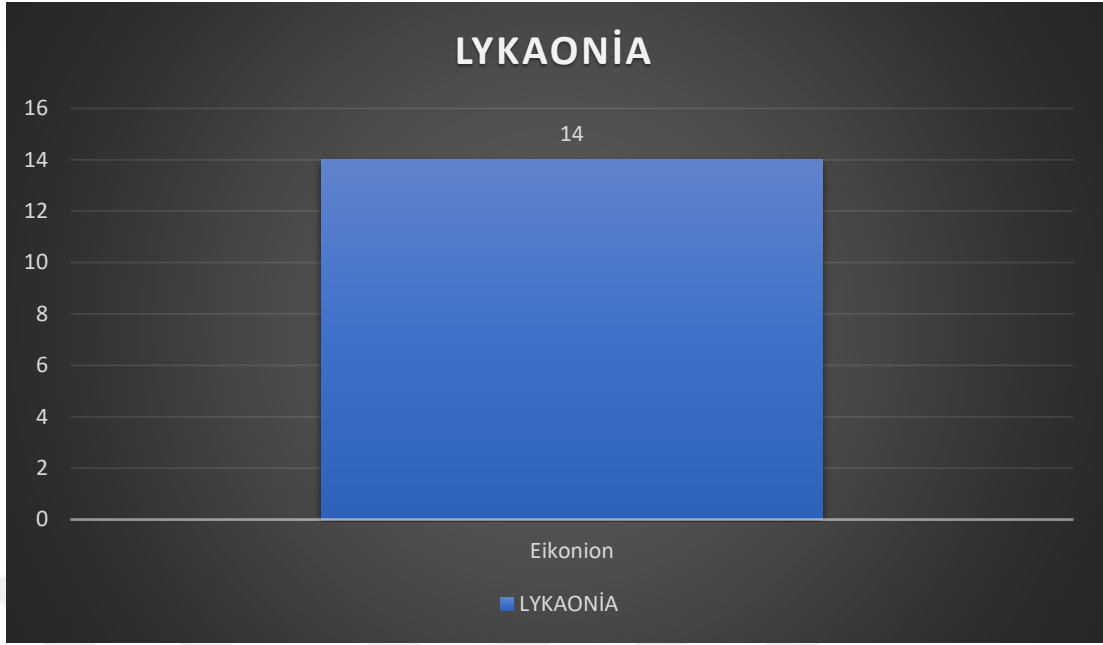
Bu antik kentte Medusa'ya ait dört adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 300-190, M.Ö 250-190 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerin cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu bilinmektedir.¹⁴⁴

4.7.1.14. Lykaonia

Lykaonia bölgesi, zengin tarih ve antik dönem kalıntılarına ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır ve bu bölgede on bir adet antik kent bulunmaktadır. Ancak, bu on bir antik kent arasında sadece birinde özel bir tarihi hazinenin, yani Medusa sikkelerinin varlığı göze çarpmaktadır. Bu özel şehir, Eikonion olarak bilinmektedir. Eikonion, antik çağlarda önemli bir yerleşim yeri olarak tarih sahnesine çıkmış ve tarihi boyunca çeşitli uygarlıkların etkisi altında kalmıştır. Ancak, Medusa sikkelerinin varlığı, bu antik şehrin özel bir yere sahip olduğunu ve Medusa figürünün sembolizminin bu bölgede özellikle değerli olduğunu göstermektedir. Medusa, antik Yunan mitolojisinin önemli bir figürüdür ve genellikle başı yılanlarla kaplı bir yaratık olarak tasvir edilir. Bu figür, koruyucu bir amulet olarak kullanılmış ve Medusa'nın görüntüsünün, kötü enerjileri ve tehlikeleri uzak tuttuğuna inanılmıştır. Bu nedenle, Eikonion'daki Medusa sikkeleri, bu kentin kültürel ve tarihi bağlamını daha da zenginleştiren bir unsur olarak öne çıkar.¹⁴⁵

¹⁴⁴ Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 32: Pisidia**. 1956, 5275.

¹⁴⁵ Bahar, Hasan. "Konya Araştırmaları Iıı; Lykaonia (Konya Merkez Bölgesi)." **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi** 12 (1998): 197-206.

4.7.1.14.1. Eikonion

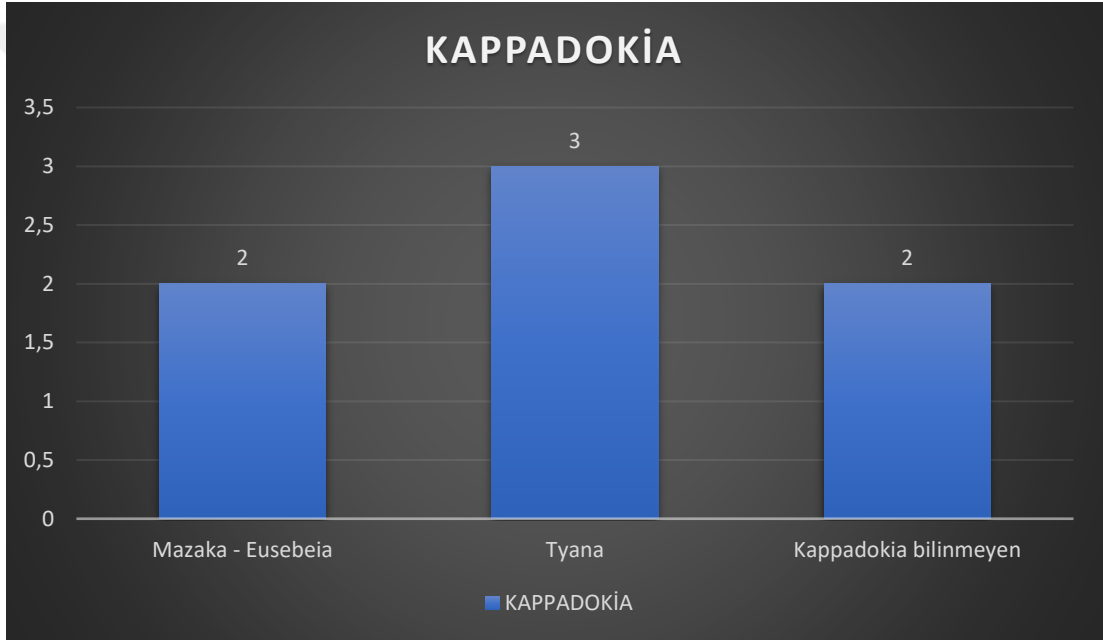
Bu antik kentte medusa'ya ait on dört adet sikke bulunmuştur. Sikkeler kronolojik olarak sıralandığında M.Ö 100-0, M.S 1-100, M.S 41-54 M.S 100-200, M.S 117-138 ve M.S 253-268 yıllarına tarihlendirilmektedir. Verilen sikkelerin on adedi Perseus'un Medusa'nın başını tutar şekilde betimlenmesi grubuna girmektedir kalan dört adedi ise cepheden verilen Medusa başı grubuna girdiği görülmektedir.¹⁴⁶

4.7.1.15. Kappadokia

Kappadokia bölgesi, zengin tarih ve kültürel mirasıyla bilinir ve bu bölgede bulunan altı antik kent, bu mirasın önemli bir parçasını temsil eder. Ancak, bu altı kent içinde sadece üçünde Medusa sikkelerinin varlığı göze çarpmaktadır, bu da bu bölgelerin özel bir tarihi öneme sahip olduğunu göstermektedir. Bu kentler, Mazaka-Eusebeia, Tyana ve Karia olarak bilinmektedir. Mazaka-Eusebeia, bu altı antik kentin ilki olarak öne çıkar. Bu kent, tarih boyunca pek çok medeniyetin izlerini taşımıştır ve Medusa sikkelerinin varlığı, bu kentin geçmişine dair gizemli ve ilgi çekici bir unsur

¹⁴⁶ Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Part 33: Lycaonia - Cilicia**. 1956, 252.

eklemektedir. Tyana, Kappadokia bölgesinin ikinci önemli kenti olarak karşımıza çıkar. Bu antik kent, tarihi boyunca dikkate değer olaylara ve kişiliklere ev sahipliği yapmıştır. Tyana'da bulunan Medusa sikkeleri, bu kentin esrarengiz geçmişi ve mitolojik bağlantılarıyla daha fazla ilgi çekmektedir. Son olarak, Karia olarak adlandırılan üçüncü kent, Kappadokia bölgesinin zengin tarihini daha da zenginleştiren bir diğer önemli antik kenttir. Kısacası, Kappadokia bölgesindeki bu altı antik kent, hem tarihsel hem de arkeolojik açıdan büyük öneme sahiptir. Medusa sikkelerinin sadece üçünde bulunması, bu kentlerin geçmişindeki gizemleri ve anlamı daha da artırmaktadır.¹⁴⁷

4.7.1.15.1. Mazaka-Eusebeia

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö 36- M.S 17 yıllarına tarihlenmektedir. Sikke Aegis üzerindeki Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁴⁸

¹⁴⁷ ARSLAN, Mustafa, and Esra BULUT. "Eskişehir'de Kappadokia Bölgesi'nin Sınırları." **History Studies (13094688)** 9.2 (2017).

¹⁴⁸ Wroth, Warwick. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Galatia, Cappadocia, and Syria.** (London, 1899).

4.7.1.15.2. Tyana

Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 117-138, M.S 193-211 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerden bir tanesi Perseus'un Medusa'nın kopmuş başını tutan şeklinde görülmektedir. Diğer sikke ise nadir sikke grubuna girmektedir.¹⁴⁹

4.7.1.15.3. Kapadokya bilinmeyen

Bu antik kentte medusaya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikke M.Ö 116-101 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke kalkan üzerindeki medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁵⁰

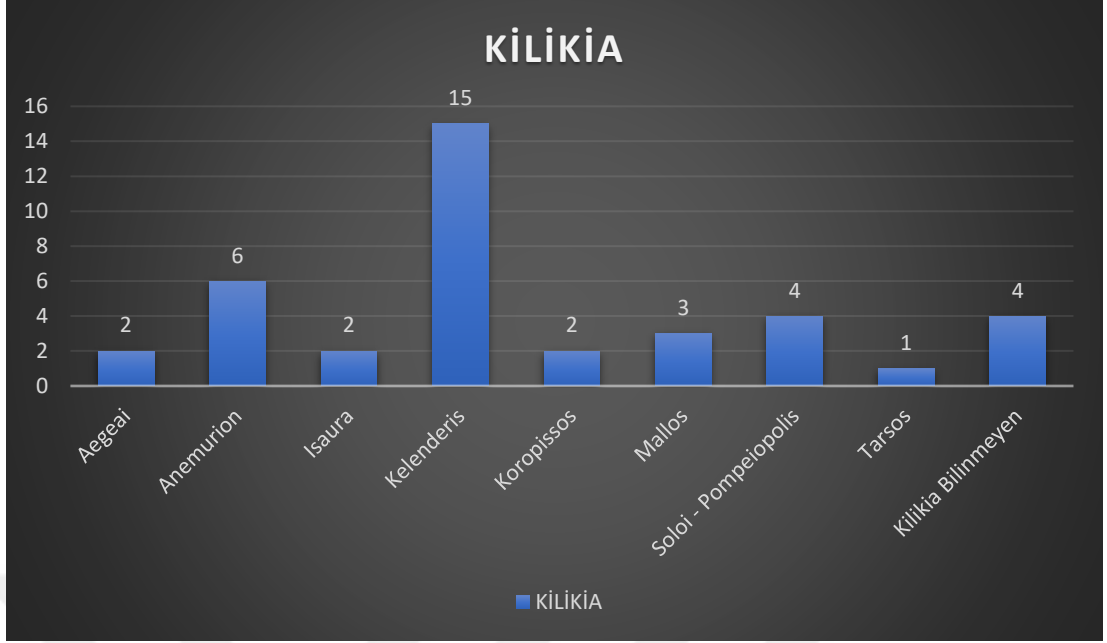
4.7.1.16. Kilikia

Kilikia bölgesi, tarihsel zenginliği ve antik kentlerin zengin mirasıyla ünlüdür. Bu bölgede, toplam kırk dokuz antik şehir yer almaktadır. Ancak ilginç bir şekilde, bu şehirlerden sadece dokuzunda Medusa sikkesinin bulunduğu dair kanıtlar bulunmaktadır. Bu dokuz şehir, Kilikia'nın zengin kültürel ve tarihi geçmişine daha derin bir bakış sunar. Kilikia bölgesinin antik kentleri şunlardır: Aigeai, Anemurion, Isaura, Kelenderis, Koropissos, Mallos, Soloi-Pompeipolis, Tarsos ve Kilikia bilinmeyendir. Her biri kendi benzersiz tarihleri, mitolojik bağlantıları ve arkeolojik zenginlikleri ile öne çıkar. Medusa sikkesinin sadece bu dokuz şehirde görülmüş olması, bu şehirlerin bir şekilde bu mitolojik figürle ilişkilendirilmiş olabileceği fikrini akla getirmektedir.¹⁵¹

¹⁴⁹ Lindgren-Kovacs I, A1741A (same dies) (?)

¹⁵⁰ Krengel E. Lorber Catharine C. Early Cappadocian Tetrachms in the Name of Antiochus VII, The Numismatic Chronicle (1966-), Vol. 169 (2009), **Royal Numismatic Society**, ss. 51-104.

¹⁵¹ TURAN, Olcay. "1-Antik çağda Kilikia Bölgesi."

4.7.1.16.1.Aigai

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 68-69 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler nadir sikke grubuna aittir. Perseus başına Medusa'nın kafasını miğfer yaparak betimlenmiştir.¹⁵²

4.7.1.16.2. Anemurion

Bu antik kentte Medusa'ya ait altı adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 235-238 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikkelerden beşi Perseus'un Medusa'nın kopmuş başını tutar şekilde betimlenmesi grubuna aittir. Kalan bir sikke ise ön yüzünde göğüs zırhı üzerindeki Medusa betimlemesi arka yüzünde ise Perseus'un Medusa'nın kopmuş başını tutar şekilde betimlenmesi grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁵³

¹⁵² Levante, E. *Sylloge Nummorum Graecorum, Switzerland I. Levante-Cilicia. (Zurich, 1986)*,1700.

¹⁵³ Levante, E. *Sylloge Nummorum Graecorum, Switzerland I. Levante-Cilicia. Supplement 1. (Zurich, 1993)*,119.

4.7.1.16.3.Isaura

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 198-217 yıllarına tarihlenmektedir. Sikkeler kalkan üzerindeki Medusa başı grubuna girmektedir.¹⁵⁴

4.7.1.16.4.Kelenderis

Bu antik kentte Medusa'ya ait on beş adet sikke bulunmuştur. Sikkeler kronolojik olarak sıralandığında M.Ö 5. yy, M.Ö 440-400, M.Ö 430-400, M.Ö 430-375, M.Ö 200-100 olarak tarihlendirilmektedir. Sikkelerin hepsi cepheden verilen Medusa başı grubuna aittir.¹⁵⁵

4.7.1.16.5.Koropissos

Bu antik kentte Medusa'ya ait iki adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.S 235-238 yıllarına tarihlenmektedir. Sikkelerin Perseus'un Medusa'nın kopmuş başını tutar biçimde betimlenen grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁵⁶

4.7.1.16.6. Mallos

Bu antik kentte Medusa'ya ait üç adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 425 – 385 ve M.Ö 350 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bulunan sikkelerin cepheden verilen Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁵⁷

¹⁵⁴ Levante, s. 262.

¹⁵⁵ Levante, s. 31.

¹⁵⁶ Levante, s. 590.

¹⁵⁷ Levante, E. Sylloge Nummorum Graecorum, Switzerland I. Levante-Cilicia. (Zurich, 1986),172.

4.7.1.16.7.Soloi-Pompeipolis

Bu antik kentte Medusa'ya ait dört adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 200-0 yıllarına tarihlendirilmektedir. Bulunana sikkelerin Aegis üzerindeki medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁵⁸

4.7.1.16.8.Tarsos

Bu antik kentte Medusa'ya ait bir adet sikke bulunmuştur. Sikke M.S 235-238 yıllarına tarihlendirilmektedir. Sikke Perseus'un Medusa'nın kopmuş başını tutar şekilde betimlenmesi grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁵⁹

4.7.1.16.9 Kilikia bilinmeyen

Medusa'ya ait dört adet sikke bulunmuştur. Sikkeler M.Ö 4. yy'a tarihlendirilmektedir. Sikkelerin cepheden bakan Medusa başı grubuna ait olduğu görülmektedir.¹⁶⁰

¹⁵⁸ Hill, G. A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Greek Coins of Lycaonia, Isauria, and Cilicia. (London, 1900),35.

¹⁵⁹ Levante, s. 1102.

¹⁶⁰ Levante, s. 250.

SONUÇ

Bu çalışma, Medusa figürünün sikkeler üzerindeki detaylı bir incelemesini sunmaktadır. Medusa'nın etimolojik kökeni, ikonografisi, mitolojik gelişimi, eserler üzerindeki tasvirleri ve sikkeler üzerindeki betimlemeleri gibi çeşitli yönlerini ele alarak incelenmektedir. Medusa figürünün kökeni, antik Yunan mitolojisinin önemli bir parçasıdır, ancak bu araştırma, Medusa mitinin daha eski kökenlere sahip olduğunu göstermektedir. Antik mitolojide, Medusa'nın farklı zamanlarda farklı şekillerde tasvir edildiği ve farklı mitolojik anlatılarda farklı roller üstlendiği görülmektedir. Mitolojik hikâyelerdeki bu çeşitlilik, Medusa figürünün karmaşıklığını vurgulamaktadır.

Medusa'nın sanatta betimlenmesi de büyük bir öneme sahiptir. Gözlerinin bakışıyla taşa çevirme gücüyle ünlü olan Medusa, bu özelliğiyle iletişim ve kontrol sembolü olarak da görülmüştür. Sanat eserlerinde Medusa'nın yüz ifadesi genellikle ciddi ve tehditkâr bir şekilde betimlenmiştir, bu da onun korku ve saygı uyandıran bir figür olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle antik sikkelerde, Perseus'un Medusa'yı öldürmesi ve başını kullanması motifine sıkça rastlanmaktadır. Bu tasvirler, Medusa'nın yenilmezliği ve cesareti simgelerken, Perseus'un kahramanlık ve zaferi temsil ettiğini göstermektedir. Ayrıca, Medusa figürüne tarih boyunca farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir. Antik Yunan döneminde, Medusa tehlikenin sembolü olarak görülürken, sonraki dönemlerde daha çok kadın gücünün temsili olarak resmedilmiştir. Modern dönemde ise Medusa, feminizm, cinsiyet politikaları ve özgürlük gibi kavramlarla ilişkilendirilmiş ve çeşitli anlamlar taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu da Medusa figürünün evriminin sosyal ve kültürel değişimlerle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Medusa figürünün mitolojik anlatılardaki çok yönlülüğünü, sanat eserlerindeki sembolizmi ve kültürel bağlamdaki önemi detaylı bir şekilde incelemeye çalışılmıştır. Medusa, antik mitolojiden modern toplumun düşünce yapısına kadar uzanan geniş bir yelpazede farklı anlamlar taşıyan bir figürdür.

Çalışma Medusa'nın mitolojik, sanatsal ve kültürel evrimini sikkeler üzerinden anlamak isteyenler için önemli bir kaynak olabilir. Antik sikkeler, sadece ekonomik bir işlevi yerine getirmekle kalmaz, aynı zamanda sanatsal ifadeler ve semboller aracılığıyla birçok farklı mesajı iletebilirler. Medusa figürü, antik dönem sikkelerinde sıkça görülen ve çeşitli amaçlarla kullanılan bir semboldür. İşte bu sembolün

kullanıldığı iki ana temada ve yan dallarına ayrılan diğer temalarında olduğu görülmektedir. Korku Teması üzerinden bakıldığında Medusa figürü, antik dönemde özellikle Yunan mitolojisine dayalı olarak korkuyu yansıtmak amacıyla kullanılmıştır. Medusa, mitolojide bir gorgon olarak bilinir ve yılan saçları ve taşıyıcılarına taşla çevirme yeteneği ile tanınır. Bu özellikleri, sikkelerde korku ve dehşet sembolü olarak kullanılmasına yol açmıştır. Medusa figürü, sikkelerde sıkça bu ürkütücü özellikleri ile tasvir edilir ve insanları caydırmak veya düşmanları sindirmek amacıyla kullanılırdı. Diğer bir ana tema ise propagandadır. Medusa figürü aynı zamanda propaganda amaçları için de kullanılmıştır. Özellikle devletler veya liderler, Medusa'yı düşmanlarını korkutma amacıyla kullanmışlardır. Medusa'nın dehşet verici görüntüsü, düşmanları caydırmak için bir araç olarak sikkeler üzerinde kullanılmıştır.

Medusa figürünün farklı tipler, sikkelerdeki çeşitliliği gösterir. Özellikle mitolojik anlatımlar, Medusa'nın antik sikkelerde sıkça yer aldığı bir tema olmuştur. Anadolu'da gerçekleştirilen istatistiksel bir araştırma sonucunda bölgeye özgü olarak ayrılan şehirlerde yoğun bir şekilde Medusa sikkelerinin basıldığı görülmektedir. Bu çalışmada elde edilen verilere göre, farklı bölgelerdeki sikkelerin dağılımı incelendiğinde Kilikia bölgesinden gelen sikkelerin sayıca en fazla olduğu tespit edilmiştir. Kilikia bölgesinde, Medusa figürünün özellikle bu bölgede sıkça kullanıldığını gösteren önemli bir merkez olarak öne çıktığı görülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, Kilikia'yı takip eden bir diğer bölge Troas olarak belirlenmiştir. Troas bölgesinin de Medusa sikkeleri üretiminde etkili olduğu ve bu sembolün bu bölgede de yoğun ilgi gördüğü görülmüştür. Araştırmada belirtilen diğer bölgeler arasında Mysia, Lykaonia, Pontos, Bithynia, Paphlagonia, Lesbos, İonia, Lydia, Phrygia, Karia, Lykia, Pamphylia, Psidia, Kappadokia, Cyprus gibi bölgeler de bulunmaktadır. Bu bölgelerde de Medusa figürüne dayalı sikkelerin üretildiği ve kullanıldığı belirtilmektedir. Medusa sikkeleri çeşitli tiplerde üretilmiştir. Araştırmada en çok işlenen Medusa tiplerinin cepheden verilen Medusa sikkeleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu tür sikkelerde Medusa'nın dehşet veren yüzü tasvir edilmiştir. Bunun yanı sıra Perseus'un Medusa'nın kafasını tuttuğu sahnelerinde sikkeler üzerinde kullanıldığı görülmektedir. Bunlar, mitolojik anlatıları yansıtan ve Medusa'nın ölümünü temsil eden sikkelerdir. Aynı zamanda, kalkan ve göğüs zırhına işlenen Medusa başlarının da sikkelerde sıkça kullanıldığı anlaşılmıştır. Bu

tipteki sikkelerin kişilerin kendilerini kötülüklerden veya tehlikelerden koruduğuna inanılan bir amulet olarak kullanılmış olabileceği fikrini de akla getirmektedir. Son olarak, Aegis içindeki Medusa başının da diğer tiptemelere göre yoğun oranda basıldığı anlaşılmaktadır. Aegis, mitolojide tanrıça Athena'nın koruyucu kalkanı olarak bilinir ve içinde Medusa'nın başı bulunur. Bu tip sikkeler, Athena kültüne veya koruyuculuğuna sığınma olarak yorumlanabilmektedir.

Bu istatistiksel araştırma sonucunda, Anadolu'da Medusa figürünün sikkelerde nasıl kullanıldığına ve hangi bölgelerde daha fazla ya da daha az ilgi gördüğüne dair önemli bir değerlendirme sunulmaktadır. Bu figürün sikkeler aracılığıyla Antik Dönem Anadolu kültüründe ne kadar yaygın olduğu sonucuna varıldığı anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

“Acquisitions / 1983.” The J. Paul Getty Museum, Journal 12, 1984, No: 133, s: 255.
Amandry M, Burnett A, Hostein A, Mairat J, Ripolles Pere P, Butcher Spoerri M, **Roman Provincial Coinage, Supplement 4**, Volumes I, II, III, VII.1 and IX, 2017, P. 201.

AKDURU, Hale Eda. "Antik Çağda ticaret: Karia bölgesinde bir araştırma." **Academic Knowledge** 5.1 (2022): 156-166.

Akyol, Sedat. *Phrygia Bölgesi'nde ticaret*. MS thesis. 2006.

Akşar, Ahmet. **Eskiçağ Literatüründe Mysia: Coğrafya Kentler Ve Kültler**. MS thesis. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

ARSLAN, Mustafa, and Esra BULUT. "Eskiçağ'da Kappadokia Bölgesi'nin Sınırları." **History Studies (13094688)** 9.2 (2017).

Ateşlier, Suat. “**Aydın ve Çevresi Antik Kentleri**” Aydın Güzel Hisar, Yapı Kredi Yayınları, (Ed.) Filiz Özdem, İstanbul, 2016, ss: 3 – 63.

A. Meadows, U. Wartenberg (ed.), **Coin Hoards**, volume IX, Greek Hoards (London, 2002), ss. 159-243; s. l. 21-41.

Bazna, Yalçın. **Antik Kaynaklara Göre Paphlagonia**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014.

Baldıran, Asuman. “İasos Antik Kenti 2016 Yılı Çalışmaları.” **Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Anarsan Sempozyumu, Özel Sayısı, Ekim 2018, 11. Cilt, 2. Sayı, ss: 847 – 858.

Baldıran, Asuman. Gider, Zeliha. “Mimari Bloklar Işığında Isaura Bölgesinin Mimari Uygulamaları.” **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 20, 2008, ss: 109 – 134.

Bahar, Hasan. "Konya Araştırmaları Iıı; Lykaonia (Konya Merkez Bölgesi)." **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi** 12 (1998): 197-206.

Beazley, John D. “The Troilos Cup.” **Metropolitan Museum Studies**, 1934 – 1936, Cilt: 5 1), Figs. 1- 3, ss: 93, 96, 101.

Boardman, James. **The Greeks Overseas: Their Early Colonies And Trade**. Thames And Hudson, 1999.

Boardman, James. **Yunan Heykeli: Arkaik Dönem**. Çeviri: Yaşar Ersoy, Homer Kitapevi, İstanbul, 2001.

Burnett A. Amandry M. Ripollès Pere P. Carradice I. **Roman Provincial Coinage, Supplement 2**, 2006, Rpc V11.1, 200.

Büyükyörük, Ferhan, and Ahmet Çelik. "Mithrapata ve Aruwâtijesi (Musa Dağı?) Definesi." **Cedrus**, Cilt : 7, (2019): ss: 239-265.

Cengiz Ü. Bithinya Bölgesi (M.Ö. 297 – M.Ö. 74), **Araştırma Projesi**, Kırşehir, 2019.

Coins of the Roman Empire in the British Museum, Vol. 5: Pertinax to Elagabalus- H. Mattingly (1950), (2nd edition 1975, prepared by R.A.G. Carson & P.V. Hill).

Cömert, Bedrettin. **Mitoloji ve İkonografi**. Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, 1980.

Crawford, Michael Hewson. **Roman republican coinage**. Vol: 1, Cambridge University Press, 1974.

Dinney, Margaret E. "Greek Terracottas." **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of Art**, Cilt: 18, Sayı: 9, 1923, s.:215.

Eczacıbaşı **Sanat Ansiklopedisi**, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2. Cilt, 1997.

Ercenk, Giray. "Pamphylia Bölgesi ve Çevresi Eski Yol Sistemi." **Belleten** 56.216 (1992): 361-370.

Erhat, Azra. **Mitoloji Sözlüğü**, Büyük Fikir Kitapları Dizisi: 18, Remzi Kitapevi, Ocak, 2011.

Fairbanks, Arthur. **Athenian Lekythoi With Outline Drawing In Glaze Varnish On A White Ground**, New York Mcmillan Puplishers Ltd, Vol 1, s.:4.

Fulgentius. Whitbread. **The Mythographer**, Çev. Leslie George, Ohio Eyalet Üniversitesi Yayınları, 1. Cilt, 1971.

Goldsborough, Reid. **Medusa Coins: They'll Transform you**. The Celator, 2014, 18.

Gross-Diaz, Theresa. "Ancient Art at the Art İnstitute of Chigago" **The Art İnstitute of the Chicago Museum Studies**, Cilt: 20, Sayı: 1 (1994), ss. 45, no.29, 48 (ill).

Hesiodos, **Theogonia- İşler ve Günler**.Çev. Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat, İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.

Head, Barclay v., **BMC – Greek Coins of İonia**. Trustees the British Museum, 1982.

Head, Barclay. **A Catalogue of Greek Coins in the British Museum**, Phrygia. (London, 1906), ss. 149, 96.

Head, Barclay v. **Greek Coins of Caria, Cos, Rhodes.** The Trustees of the British Museum, 1987.

Hill, G.F. **A Catalogue of Greek Coins in the British Museum**, Lycia, Pamphylia, and Pisidia. (London, 1897),etc. s. 173, 75.

Hill, G. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum**, Greek Coins of Lycaonia, Isauria, and Cilicia. (London, 1900),35.

Hoppin, James C. Gallatin, Albert Eugene. **Corpus Vasorum Antiquorum.** USA 1, Hoppin And Gallatin Collections, MA: Harvard University Press, Gallatin Pl.33.4, 1826, s.:81.

Howe, Thalia Phillies. **The Origin And Function Of The Gorgon-Head.**, Aja, Cilt: 58, Sayı: 3, 1954, ss: 209- 221.

Homer, **İlyada.** Çev. Ahmet Cevat Emre, Varlık Yayınları, 4. Basım, 1971.

Hopkins, Clark. “Assyrian Elements İn The Perseusgorgon Story.”, Aja, Cilt: 38, Sayı: 3, 1934, ss: 341- 358.

Kaymakçı, Salih. “Antik Çağda Kelkit Vadisindeki İnanç ve Tapınımlar Kültler.” **TÜBA – AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi**, 15. Sayı, 2014, ss.:79 – 94.

Krengel E. Lorber Catharine C. **Early Cappadocian Tetradrachms in the Name of Antiochus VII**, The Numismatic Chronicle (1966-), Vol. 169 (2009), Royal Numismatic Society, ss. 51-104.

Kınacı Mesut Antikçağda Pontos Bölgesi'nin Tarihsel Coğrafyası. **Cedrus: Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi**, Vol.0, No.3, 2015, Ss.181- 229.

Kızılbuga, Buğra. **Antik Dönemde Gorgoneion**. T.C. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Lisans Tezi, İzmir, 2018.

Kızıl, Abuzer. Özcan, H. Özyurt. “Milas Ahmet Çavuş Mahallesi’nden Çıkan Mozaikler.” **Journal Of Mosaic Research**, 3.Cilt, 2009, ss: 15 – 30.

Kolancı, Bilge Yılmaz. “Anadolu’da Roma İmparatorluk Dönemi Mimari Bloklarında Medusa Bezemesi.” **Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Denizli, Sayı 40, 2020, ss: 81 – 104.

KORTHOLT, Bilge HÜRMÜZLÜ, and Öznur ANRIVER. "Antik Kaynaklar, Epigrafik ve Arkeolojik Veriler Işığında Kuzeybatı Pisidia Bölgesi’nin Kültürel Kimliği." **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi** 37 (2016): 27-49.

Körpe, Reyhan. (2018). Troas Bölgesi Antik Kentleri.

Levante, E. **Sylloge Nummorum Graecorum, Switzerland I. Levante-Cilicia**. (Zurich, 1986),1700.

Levante, E. **Sylloge Nummorum Graecorum, Switzerland I. Levante-Cilicia**. Supplement 1. (Zurich, 1993).

Mario A. Del Chiaro. “A Monumental Etruscan Medusa Head.” The J. Paul Getty Museum Journal, **J. Paul Gettytrust**, Cilt: 9, 1981, ss.: 53 – 58.

Mattingley, Harold. Saydenham, Edward. A. “**The Roman Imperial Coinage**” Vol I, Augustus to Vitellius, London, 1948.

Mattingley, Harold. Saydenham, Edward. A. **The Roman Imperial Coinage**. Vol IV, Part I, Pertinax to Geta, London, 1962.

Mattingley, Harold. Saydenham, Edward. A. **The Roman Imperial Coinage**. Vol V. Part II, London, 1962.

Mattingly, Harold. **RIC4 / The Roman Imperial Coinage**, vol. 4: Pertinax- Uranius Antonius (285, s.127)

Meadows, Andrew and Roderick Williams. **Sylloge Nummorum Graecorum**, Great Britain XIII, British Academy, Collection of the Society of Antiquaries, Newcastle Upon Tyne. (Oxford, 2005).

Metin, Hüseyin. Çidem, Mustafa. **Kremna'dan Bezemeli Tavan Kasedi Örnekleri**. Amisos, Haziran 2020, 5. Cilt, 8. Sayı, ss.: 75 – 91.

Milne, Maclerie J. “Perseus And Medusa On An Attic Vase.” **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of The Art**, 1946, Cilt: 4, Sayı: 5, ss. 126 – 130.

Mujkanovic, Elma. **Gorgon Motifs on Archaic Greek Coins**. BA Thesis 15 credits in Classical Archaeology and History, Spring, 2020

Ogden. Daniel. **Perseus**. Routledge, 2008.

Ovid. **Metamorphoses**. Kitap: 4, Brookes More, Boston, Cornhill Publishing Co. (1922). ss: 706 – 800.

Ovid. **Metamorphoses**, Volume I: Books 1–8. Translated By Frank Justus Miller. Revised By G. P. Goold. Loeb Classical Library No. 42. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1977, First Published 1916.

Özer, Elif. Taşkiran, Murat. **Silyon Çevresinde Tespit Edilen Mimari Plastik Buluntuların Değerlendirilmesi**. Yüzey Araştırmaları Işığında Silyon Çevresi, Silyon Çalışmaları I, Ege Yayınları, İstanbul, 2020, ss: 103 – 117.

Özdilek, Banu. **Neopolis Nekropolü.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2006.

Payne, Humfry. **Necrocorinthia: A Study Of Corinthian Art In The Archaic Period.**, Oxford, 1931.

Richter, Gisele M.A. “Handbook Of The Classical Collection.” **The Metropolitan Museum Art**, 1917, Fig 108, ss.:171.

Richter, Gisele M.A. “A Stand By Kleitias An Athenian Jug.” **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of Art**, 1931, Cilt: 26, Sayı: 12, Figs 1 – 3, ss.: 289 – 291.

Richter, Gisele M.A. “Department Of Classical Art Accessions Of 1914: Athenian Vases.” **Bulletin Of The Metropolitan Museum Of Art**, 1915, Cilt: 10, Sayı: 5, Fig. 3, ss: 98 – 99.

Richter, Gisele M.A. “Recent Accession of the Classical Department: Bronzes, Terracotas, Glass, Jewelry.” **Bulletin of the Metropolitan Museum of Art**, 1928, Cilt: 23, Sayı: 3: ss: 82.

RPC IV.2 From Antoninus Pius to Commodus (AD 138–192): Asia, (Online), (<https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/1271>.)

Sancaktar, Hacer. **Arykanda Akropolisi Kutsal Alanları ve Kültleri” Akdeniz Üniversitesi,** (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Antalya: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2016, ss. 62 – 63.

Sertkaya, Osman F. “Etimoloji Nedir – Ne Değildir ve İsimden İsim Yapan +Ay +Ey Eki Üzerine.” **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi**, Sayı 19,1, 2012, ss: 49 – 72.

Şimşek, Celal. “2015 Yılında Laodikeia’da Yapılan Çalışmalar.” **Journal Of Archaeology& Art**, Arkeoloji ve Sanat, Eylül – Aralık 2017, Sayı: 156, ss: 135 – 153.

Sonkaya, Abdullah Kasim. "Lydia bölgesi Hellenistik dönem mezar stelleri." (2019).

Söylemez, Duygu İlkhan. “Türkiye’den Beaux – Arts’da Eğitim Gören Yedi Mimar ve Belli Başlı Eserlerin İncelenmesi.” **Gaziantep University Journal Of Social Sciences**,2022, 21. Cilt, 2. Sayı, ss: 999 – 1042.

Stachowski, Marek. **Etimoloji**. Türk Kültürünün Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2011.

Sylloge Nummorum Graecorum, Deutschland, Sammlung Hans Von Aulock.Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, Ionia. (Berlin, 1957).

Sylloge Nummorum Graecorum, **Denmark, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**. Volume 4: Bosphorus - Lesbos (Parts 18 - 21). (West Milford, NJ, 1982).

Sylloge Nummorum Graecorum, **Denmark, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**. Part 22: Ionia 1: (Clazomenae - Ephesus). 1946.12.

Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**, Part 27: Lydia 1: (Acrasus - Saïtta). 1947.2929

Sylloge Nummorum Graecorum, **Denmark, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**. Part 19: Mysia. 1945.

Sylloge Nummorum Graecorum, **Denmark, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**. Part 29: Phrygia 1: (Abbaïtis - Eumeneia). 1948.

Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**, Part 30: Phrygia 2: (Grimenothyrae - Trajanopolis). 1948.

Sylloge Nummorum Graecorum, Denmark, **The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum**, Part 31: Lycia. Pamphylia. 1955.

Sylloge Nummorum Graecorum, **Denmark**, The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum, Vol. 4: Bosporus- Lesbos (Parts 18-21). (West Milford, NJ, 1982).

Sylloge Nummorum Graecorum, **Deutschland, Sammlung Hans Von Aulock**, Vol. 1: Pontus, Paphlagonia, Bithynia, Mysia, Troas, Aiolis, Lesbos, Ionia. (Berlin, 1957).

Sylloge Nummorum Graecorum, **Deutschland, Sammlung Hans Von Aulock**, Vol. 2: Caria, Lydia, Phrygia, Lycia, Pamphylia. (Berlin, 1962), 3226.

Sylloge Nummorum Graecorum, France, **Cabinet des Médailles, Bibliothèque Nationale**. Vol. 5: Mysia. (Paris, 2001). The primary reference for Mysia, 2566 coins. (Paris, 1993 - 2001).

Sylloge Nummorum Graecorum, **Great Britain**, Volume IX, British Museum, Part 1: The Black Sea, London, 1993, ss. 1534 – 1535.

Sylloge Nummorum Graecorum, **Great Britain IV, Fitzwilliam Museum, Leake and General Collections**. Part 6: Asia Minor: Pontus- Phrygia. (London, 1965). 4614.

Sylloge Nummorum Graecorum, **Great Britain**, Volume XI, The William Stancomb Collection of Coins of the Black Sea Region. (Oxford, 2000).

Sylloge Nummorum **Graecorum**,.Deutschland, Sammlung Hans Von Aulock, Vol. 3: Pisidia, Lycaonia, Cilicia, Galatia, etc. (Berlin, 1964).

Sylloge Nummorum Graecorum. **France**, Cabinet des Médailles, Bibliothèque Nationale, Vol. 2: Cilicia. (Paris, 1993).

Sylloge Nummorum Graecorum, **France**, Bibliothèque Nationale, Cabinet des Médailles, Vol. 5: Mysia. (Paris, 2001).

Sylloge Nummorum Graecorum The Royal Collection of Coins and Medals Danish National Museum, Volume Four Bosphorus To Lesbos, Sunrise, Publications, West Milfort, New Jersey, 1982.

Sydenham, Edward A. **The Coinage of Caesarea in Cappadocia**. new york Attic books LTD.,1978.

Szaivert, Wolfgang ve Daburon Corinne. **Sylloge Nummorum Graecorum, Austria, Collection of Franz Leybold**, Austrian National Bank. (Vienna, 2000- 2004).

Şenol, A. Kaan. "Hellenistik Dönem’de Khios ve Lesbos şarabının Mısır’a İhracatı." **Arkeoloji Dergisi IX (2007):** 103-128.

TURAN, Olcay. "1-Antik çağda Kilikia bölgesi."

Tüner, Nihal. **Lykia yerleşim coğrafyası'nda yeni lokalizasyonlar**. MS thesis. Akdeniz Üniversitesi, 2002.

Temür, Akın. **Grek Sanatında Karışık Yaratıklar**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2009.

Temür, Akın ve Bozkurt Koç,. **The Superstitious Mystery Behind The Eye: The Symbol Of Eye And The Way That The Evil Eye Bead Is Reflected In Turkish Society From The Ancient History To The Present**. Tod, Yıl I, Sayı XVIII, 2014, ss: 11-55.

Tekin, Oğuz. **Antik Nümizmatik ve Anadolu (Arkaik ve Klasik Çağlar)**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1997.

Tekin, Oğuz. **Yapı Kredi Koleksiyonu Grek ve Roma Sikkeleri**, Yapı Kredi A.Ş., İstanbul, 1994.

Uzunoğlu, Hüseyin. **Arkaik Ve Klasik Dönemlerde İonia Bölgesinin Politik Yapısı. MS Thesis.** Akdeniz Üniversitesi, 2012.

Vernant, Jean-Pierre. **Mortals and immortals: Collected essays.** Princeton University Press, 1991.

Vernant, Jean-Pierre. “Death İn The Eyes: Gorgo, Figure Of The Other.”. **Mortals And Immortals: Collected Essays**, 1991, ss: 111-138.

Westermarck U. **Das Bildnis des Philetairos von Pergamon: Corpus der Münzprägung**, 1. cilt/Acta Universitatis Stockholmiensis: Stockholm studies in classical archaeology, Almqvist & Wiksell, 1961.

Wilson, Lillian M. “Contributions Of Greek Art To The Medusa Myth”. **American Journal Of Archaeology** Cilt: 24, Sayı: 3 (1920), ss. 232-240.

Wroth, Warwick. **Catalogue of the Imperial Byzantine Coins in the British Museum.** (London, 1908). p 40.

Wroth, Warwick, **BMC Greek (Mysia) / Catalogue of the Greek coins of Mysia**, (A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum), London, 1892

Wroth, Warwick. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Galatia, Cappadocia, and Syria.** (London, 1899).

Wroth, Warwick. **A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Pontus, Paphlagonia**, Bithynia. (London, 1889), s. 85,9.

Wroth, W. A Catalog of the Greek Coins in the British Museum, Troas, Aeolis and Lesbos. (London, 1894). 44.

Yıldırım, Nazlı. “Sinope Mimari Bezemeleri: Kymation, Anthemion, Yaprak ve İnci – Boncuklar.” **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, 1.47, 2020, ss. 108 – 138.

“Yerebatan Sarnıcı Müzesi Restorasyon ve Uygulama İşi.”, Yerebatan Sarnıcı Müzesi Daha Derine, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İbb Miras, İstanbul, Temmuz 2022.

Zolotnikova, Olga A. “A Hideous Monster Or A Beautiful Maiden? Did The Western Greeks Alter The Concept Of Gorgon?” **Philosopher Kings And Tragic Heroes: Essays On Images And Ideas From Western Greece, Edited By Heather L. Reid And Davide Tanasi**, Vol. 1, Parnassos Press – Fonte Aretusa, 2016, ss. 353–370.

EKLER

Ek 1: Şekiller Listesi

Şekil 1: Didyma Apollon Tapınağı Medusa Kabartmaları

Kaynak: Ateşlier, 2016, ss. 60 – 62.

Şekil 2: Medusa Figürlü Aryballos

Kaynak: Hopkin, Gallatin, 1826, s.81.

Şekil 3: Antefix Medusa Örneği

Kaynak: Richter, 1928, s.82.

Şekil 4: Korfu Artemis Tapınağı Alınlık Örneği

Kaynak: Boardman, 2001, s.187.

Şekil 5: Medusa Figürlü Siena Bardağı

Kaynak: Beazley, 1934 – 1936, ss. 93 – 101.

Şekil 6: Medusa Figürlü Pişmiş Toprak Stand

Kaynak: Richter, 1931, ss. 289 – 291.

Şekil 7: Medusa Figürlü Şarap Kadehi

Kaynak: Richter, 1915, ss.98 – 99.

Şekil 8: Medusa başı Antefix Örneği

Kaynak: Dinney, 1923, s.215.

Şekil 9: Medusa Figürlü Lekythos

Kaynak: Fairbanks, s.4

Şekil 10: Beyaz Zemin Üzeri Medusa'nın Öldürülüş Sahnesi ve Pegasus'un Doğuşu

Kaynak: Fairbanks, s.4

Şekil 11: K4 No'lu Tavan Kasedi

Kaynak: Metin, Çidem, 2020, s. 80.

Şekil 12: Medusa Figürlü Pelike

Kaynak: Milne, 1946, ss. 126 – 130.

Şekil 13: Medusa Figürlü Bir Urne

Kaynak: Del Chiaro, 1981, ss.54 – 56.

Şekil 14: Medusa Figürlü Amphora

Kaynak: Richter, 1917, s.171.

Şekil 15: Kireçtaşından Yapılmış Bir Medusa Başı

Kaynak: Del Chiaro, 1981, ss.53 – 58.

Şekil 16: Volkanik Tüf Taşından Medusa Figürlü Urne

Kaynak: Del Chiaro, 1981, s.55.

Şekil 17: K8 No'lu Tavan Kasedi

K8: Büyük Propylaion, Tavan Kaseti.

Kaynak: Metin, Çidem, 2020, s. 81.

Şekil 18: Kireçtaşından Medusa'lı Lahit Parçası

Kaynak: Kaymakçı, 2014, s.89.

Şekil 19: Medusa'lı Lahit Parçası

Kaynak: Kaymakçı, 2014, s.89.

Şekil 20: Isaura Bölgesi Medusa Başlı Kabartmalı Blok

Kaynak: Baldıran, Gider, 2008, ss. 122 – 124.

Şekil 21: Laodikeia Traian Nymphaeumu 3D İllüstrasyonu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 22: Traian Nymphaeumu Su Boruları

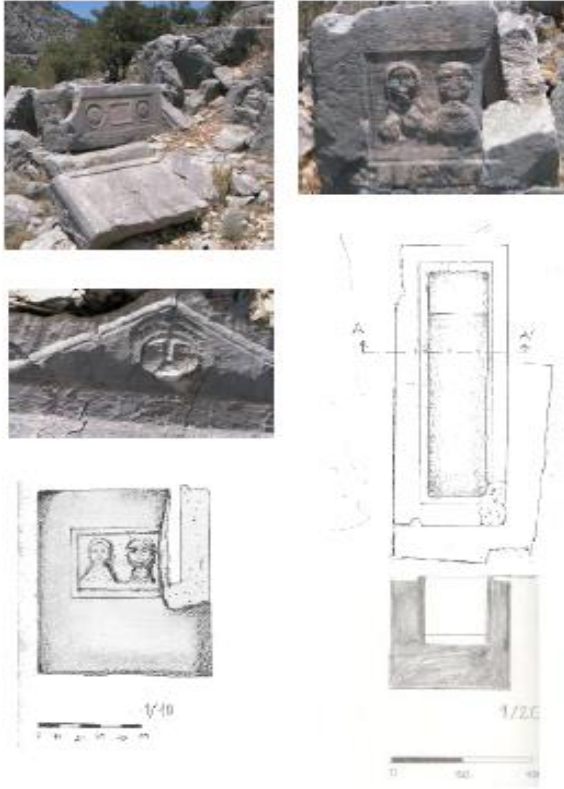
Kaynak: Şimşek, 2017, sayı: 156, ss. 140 – 14

Şekil 23: Medusa Figürlü Konsollu Geison- Sima Bloğu Örneği

Kaynak: Yıldırım, 2020, s.131.

Şekil 24: Üç Numaralı Lahit Mezar

Kaynak: Özdilek,2006, ss. 15-78.

Şekil 25: On Altı Numaralı Lahit Mezar

Kaynak: Özdilek,2006, ss. 15-78.

Şekil 26: Medusa Figürlü Heykel Parçası

Kaynak: Baldıran, 2018, ss.851 – 852.

Şekil 27: Silyon 'da Bulunan Lahit Kapağı Medusa Betimlemesi

Kaynak: Özer, Taşkıran,2020, ss. 103 – 117.

Şekil 28: Yerebatan Sarnıcı Ters Medusa Kabartması

Kaynak: Yerebatan Sarnıcı Müzesi Daha Derine, 2020, ss.6-8.

Şekil 29: Yerebatan Sarnıcı Yan Medusa Kabartması

Kaynak: Yerebatan Sarnıcı Müzesi Daha Derine, 2020, ss.6-8.

Şekil 30: Medusa Figürlü Mozaik

Kaynak: Kızıl, Özcan, 2009, s.26.

Ek 2: Katalog

Kat. No: 1 Kebren, M.Ö. 5. Yy

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde koç başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde quadratum incusum içinde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 1.94 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Von Aulock (Supplement) 7619.

Kat. No: 2 Methymna, M.Ö. 500 – 450

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde ise Quadratum incusum içinde noktalı bordür ve Athena'nın miğferli başı yer almaktadır.

Lejant: -

Çapı: 12 mm

Ağırlık: 1.48 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Copenhagen 347- 348.

Kat. No: 3 Kyzikos, M.Ö. 500 – 450

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde ise quadratum incusum yer almaktadır.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 2.67 gr.

Metal: Elektrum

Referans: SNG Copenhagen.

Kat. No: 4 Dardanos, M.Ö. 490 – 440.

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde sağa bakar şekilde boğa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde incusum şeklinde Medusa başı yer almaktadır.

Lejant: -

Çapı: 12.5 mm

Ağırlık: 2.11 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Münih 173.

Kat. No: 5 Gergis, M.Ö. 480 – 450

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde sfenks sağ tarafa oturmuş şekilde görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 2.87 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: Boston MFA 2324.

Kat. No: 6 Troas, M.Ö. 480 – 420

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde quadratum incusum içerisinde Boğa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde quadratum incusum içinde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: 9 mm

Ağırlık: 1.16 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: CNG E- 174.

Kat. No: 7 Klazomenai, M.Ö. 480 – 400

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde kanatlı uçar şekilde görünen bir domuz görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde quadratum incusum içinde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 3.40 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Copenhagen 12.

Kat. No: 8 Karia, M.Ö. 470- 420

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde quadratum incusum içerisinde ayakta duran kanatlı Medusa görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: 10 mm

Ağırlık: 1.34 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: Gitbud &Naumann 15, lot 256

Kat. No: 9 Kelenderis, M.Ö. 440-400

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa'nın suratı betimlenmiştir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Medusa betimlenmiştir.

Lejant: -

Çapı: 10 mm.

Ağırlık: 0.66 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: CNG E-174, lot 69.

Kat. No: 10 Apollonia Pontica, M.Ö. 430 – 300

Ön yüz: Medusa'nın başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Çapa ve çapanın sağ tarafındaki boşluğunda kerevit görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 3.24 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Vol: IX 150 British Museum

Kat. No: 11 Mallos, M.Ö. 425 – 385

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde baykuş görülmektedir.

Lejant: MAP

Çapı: 8 mm

Ağırlık: 0,73 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: CNG E – 338, lot 103.

Kat. No: 12 Makedonya- Neopolis, M.Ö. 411- 356

Ön yüz: Medusa'nın korkunç bir tasviri görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Başında zeytin dalından taç bulunan tanrıça Athena görülmektedir. Athena sağ tarafa profilden bakmaktadır.

Lejant: NEOII

Çapı: 1,5 cm

Ağırlık: -

Metal: AR Gümüş

Referans: Gross-Diaz, Theresa. "Ancient Art at the Art Institute of Chicago" The Art Institute of Chicago Museum Studies, vol.20, No. 1 (1994), pp 45, no 29, 48(ill).

Kat. No: 13 Abydos, M.Ö. 410

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde bir kartal görülmektedir.

Lejant: ABYΔHNON

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 8.58 gr.

Metal: AV Altın

Referans: E.S.G. Robinson, Some Electrum and Gold Greek Coins, Centennial Publication (ANS) 1958, 593, 13 and pl. 39, 13.

Kat. No: 14 Mysia, Parion, M.Ö. 4.

Ön yüz: Cepheden bakan dili dışarıda Medusa başı

Lejant: -

Arka Yüz: Başı sağa dönük duran boğa görülmektedir.

Lejant: ΠΑΠΙ

Çapı: 13 mm

Ağırlık: 1.99 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Paris 1373, SNG Von Aulock 1320.

Kat. No: 15 Gambrion, M.Ö. 400 – 350

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde sola bakar şekilde Apollo başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde ise Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 0,7 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG France 938.

Kat. No: 16 Kilikia, M.Ö. 4. Yy

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde sfenks sola oturmuş şekilde görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: 11 mm

Ağırlık: 0,74 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG Levante 250.

Kat. No: 17 Kition, M.Ö. 400

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Herakles sağa bakar şekilde betimlenmektedir. Sol arafta ankh sembolü yer almaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: 9 mm

Ağırlık: 0.81 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Yayınlanmamıştır.

Kat. No: 18 Etenna, M.Ö. 300 – 200

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde orak görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: -

Ağırlık: 0,61 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: Von Aulock, Psidiens II 401 – 402.

Kat. No: 19 Antakya, M.Ö. 280 – 261

Ön yüz: Makedon kalkanının tam ortasında Medusa'nın başı yer almaktadır. Birbirinin içine geçen yarım dairelerin varlığı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Yürüyen fil görülmektedir. Yukarıda çapa altında lejant yazmaktadır.

Lejant: -

Çapı: 17 mm

Ağırlık: 3.77 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Vol: XIII Newcatle Antiquaries soc.

Kat. No: 20 Selge, M.Ö. 250 – 190

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde aslan başı sağa dönük bir şekilde görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: 8 mm

Ağırlık: 0,44 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: SNG France 1995.

Kat. No:21 Miletopolis, M.Ö. 200 – 0

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde noktalı bordür içerisinde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde baykuş ayakta duru vaziyette başı sola dönük şekilde görülmektedir.

Lejant: MIAHTOΠOΛEI[TΩN]

Çapı: 15 mm

Ağırlık: 3.56 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock 7413.

Kat. No: 22 Aspendos, M.Ö. 200 – 0

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Kerykerion görülmektedir.

Lejant: OΘ

Çapı: 13 mm

Ağırlık: 1.89 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG BN Paris 156.

Kat. No:23 Kıbyra, M.Ö. 166 – 84

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde boğa başı görülmektedir.

Lejant: -

Çapı: 16 mm

Ağırlık: 2.56 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Tübingen 285.

Kat. No: 24 Eikonion, M.Ö. 100 – 0

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde sağ profilden bakan başında sarmaşık çelengi bulunan Dionysos görülmektedir. Thyrsus arkasında betimlenmiştir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Medusa başı yer almaktadır.

Lejant: EIKONIESQN

Çapı: 15 mm

Ağırlık: 3.32 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Hans Von Aulock, Lykaonien 200 – 202.

Kat. No: 25 Lycaonica, Iconion, M.Ö. 1. yy

Ön yüz: Cepheden bakar şekilde
Medusa'nın kanatlı başı yer
almaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Çelenk içerisinde Harpa yer
almaktadır.

Lejant: E-IK-O

Çapı: 12 mm

Ağırlık: 2.22 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG BnF-; SNG Von Aulock-;
SNG Kopenhag-.

Kat. No: 26 Eresos, M.Ö. 100 – 0

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Medusa
başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arak yüzünde ise kanatlı
kerykerion görülmektedir.

Lejant: [EPE]CCION

Çapı: 16 mm

Ağırlık: 2 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock 1736.

Kat. No: 27 Galatia – Cappadocia, Vespasian, M.S. 69 – 79

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde Medusa'nın başı cepheden bakar şekilde görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Çelenk içinde üç veya dört satır yazıt görülmektedir.

Lejant: ΚΛΑ/ΥΔΕΙ/ΚΟΝΙ/ΕΩΝ

Çapı: 16 mm

Ağırlık: 3.46 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock 250- 1

Kat. No: 28 Phaselis, M.Ö. 411 – 350

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde bir gemi pruvasında Medusa başının olduğu görülmektedir. Sağ tarafta ateşböceği kabartması bulunmaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Geminin kış tarafı görülmektedir. Güverteye monte edilmiş bir çelenk betimlemesi yapılmıştır.

Lejant: ΦΑΣ

Çapı: 21.5 mm

Ağırlık: 10.35 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: Heipatamer series 6, unlisted variety.

Kat. No: 29 Mysia, Kyzikos, M.Ö. 450 – 330

Ön yüz: Perseus diz çökmüş, sağa bakar şekilde görülmektedir. Sağ elinde Medusa'nın kesik başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Quadratum incusum bulunmaktadır.

Lejant: -

Çapı: 6,5 mm

Ağırlık: 0,64 gr.

Metal: Elektron

Referans: SNG BN 313

Kat. No: 30 Kyzikos, M.Ö. 450 – 330

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Perseus sağ tarafa diz çökmüş bir şekilde Sağ elinde Medusa'nın başını tutmaktadır. Perseus'un başında kanatlı bir miğfer, omuzlarında broş yardımıyla tutturulmuş bir pelerin bulunmaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde quadratum incusum yer almaktadır.

Lejant: -

Çapı: 10 mm

Ağırlık: 2.66 gr.

Metal: AV Altın

Referans: SNG France 312.

Kat. No: 31 Sisam, M.Ö. 360-340

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde aslan maskesi betimlenmiştir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Athena sağa bakar şekilde betimlenmiştir. Sol elinde mızrak sağ elinde ise Medusa başı ile süslenmiş bir kalkan tutmaktadır. Athena'nın solunda ise bir baykuş baykuşun üzerinde ise zeytin dalı görülmektedir.

Lejant: ΣΑ

Çapı: -

Ağırlık: 15.12 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: Pixodarus Hoard, Coin Hoards IX, 25, pl 33; S. Hurter, Pixodarus Hoarda, in studies to price, p. 150 pl. 32,21.

Kat. No: 32 Pergamon Krallığı, II. Eumenes, M.Ö.

197- 160

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Philetairos'un başı sağa bakar şekilde görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Athena tahtta oturur biçimde görülmektedir. Athena'nın sol bacağının yanında aslan bacağı görülmektedir. Tanrıça Sola dönük bir biçimde görülmektedir. Sağ tarafında sol kolunu dayadığı bir kalkan bulunmaktadır ve kalkanın üzerinde Medusa başının varlığı görülmektedir.

Lejant: ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ

Çapı: 32 mm

Ağırlık: 16,75 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: Das bildnis des Philetairos von Pergamon (1961)

Kat. No: 33 Kapadokya Krallığı, VII Ariarathes,
M.Ö. 116- 101

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Ariarathes VII
Philometoros sağa bakar şekilde
görülmeKtedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Athena sola
bakar şekilde durmaktadır. Sağ
elinde bir kalkan durmaktadır ve
kalkanın üzerinde medusa'nın başı
görülmeKtedir.

Lejant: ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
ΑΡΙΑΡΑΘΟΥ

Çapı: -

Ağırlık: 16,58 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: The Coins of the Cappadocian
Kings, p.35.

Kat. No: 34 Gangra – Germanikopolis, Caracalla,
M.S. 198- 217

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde
Caracalla sola doğru bakar
şekilde görülmektedir. Bir elinde
mızrak diğer elinde ise Medusa
başı olan bir kalkan
görülür.

Lejant: ANTΩNINOC CEB

Arka Yüz: Arka yüzde bir boğa
görülür. Boğanın kafası
sola dönük bir şekilde
betimlenmiştir. Arkada iki signa
ile bir bucranion bulunmaktadır.

Lejant: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΝ

Çapı: 28 mm

Ağırlık: 14.21 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock; SNG
Copenhagen

Kat. No: 35 Amisos, Caracalla, M.S. 198 – 217

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde Caracalla sola doğru bakar şekilde görülmektedir. Bir elinde mızrak diğer elinde ise Medusa başı olan bir kalkan görülmektedir.

Lejant: ANTΩNINOC AMICOY

Arka Yüz: Sola bakar şekilde tahtta oturan Zeus sol elinde Nike'yi tutar biçimde, sağ elinde ise bir asa görülmektedir.

Lejant: AMICOY ELEY-QERAC ETOVC

Çapı: 33 mm

Ağırlık: 22 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Copenhagen; SNG Von Aulock.

Kat. No: 36 Olympos, III.Gordian, M.S. 238-244

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Gordian III. Başında defne yapraklı tacı ile sağ profilden görülmektedir. Bol dökümlü zırhı ile betimlenmiştir

Lejant: AVK [... ΓΟΡΔΙΑΝΟC CEB

Arka Yüz: Sikkenin arka tarafında Hephaistos sikkenin ortasında oturur şekilde betimlenmiştir. Başında konik şekilde bir şapka sağ elinde ise bir çekiç görülmektedir. Sol dizinde ise üzerine Medusa figürü işlenmiş bir kalkan bulunur. Sikkenin sağ altında ise örs ve maşa görülmektedir.

Lejant: OΛΥΜΠΙΝΩΝ

Çapı: 37 mm.

Ağırlık: 25.51 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Copenhagen.

Kat. No: 37 Bithynion – Hadriana, I. Philip, M.S. 244

– 249

Ön yüz: İmparator I. Philip sağa bakar şekilde sağ elinde mızrak sol elinde ise Medusa başı olan kalkan tutmaktadır.

Lejant: ΜΙΟΥΑΙΟC ΦΙΛΙΠΠΟC CΑΓ

Arka Yüz: Zeus tahtta oturur şekilde görünmektedir. Sola dönmüştür. Sağ elinde bir asa, sol elinde ise bir Patara tutar şekilde görülmektedir.

Lejant: ΒΕΙΘΥΝΙΗΩΝ ΑΔΡΙΑΝΙΩΝ

Çapı: 28 mm

Ağırlık: 11.19 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock 340

Kat. No: 38 Kotiaieion, I. Valerian, M.S. 253- 260

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Valerian başında ışın tacı ile sol profilden bakmaktadır. Bir elinde mızrak diğer elinde ise Medusa başı olan bir kalkan görülmektedir.

Lejant: ΑΥΤΚΡΑΤΟΡΥΑΛΕΡΙΑΝΟ

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde sol tarafa bakar şekilde bir arabaya oturur şekilde görülmektedir.

Lejant: [.....ΚΟΤΙΑΕΙΩΝ]

Çapı: 25 mm

Ağırlık: 6.46 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Copenhagen.

Kat. No: 39 M.Ö. 286 – 281

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde Medusa'nın kanatlı başı sağa bakar şekilde görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Noktalı bordür içerisinde sikkenin tam merkezinde ön sol ayağını kıvrımış ve boynundan eğilmiş bir at görülmektedir.

Lejant: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ

Çapı: 15 mm

Ağırlık: 3.41 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Vol: XIII Newcastle Antiquaries Soc.

Kat. No: 40 Bosporos Krallığı, I. Polemo, M.Ö. 14/3 – 10/9

Ön yüz: Sağa bakar şekilde kanatlı Medusa başının olduğu görülmektedir. Kontramark görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Polemo'nun monogramı görülmektedir.

Lejant: BAE

Çapı: 23 mm

Ağırlık: 8.73 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Stancomb 961.

Kat. No: 41 Soloi Pompeipolis, M.Ö. 200-0

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı'nın içinde kanatlı Medusa başı bulunmaktadır

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Afrodite boynuzlarından tuttuğu boğaya biner vaziyette görülmektedir. Sol üst köşede monogram yer almaktadır. Sağ altta ise kartal görülmektedir.

Lejant: ΣΟΛΕΩΝ

Çapı: 26 mm.

Ağırlık: 12.37 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG France 1197.

Kat. No: 42 Kaberia, M.Ö. 120-100

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı içinde Medusa'nın portresi izleyiciye dönük.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Nike sağa doğru hareket halinde görülmektedir. Omuzlarında palmye dalı betimlenmiştir.

Lejant: ΚΑΒΗΡΕΩΝ

Çapı: 22 mm.

Ağırlık: 8.60 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG BM 1246.

Kat. No: 43 Laodikeia, M.Ö. 100-0

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı içinde Medusa başı bulunmaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Nike sağa doğru hareket halinde görülmektedir. Omuzlarında çelenk ve palmiye betimlenmiştir.

Lejant: ΛΑΟΔΙΚΕΙΑ

Çapı: 20 mm.

Ağırlık: 9.11 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Waddington, Rec. Gaon. P.114, 3.

Kat. No: 44 Komana, M.Ö. 85-65

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı içinde Medusa başı bulunmaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde omzunda palmiye yaprağı taşıyan Nike görülmektedir.

Lejant: ΚΟΜΑΝΩΝ

Çapı: 22 mm.

Ağırlık: 6.65 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Waddington, RG 107, 3.

Kat. No:45 Amastris, M.Ö. 85-65

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı içinde Medusa başı bulunmaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Nike bulunmaktadır.

Lejant: AMAΣΤΡΕΙΣ

Çapı: 20 mm.

Ağırlık: 6.53

Metal: AE Bronz

Referans: BMC Pontus p. 85, 9.

Kat. No: 46 Sinope, M.Ö.85-65

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı'nın içinde sağa bakan Medusa başı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Sağ tarafa bakan Nike görülmektedir.

Lejant: [ΣΙΝΟΠΙΗΣ]

Çapı: 22 mm.

Ağırlık: 7.58 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Copenhagen 309.

Kat. No: 47 Eusebeia, M.Ö. 36 M.S. 17

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Makedon kalkanı içinde Medusa başı bulunmaktadır.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Argaeus bulunmaktadır.

Lejant: ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

Çapı: 17 mm.

Ağırlık: 5.57 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Lindgren III 945.

Kat. No: 48 Amisos, M.Ö. 109 – 89.

Ön yüz: Athena'nın sağ profilden duruşu görülmektedir. Tanrıça Pegasos ile süslenmiş tepeli Attika miğferini taktığı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Perseus ayakta görülmektedir. Perseus'un sağ elinde harpa, sol elinde Medusa'nın kesik başı betimlenmiştir. Perseus'un ayaklarının dibinde Medusa'nın kanatlı cansız bedeni yer almaktadır. Medusa'nın bedeninin dibinde monogramlar görülmektedir.

Lejant: AMISOΣ, ME

Çapı: 31 mm

Ağırlık: 19,76 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: De Callatay pi. 48, F; SNG BM Black Sea 1169; SNG Cop. 137.

Kat. No: 49 Paphlagonia, Sinop, Mithradates VI
Eupator, M.Ö. 100 – 85

Ön yüz: Athena'nın sağ profilden duruşu görülmektedir. Tanrıça Pegasos ile süslenmiş tepeli Attika miğferini taktığı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Perseus ayakta görülmektedir. Perseus'un sağ elinde harpa, sol elinde Medusa'nın kesik başı betimlenmiştir. Perseus'un ayaklarının dibinde Medusa'nın kanatlı cansız bedeni yer almaktadır. Sol alt köşede monogram görülmektedir.

Lejant: ΣΙΝΩΠΙΗΣ, ME

Çapı: 28 mm

Ağırlık: 19,48 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG BM Blacksea 1534 -5

Kat. No: 50 Komana, M.Ö. 85- 65.

Ön yüz: Athena'nın sağ profilden duruşu görülmektedir. Tanrıça Pegasos ile süslenmiş tepeli Attika miğferini taktığı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Perseus ayakta görülmektedir. Perseus'un sol elinde harpa, sağ elinde Medusa'nın kesik başı betimlenmiştir. Perseus'un ayaklarının dibinde Medusa'nın kanatlı cansız bedeni yer almaktadır.

Lejant: KOMANΩN

Çapı: 28 mm

Ağırlık: 18.75 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Waddington, RG 107, 1; SNG BM 1260; SNG Von Aulock 124.

Kat. No: 51 Kaberia, M.Ö. 85 – 65

Ön yüz: Athena'nın sağ profilden duruşu görülmektedir. Tanrıça Pegasos ile süslenmiş tepeli Attika miğferini taktığı görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Perseus ayakta görülmektedir. Perseus'un sol elinde harpa, sağ elinde Medusa'nın kesik başı betimlenmiştir. Perseus'un ayaklarının dibinde Medusa'nın kanatlı cansız bedeni yer almaktadır.

Lejant: KABHPION

Çapı: 30 mm

Ağırlık: 18.64 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG BM Black Sea 1241.

Kat. No: 52 Paphlagonia, Sinope, Mithradates IV
Eupator, M.Ö. 120–63

Ön yüz: Aegis içinde Medusa'nın başı
¾'lük bir duruş sergilediği
görülmeştir.

Lejant: -

Arka Yüz: Nike, chiton giymiş bir şekilde,
sağa doğru ilerlemektedir Nike iki
eliyle omzunun üzerinde palmye
haç'ı tutar şekilde görülmektedir.

Lejant: ΣΙΝ-ΩΠ(H) Μ

Çapı: 21mm

Ağırlık: 3.33 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Copenhagen-; SNG von
Aulock-.

Kat. No: 53 Psidia, Apollonia Mordiaum, Doğuya doğru giden sefer sırasında basılmış bir sikke, L. Cornelius Lentulus, C. Claudius Marcellus, M.Ö. 49

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde tam merkezde Medusa'nın başı görülmektedir. Medusa'nın çevresini bacaklar ve tahıl sapları olan triskeles görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Noktalı bordür içerisinde Zeus başı sağa bakar şekilde görülmektedir. Sol elinde şimşek demeti, sağ elinde ise bir kartalı tuttuğu görülmektedir.

Lejant: COS / LENT- MAR

Çapı: 19 mm

Ağırlık: 3.65 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans: RRC Crawford 445/1b

Kat. No: 54 Pontos, Mithradates IV, M.Ö.169-150

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde yönetici IV. Mithradates başında defne yapraklı tacı ile sağ profilden görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde sikkenin ortasına konumlanmış olan Perseus çıplak ama pelerini omuzlarında betimlenmiştir. Yüzü izleyiciye dönük olan Perseus'un sağ elinde kılıcı sol elinde ise Medusa başı görülmektedir. Perseus'un başının üzerinde ise hilal ve ay sembolleri betimlenmiştir.

Lejant: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ
ΦΙΛΟΠΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ

Çapı: -

Ağırlık: 16.83 gr.

Metal: AR Gümüş

Referans Jamason 2153.

:

Kat. No: 55 Tyana, Hadrian, M.S. 117 – 138

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Hadrianus sağ profilden görülmektedir.

Lejant: AΔPIANOC CEBACT[OC]

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Perseus ayakta sol elinde Medusa başının tutarken, sağ elinde ise arpayı tutar biçimde görülmektedir.

Lejant: TYANEΩN[.....]

Çapı: 15 mm

Ağırlık: 2.68 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: RPC III, 2958.

Kat. No: 56 Tarsos, I. Maximinus, M.S. 235 – 238

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde imparator I. Maximinus 'un büstü sağ profilden verilmiştir.

Lejant: AYT•K•Γ•
IOY•OYH•MAEIMCINOC•CE•
Π - Π

Arka Yüz: Noktalı bordür içerisinde Perseus sağda duru şekilde, sağ kolunda harpa ve medusa'nın başını tutmaktadır. Sol tarafta ise Apollon ile el sıkışır şekilde görülmektedir. Apollo'nun tarafında defne dalı ve tripod görülmektedir.

Lejant: TAPCOY• THC MHTPOΠOΛE /
A / M / K / Γ•B

Çapı: 36 mm

Ağırlık: 25.28 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG France 1611; SNG Levante
1102 (Corr.)

Kat. No: 57 Anemurium, Kilikya, I. Maximinus,
M.S. 235- 238

Ön yüz: Noktalı bordür içerisinde başında ışın demetinden tacı ile I. Maximinus Profilden sağa bakar şekilde görülmektedir. Süslü bir zırh giymektedir. Zırhın üzerinde Medusa'nın başının olduğu görülmektedir.

Lejant: AVT K Γ IO [O]VHPON
MAEIMEINON

Arka Yüz: Noktalı bordür içerisinde Perseus ayakta durur şekilde, başı sağa bakar şekilde durmaktadır. Perseus'un üzerinde kanatlı botlar ve Klamis giyer bir biçimdedir. Sol elinde kılıç sağ elinde ise medusa'nın kopmuş başını tutar biçimde görülmektedir.

Lejant: ANEMOYPIEΓON E[T] A

Çapı: 34 mm

Ağırlık: 16.03 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG BnF 709; SNG Levante 498

Kat. No: 58 Tarsos, I. Maximinus, M.S. 235- 238

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde sağa bakar şekilde I. Maximinus görülmektedir.

Lejant: AVTKΠIOYOVHMAΣIMCINOC

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Perseus kanatlı sandaletlerini giymiş şekilde sağa bakar şekilde görülmektedir. Çıplak bir biçimde sikke üzerinde tasvir edilmiştir. Perseus'un bir elinde medusa'nın başı diğer elinde ise kladis olduğu görülmektedir.

Lejant: OVTHCNMHTPONOV

Çapı: 36 mm

Ağırlık: 19.59 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: BMC pg. 206, 228

Kat. No: 59 Eikonion, Gallienus, M.S. 253- 268

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Gallienus başında ışın tacıyla birlikte sağ profilden görülmektedir.

Lejant: İMP T PLIC GALLIEN VSPM

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Perseus sola bakar şekilde çıplak olarak ayakta durur vaziyette görülmektedir. Sol elinde Medusa başı sağ elinde harpayı kucaklayacak bir biçimde görülmektedir.

Lejant: IC-ONIE-NCOLO SR

Çapı: 23 mm

Ağırlık: 7.19 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock 8649

Kat. No: 60 Tarsos, Trajan Decius, M.S. 249-251

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Trajan Decius başında ışın tacı ile sağ profilden görülmektedir. Bol dökümlü kesime sahip olan zırhı da betimlenmiştir.

Lejant: AVKEI[.....]KOVΔEKIOCTΓΔINOGEVS
VCGP

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde sikkenin ortasına konumlanmış sunağın önünde zebu boğası yatmaktadır. Arkada ayakta durur şekilde başı solda elinde mızrak ve kalkan tutan bir erkek figürünün torsosu betimlenmiştir. Sağda sol eli ile Medusa başı ve harpayı sağ elinde ise sunağın üzerine doğru Patara'yı tutan Perseus. Sunağın solunda ise Demeter Perseus'a bakar şekilde sunağın üzerine doğru iki küçük meşale tutar şekilde betimlenmiştir. Arkada ise Apollo'nun Kült heykelinin olduğu yüksek bir sütun görülmektedir.

Lejant: TAPCOV·MHTPOΠAVEΠC

Çapı: 33 mm.

Ağırlık: 18.31 gr.

Metal: AE Bronz

Referan BMC 304 and pl. XXXVII, 10.

s:

Kat. No: 61 Ariassos, Caracalla, M.S. 198 – 217

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Caracalla sağa bakar şekilde durmaktadır. Sol omuzdan görülen pelerin görülmektedir. Caracalla'nın göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başı görülmektedir.

Lejant: AYKMAΥ ANTΩNEINOC

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Zeus tahtta oturur bir biçimde bir sağ elinde bir kartal sol elinde ise bir asa tutar biçimde betimlenmiştir. Zeus'un başı sağa bakar görülmektedir.

Lejant: APIACCEΩN

Çapı: 35 mm

Ağırlık: 23.89 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Hans Von Aulock Psidiens

Kat. No: 62 Isaura, Caracalla, M.S. 198 – 217

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Caracalla sağa bakar şekilde durmaktadır. Sol omuzdan görülen pelerin görülmektedir. Caracalla'nın göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başı görülmektedir.

Lejant: AY K M AY ANTΩNCINOC

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Caracalla askeri zırhın içinde durmakta ve sol elinde mızrak tutmaktadır. Sağ tarafta ise Apollon durmaktadır ve sol elinde ise defne dalını tuttuğu görülmektedir. İmparator ve Apollon'un el sıkıştığı görülmektedir.

Lejant: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΙCΑΥΡΩΝ

Çapı: 26 mm

Ağırlık: 9.39 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Levante 262.

Kat. No: 63 Bergama, Caracalla, M.S. 198- 217

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde Caracalla başında defne yapraklarından taç ile sağa bakar şekilde durmaktadır. Göğüs zırhının üzerinde Medusa'nın başı görülmektedir.

Lejant: [AVTKPAT]KMAPKOC AVP ANTΩNEINOC

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde imparator Caracalla solda durur biçimde görülmektedir. İmparator sol eliyle asa tutmaktadır. Sağ eliyle ise ağaca dolanmış yılanı elini kaldırır biçimde görülmektedir. Sağ elinin tam altında telephorus görülmektedir.

Lejant: CTPA M [KAIP-ATTANOV] VF

Çapı: 43 mm

Ağırlık: 49.03 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG France-;

Kat. No:64 Hadrianotherai, Caracalla, M.S. 198 – 217

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Caracalla sağa bakar şekilde görülmektedir. İmparatorun göğüs zırhının üzerinde ise medusa'nın başının varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: AYT KAI ΘE TPA ΠAP YI ΘE NEP YI TPAI AΔPIANO? ? E

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde imparator Caracalla tam ortada durmaktadır ve sol eliyle ise mızrak tutmaktadır. Sağ eliyle ise Asklepios ile el ele tutuştuğu görülmektedir. Tanrı Asklepios caduseus tutmadır. Sağ tarafta ise Tyche durmaktadır. Sol eliyle comucopia tutarken sağ eliyle ise imparatoru taçlandırırken görülmektedir.

Lejant: AΔPIANOΘHPEITΩN
AEΓAΛV·MCEΠICTI

Çapı: 53 mm

Ağırlık: 52.90 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Classical Numismatic Group
Elektronic Auction 27, lot 296 =
Peus 366 (Burstein Colletion, 25
October 2000).

Kat. No: 65 Alexandria, Elagabalus, M.S. 218 – 222

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde İmparator Elagabalus sağa bakar şekilde görülmektedir. İmparatorun göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başının varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: AVMAVANT- ONINVCPIV

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde dişi kurt sağa bakar şekilde, romanın kurucuları olan ikizler Remus ve Romulus'u emzirir şekilde görülmektedir.

Lejant: COLAVGT/[P]O ALEX

Çapı: 24 mm

Ağırlık: 8.01 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: Not in bellinger: rev. A316.

Kat. No: 66 Anemurium, I. Maximinus, M.S.

235- 238

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde İmparator Maximinus sağa bakar şekilde görülmektedir. İmparatorun göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başının varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: Okunmuyor.

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde bir aslan sağa bakar şekilde durmaktadır. Aslanın üst kısmında yıldız ve hilal görülmektedir.

Lejant: ANEMURION CINN

Çapı: 30 mm

Ağırlık: 10.05 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Levante Supp. 120.

Kat. No: 67 Philadelphia, I. Maximinus, M.S.

235 – 238

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde İmparator Maximinus sağa bakar şekilde görülmektedir. İmparatorun göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başının varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: AVT K ΓΙΟΥΗ ΜΑΞΙΜΕΙΝΟΝ

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Zeus sola bakar şekilde durmaktadır. Sol eliyle phiale sağ eliyle ise bir asa tuttuğu görülmektedir.

Lejant: ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΚΗΤΙΑΟC

Çapı: 28 mm

Ağırlık: 11.16 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG France 762 corr.

Kat. No: 68 Dorylaion, I. Philip, M.S. 244- 249

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde İmparator Philip sağa bakar şekilde görülmektedir. İmparatorun göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başının varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: ΗΙΟΒΑΙΟC ΦΙΛΙΠΠΟCΑΥΓ

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde imparator I. Philip atın üzerinde sağ elini kaldırır biçimde halkı selamladığı görülmektedir.

Lejant: ΕΠΙΤΙΜΑΙΟΥ
ΑΡΧΑΔΟΡΥΛΑΕΩΝ

Çapı: 38 mm

Ağırlık: 33.24 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: SNG Von Aulock 5359 (same dies)

Kat. No: 69 Sisam, Trajan Decius, M.S. 248- 251

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde İmparator Trajan Decius sağa bakar şekilde görülmektedir. İmparatorun göğüs zırhı üzerinde medusa'nın başının varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: AYTKI MEKY TPAIANOC
[...]

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Sağ tarafta Poseidon elinde asa ile durmaktadır. Sol tarafta ise Zeus elinde şimşek demeti ve asa ile durmaktadır. Zeus ve Poseidon birbirine bakar şekilde görülmektedir.

Lejant: CAMION

Çapı: 34 mm

Ağırlık: 16.80 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: BM 340.

Kat. No: 70 Kyzikos, M.S. 1. yy

Ön yüz: Kore başında defne yapraklarından taç ile sağa bakar şekilde durduğu görülmektedir.

Lejant: -

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde Medusa başı caduceus çelengi içerisinde görülmektedir. Sikkenin üstünde hilal, altında ise bir ton balığı yer almaktadır. Bütün betimlemeler ise bir defne çelengi içerisinde görülmektedir.

Lejant: KY/ZI

Çapı: 20 mm

Ağırlık: 4.8 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: RPC I 2240; Von Fritze 45, pl. iii, 5; SNG Polisi. 86; BMC Mysia s. 40, 170; SNG- Aulock 1245.

Kat. No:71 Tyana, Hadrian, M.S. 117- 138

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Hadrianus sağa bakar şekilde görülmektedir.

Lejant: AYT KAI ΘΕ ΤΡΑ ΠΑΡ ΥΙ ΘΕ
ΝΕΡ ΥΙ ΤΡΑΙ ΑΔΡΙΑΝΟC CE

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde harpanın kabza kısmında Medusa'nın kesik başı görülmektedir.

Lejant: ΤΥΑΝCΩΝ Τ ΠΡ ΤΑ ΙΕΡ Α? Υ
ΑΥΤ, ΕΤ-Κ

Çapı: 16 mm

Ağırlık: 3.60 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: RPC III.

Kat. No: 72 Daldis, Gordian III, M.S. 238- 244

Ön yüz: Sikkenin ön yüzünde imparator Gordian sağa bakar şekilde başında defne yapraklarından taç ve üzerinde göğüs zırhı ile bakar şekilde betimlenmiştir.

Lejant: AVT K • M ANT ΓΟΡΔΙΑΝ
[OC]

Arka Yüz: Sikkenin arka yüzünde mitolojide anlatılan Hyperborea adasında bulunan Medusa ve kız kardeşlerinin hyphnos tarafından uyutularak kahraman Perseus'un medusa'nın kafasını kesme sahnesi ele alındığı görülmektedir. Sikkenin üzerinde mimari bir yapının da varlığı göze çarpmaktadır.

Lejant: Ε-Π • Λ • ΑΥΡ Η-
ΦΑΙCΤΙΩΝΟC ΑΡΧ Α Τ Β,
ΔΑΛΔΙΑΝ/ΩΝ

Çapı: 48 mm

Ağırlık: 60.65 gr.

Metal: AE Bronz

Referans: RPC VII.1, 200 (A1/R1); Kraft
pl. 45, 57 (same dies)

